

zeruko
ARGIA

1977-Abendua-25-XL garren urtea 766 zenbakia 40 pezta

azpijokoa

**anai-
tasuna-
ren**

aurka

BEU PARA EUSKAL PRENTSA

AZPIJOKOA...

Ondarrabiko arrantzaleak eta Donibane Lohitzungoak haserre bizian jartzeko eginahal guztiak egiten ari dira Frantzia eta Espainiako estatuak. Espainol estatuko agintariak Europako Ekonomiko Elkartean —E.E.E.— sartzearen borrokan ari dira. Burgesiak, erruz dirua duten horien artean eginiko elkartea dugu hau. Noren interesak defendatuko dituen garbi dago. Eta orain arte ez bagenuen garbi ikusi, arrantzaleen kasuan jokoa dirdiraz betea azaldu zaigu.

Ondarrabiko arrantzaleak bezala, Kantauriko beste guztiak ere egoera larri horretan daude. Langabezia ez da mamu bat ia, errealtatea bihurtzen ari den arazo beltz bat baizik. Bizkai, Santander eta Galicia. Arrisku berdina, erantzun berdina: gelditu dira eta gogor ekin hain demokratikoa den Europa Batu horretako arrantza Espainiako estatura pasa ez dadin. Agian alferrik izango da —Junquerako mugak erabiltzea posible baita— baina ekinaldi horiek zertu eta sortuko duten batasuna agintari guztiei arriskutsua izango zaiela dudarik ez.

Donibane Lohitzungo arrantzaleak bizi gutti samar dutelakoan gaude. Frantzes gobernuak kirol-kai bat egitekotan baitabil. Belgikako eta beste toki askotako arrantza Espainol Estatura pasatzeko Frantziaren izeneko paperak egiten dituzten bezala. Frantzia eta Europako dirudunen interesak defendatzen dituzten bezala. Lan hau dena egitea oso neketsua gertatzen bazaie ere, gero, atsedena izatearren, Donibaneko kirol-kaira etorri besterik ez dute.

Bai. Madrid eta Parisen arteko harremanak sendotzen ari dira. Egunetik egunera gehiago, gainera. Hego Euskal Herriak autonomi antzeko bat lortuko balu Iparraldeari ere zertxobait eman behar zaiola ikusiz, ahal duten zatiketarik handiena lortzearen dabilta mugaz beste aldetik. Baita filosofi premisak jarritz ere. "Anaiak ? eh !...Ikus zer nolako anaiak!". Badaezpada ere, ekonomi arlotan pertsonak zatitzen direnean politikoetan ere egingo dutela jakinik.

Espainiako estatua, larritasun berdintsuak sentituz, aurreautonomi proiektua atzeratzen ari da. Euskaldunei izpi ttiki bat emateko bedurrez. Gainera, egungo gobernuak zer ikusirik badu 40 urte hauetan ego-na den gobernuarekin. Eta, ezin ahaztu ba, "unidad de destino en lo universal" bezala definitzen zutela hauek Espainia. Egun, oso gustora ezin sentitu. Eta, nortzu izan dira gaiztoenak? Nortzu egon dira 40 urte borrokako tresna guztiak erabiliz? Nori kendu behar zaio mitiko imajena? Euskal Herria zatituz lortu nahi dute. Lehenik Nafarroa. Orain Donibane...Azpijokoa, gainjokoa bihur daiteke. Izpi bat ere ematen ez digutenean, lanik gabe uzten gaituztenean... behar dugun guztia eskatuko dugun arriskua egon daiteke.

zeruko
ARGIA

Lehendakari:

Kaetano Ezeiza.

Zuzendari:

Gorka Reizabal.

Zuzendari-ordeko:

Pilar Iparragirre.

Erredakzioa:

Lurdes Auzmendi, Elixabete Garmendia, Ana Mari Lizarralde. **Bilbon:** Joseba Sarrionandia eta Iñigo Lamarka. **Iruinean:** Txema Lirrea. **Iparraldean:** Ermi Madariaga.

Idazleak:

L. A. Aranberri "Amatiño", Mikel Atxaga, Esteban Aldamiz-Etxebarria, Alkiza, Aróstegi, Amunsa, I. Bujanda, Bakaikoa, Lizarralde, Mikel Ugalde, Joxe Azurmendi, Jon Urrujolegi, Kepa Aulestia, Anjel Amigo, Bernardo Atxaga, Koldo Izagirre, Ramon Salazarbitoria, Ibon Sarasola.

Herrietako berri-emaleak:

Odile Kruzeta (Eibar), L. Baraizarra (Markina), Axari (Idiazabal), Idiakez (Deva), Alix Trueba (Karrantza), Eizetxukoak (Herrera), Sistiaganeko Pello (Lezo), M. Izeta (Baztan), Mendiaga (Arrasate), Ertxin-Harri (Zestoa), Murumendi (Beasain), Katazuri (Durango), Barreneitxea (Oizartun), Anatsan (Azpeitia), Iñalurreta (Pasa Donibane), Uria (Hernani), Giro (Zaldibia), Mahasti (Errenteria), Metal-Iturri (Lazkao), Azpiroz (Berastegi).

Marrakzi eta disleinuak: Olariaga, Larrarte, Aleman, Rotu, Karlos Valverde, Juanba Berasategi eta Mikel Plazaola.

Argozkilariak: Arturo Delgado, Loubet, Philippe

Etxeberri, Luis Otaegi, Luis Mitxelena eta Txema Ormazabal.

Administrazioa: Antton Ugarteburu.

Fotolitoak: Ernio S. L.

Jabea: Nafarroako, Kantauri eta Aragoiko Koputxinoak.

Burlada, Kale Nagusia, 50-1, Donostia, Okendo 22

Telf.: 41-95-88.

Moldiztegia eta Idazkela:

"Gráficas Semi" / Plaza Lasala, 3 / Donostia

D. L.: 80-1963

HARPIDA SARIA:

Barruan	1100	ptz.
Korreo batasuneko herrietan	1300	ptz.
Atzerrietako beste herrietan	1600	ptz.
Airez	2500	ptz.
Salmenta (ale bakoitza)	40	ptz.

SORTZEZ GARBIA

Agur Maria, guztiz garbia! eta erantzuna, Sortzez Garbia! Au da aitor entzulearekin egiten diogun agurra, aitortzerakoan. Gaur egunean bear bada, zerbait "deskuidatuta" baldin bagabiltza ere, aitortzeko Sakramentuarekin, "pakearen Erregiña" ere deitzen diogu Sortzez Garbiri, baña Bere bitartez datorkigun pake ori ezta loratuko, guk onartzen ezpadugu, eta guk onartu ezean, ez dago ez pakerik eta ez askatasunik, ezta zorionik ere. Ondoezenbat dugunean ama izena zein errez esaten dugun, izan ere, amaren biotza samurra izan oi da. ¿Eta nola ez gaitu entzungo ama danon Ama dan orrek Jesus-aurtxo bere sabelean eraman zuan Sortzez-Garbia berak, bere semearen izenean zeruko Aitari eskatzen baidiogu? .Euskal-erria beti izan da zintzo ospea eraman

duana erligioan ere, eta, ez dezagun gure euskal zainetako odola meetu euskaldun giroa gurekin nai badugu beintzat. Gizonok bai dan Partidu edo politika eginez ez dugu lortuko elkarmaitasunik gizonen bakarrik, eta..., "Pakearen Erregiña" denez, nunai jaso eta gurtu dezagun Sortzez Garbia bere bitartekotasuna lurbira osoan jasoa izan dedin arte.

MADINA 'TAR BENIÑO

EKIN ETA JARRAI

Agur zuzendari jauna: Hemen bidaltzen dizkizut nere iritziak zuk hain ondo zuzentzen duzun aldizkari horretan artara ditzazun.

Azken denbora honetan Euskal Herriko prentsak alda-

keta asko izan ditu. Orain arte Zeruko Argia, Anaitasuna, Goiz Argi eta Punto y Hora, ziren objetibitate gehienarekin tratatu dituzutenek gure arazoak. Baina Deia eta Egin agertu direnez, gero, prentsa-aren panoramika erabat aldatu zaigu.

Badakit, Z. Argian, egoe-raldatu honetan modifikazioak egiteko oso zaila dela, jakli-nez gainera euskal prentsarik-zuek eta Anaitasuna zarete benetako euskal prentsa- ez dagoela edo estadio primario batetan.

Hori dela eta, argitaratzen dituzuen artikuloei informazio kutsua kendu egin behar zeniteke, sakontasun gehiago emanek, azterketa sozio-ekonomikoei. Berdin kultur arloan. Kultur arloan, beste aldetik, oso lan gutti argiratzatzen dituzue. Badirudi Euskal Herrian ez dela ekintza kulturalik, orrialde bat baino gehiago idazteko. Liburu-rik kritikarik ere ez dugu aurkitzen.

Oso ona "aste giroa". Nere zorion beroenak ematen dizkiot sail hori asmatu eta idazten duenari, irakurtzen dudana lehen orria hori baita. Besterik gabe, ekin eta jarrai!

LAGIRRE

MAKINIE DELA ETA

Zeruko Argiako "medio metro" eta "cuanto más alto" más boba" famatuoi:

Zuen potrotaraino egoteaz, potroetaraino dagoen honek, galdera bat nahi dizue egin,

Oteizak ala zeuek ederrak inbentatu duzute txorradak esateko makina?

Atera nazazute arren nere zalantza zigortzaile honengatik.

I. URIBE

besteena

TRIUNFOren 777. zenbakitik: "En los dos años transcurridos desde la muerte del representante máximo del régimen anterior ha habido un reconocimiento explícito de que ese orden ("público" taz ari da) no podía prevalecer: O no debía prevalecer. Quizá tímida, quizá difícilmente; pero el reconocimiento se ha hecho patente. Amnistías, indultos, legalizaciones de partidos, representación popular en el gobierno por medio del Parlamento, etc... Se derriba el viejo orden. Pero no siempre se refleja en la marcha de la sociedad la decisión verbal o escrita. No siempre el conjunto de modificaciones en la vida pública que llamamos libertades se producen de hecho. Hay una disfunción. Aquello para lo que el nuevo órgano ha sido creado no se cumple".

ANAITASUNAREN 351-352. zenbakitik: "Hitzak aizeak darabiltza eta egiteak du kontatzen hemen. Eta Euskal Herriko

egiazko egoera franquismoaren garaietatik funtsean ez da aldatu. Politik eta ekonomia salta guztiak Madrilan egosten dira eta gure Herriak ez du parterik erabaki horietan. Hori nabarmen gelditu da, adibidez, Moncloako itunean. Euskal langileen erakunde eta sindikatuek ez baitute ez boza eta ez botorik ukan. Madrilen botere puska baten bila dabilzan alderdi batzuren akordioak lege bihurtu dira, langile-riaren bizkarretik datozkigun hestuasunari deus kontrapartida zehatzik ezarri gabe.

Argi dago, beraz, pausoz pauso Euskal Herriaren berjabetzara jo behar badugu, herriarekin kontatu behar dela, herri mobilizapenak eta herri borroka batzuk lor baitezake benetan euskaldun izanen den autogobernua.

Euskal Unibertsitateari edo ikastola arazoari bagagozkio, beriz, beste hainbeste aipa dezakegu. Euskal Herriaren bultzakak eta borroak lortuko du bakarrik ikastolak eta Euskal Unibertsitatea Irakaskuntza nazional eta herrikoi bezala eratzea".

HERRIAREN 1424. zenbakitik: "Lanik ez bada herrian, joan kanporat lan-keta! Lehengoak ere hola ibili dira. Lanean ari nahi duenak, han edo hemen, beti atxemaiten du lana". Hori ere entzuten da artetan. Eta aski ohargarri da gisa hortako solasak hedatzen dituztela ardura gutaz baliatu nahi diren batzuek. "Gure lurrean nahi dugu bizi" iduri eta ez den hori galde xuxen eta sanoa. Denbora batez, gazteak johan ziren amerikatarat edo berdin Pariserat. Etsi bat harturik gehienak. Ez ederrez bainan beharrez. Gaurko gazteak erneago dira asko gisetarat, bai eta argituago. Ez gazte horieri mendekatu otoi, herrian edo herri-rik hurbil nahi balinbadute bizi. Behar dira lagundu izatekoitz. Nahi dute ere euskaldun gisa bizi, ikusten baitute euskaldun izaiteak zerbait balio duela. Hortan ere, ez dutea bada arrazoina? Oro har, eta halako idor aire bat ukana gatik izan zitakena bestela?"

PUNTO Y HORAREN 66. zenbakiko Editorialetik: "De muerte natural se va muriendo el "bunker". Sus formas y métodos, sólo han encontrado respuesta en los intransigentes y acantonados en un foralismo de privilegios, que ha producido un caciquismo de difícil extirpación. La confirmación de su aislamiento, se ha producido al mismo tiempo que presentaba su verdadero rostro la nueva derecha, que llegado el momento, aviva, protege y ayuda al "bunker". El apoyo sin subterfugios por parte de UCD de Navarra a la manifestación integrista, dejó claro que la reivindicación autonómica, no puede quedarse en sus manos.

En el resto del Estado, la bandera autonomista, la están enarbolando ahora los miembros del partido gubernamental. Pero aquí, el finjir se ha hecho difícil".

Azaroaren 9an, Egin egunkarian irakurri nuen. EIA alderdi politikoak estatutoak aldatu dituela. Estatuto berriak egin ditu eta INDEPENDENTZIA hitza ez da inon ageri, kendu egin dute. Albiste honek harridura handiz utzi nau.

Franco hil aurretik "demokraziaren" prozedura ireki zen (Otsailak 12aren izpiritua) eta interes konkretu batzuri loturik zegoen. Nortzuk bultzatu zuten prozedura hau? Burgeseriak, faxismo eta kapitalismoaren aurka langileriak daraman borroka ikusirik, jokatzeko maniobratan hasten da (ezker esku luzeaz). Espainiako Estatuaren Kapitala inperialismoari lotuta dagoenez (neurri handi batetan), eta Boterea arriskuan ikusten zutenez langileriaren indarrak (grebak, manifestapenak, e.a.), eta krisiaren gorakadaz larriturik, Burgeseria SISTEMA POLITIKOAREN BIDEZ (eta ez Ekonomi Azpiegituraz), egoera aldatu beharrean aurkitzen da, sistema kapitalista ondo finkatzeko berriz. Ikusten dugu, nola Langilegoa burua altxaten hasten denean, Burgeseriak, bere irabaziak mantentzeko, eta langileen borroka geldiarazteko, klase borrokaren atentzioa okertu, desbideratu egin dute Aparato Politikoarantz. Horra hor "Plataforma de Convergencia Democrática", "Junta Democrática", "Plantajunta", eta holako esperientziak. Boterearentzat izango da 1976ko Abenduaren Erreferendum, Herriak ez datozela bat badakitenez, eta aldaketak eskatzen direnez, trebetasun handiz, galdetzen digute: Erreforma nahi al duzue? eta ez dute galdetzen: Zer Erreforma edo aldaketa nahi duzue? eta honela Espainiako Estatuko Herriak engainatzen eta komprometatzen dituzte (Euskal Herria ez

alderdi estatutoen aldaketak direla eta...

E. BILBAO

oraindik) politikaren erreformetan; Masak masiboki onhartzeko Erreforma, Alderdiek ere bai.

Frankistok eta erreformistak, faxismo eta kapitalismoaren aurpegia aldatzen doaz "demokraziaren" maskarada antzestuz. Horregatik ez da "ruptura democrática" rik lortzen (Langilegoaren kaltetan) eta bai "ruptura democrática pactada" eta GIDATUA; indar-erlazioan langileria oso gaizki gelditu zen.

Erreforma sendotzeko, Hauteskunde legislatiboak (Ekainak 15) antolatzen dizkigute, eta horretarako lehendik "tolerantziak" egon diren Alderdiei legeztapena ematen die, eta besteei, legeztapenaz txantaiatzen, amnistiaz bezala, demagogia handia erabiliz. Azken finean Kapitalismoari interesatzen zaizkion Alderdiak legeztatu dituzte eta aurpegi "demokratiko"-az jatzeko da Gobernuaren eta hauteskundeak gertutu (irabazteko, noski). Oposizioak ia ezer egin gabe, eta tranpan eroriz, otapurrak lortzen ditu: legeztapena, amnistia, tolerantzia, (ez denontzat).

Oposizioko alderdiak, boterearen gose-ega-

rriz, zatitxo baten eske daude (zenbat eta handiagoa hobeto) eta Gobernuaren promesa-saretan jautzen joan dira eta erreformismo hutsean sartzen. Lehenengoz hauteskundeetara zihoana traidore zela esaten ziguten, eta gero derrigorrez joan behar zela, esaten zuten. Egun, ia guzti-guztiekin Udal hauteskundeetara itsu-itsuki joatea premiazkoa dela esaten digute.

Ekainaren 15-ko hauteskundeetako alderdi partaideak, parlamentari edo senatorerik lortu ala ez (Madrilgo ostatuaren, Iberia eta Talgoren kliente berezi eta hoberenak) klase borroka frenatu dute eta Gobernuari lagundu. Azkenez Burgeseriak aparato politikoan aldaketak egin ditu eta "demokrazia" hots, demokrazia burgesa kokatu. Sistema kapitalista finkatzeko Moncloa-ko ituna sinatzen duete Gobernuaren eta Alderdia erreformistek, nahiz eta Trato Sozialari ezetz esan, Alderdi eta Sindikatoak hilabete batzuek dabilta bertan murgiltzen, INTERKLASISMOAN alegia.

Langileek ez dute inondik beren demokraziarik ikusten, hots LAN-GILE DEMOKRAZIA ZU-

ZENA. Euskadiko langileen alderdiak eta Erakundeak legeztatu gabe daude oraindik, eta hau frogaragi bat da DEMOKRAZIA RIK EZA agertzeko. Herria rentzat osogarbi dago. Zoritarrez Alderdi batzuek legeztapenaren eske dabilta eta kapaz dira Madrili amore emateko, puntu estrategikoak aldatzea eta Langilegoari amore eman noiz? Langileok IN-DE-PEN-DEN-TZI-A oihukatzen aphonikoak gelditu gara, gure borroka delako, noski. IRAULTZAILE edo IRAULTZARAKO benetan den Alderdi batek ezin dezake helburu estrategiko bat aldatu (eta honek klandestinitatean jarraitzea suposatzen baldin badu, jarrai dezala) eta honela Burges demokrazia zalantzan jartzen du eta sala dezake maniobra hau, demokrazia bugesaren kontra baldin badago, noski. Bestela posibilismo eta protagonismo jokoan erortzen da. Jakin behar du klandestinitatearen abantailak baliatzen (guti dira baina badira);

Ezin diezaioke langile klaseari traiziorik egin. Ezin daitezke planteamendurik atzera. Euskal ezker ez du Madrilek legeztatu behar, Herriak baizik. Ezker abertzale iraultzailea KLASE BORROKAK legalizatzen du, langileria da epailea. Eta hemen datza borroka harmatuaren funtzio garrantzitsua. Horregatik daude Masak kontzientziatuta neurri handian eta Alderdien zeregina Masak antolatzea da, protagonismo eta erreformismoa alde batetara utziz.

Tamalezkoa iruditzen zait, Alderdi burokratikoak eta dirigenteak sortzea, eta trato edo fronte interklasistan erortzea (Autonomi aurreproiektua, e.a.), batasun fronte zabal baten bila. Borroka harmatug hor dago: iraultzarako. Ez gaitzen ahaz.

o y a l s. a.

Oyal eta eforru almazena

*Paregabekoak
Bikañenak*

GARIBAY, 4 - TELF. 414304

DONOSTIA

Ez Merkenak

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira
ganadu on, indartsuak,
Eta nora jo jakin bear du
baserritar burutsuak,
Berebiziko aragi pillak;
gañera esne putzuak,
Olek guztiak berekin ditu
Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERREENTERI

NORK KUKURRUKU

OLLARRAK

OLLOTEGIAN?

Ez. FAGOR'ek

sukaldian

MUEBLES

URRETAVIZCAYA

1920'an sortutako etxea

ERREDIZAK - EDERGALLUAK

EGIN - GAIK eta AURRE - KONTUAK

POSTAS, 48

GAZTEIZ (Vitoria)

Transportes azkar s. a.

ERAMAN - EKARRIAK, KAMIOI AUNDIAK

Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donostitik egunero:

Iruña, Bilbo, Gasteiz, Alicante, Elche, Elda, Murcia,
Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid,
Zamora, Palencia, Salamanca.

Astean. Irutan:

Malaga, Sevilla, Jerez de la Frontera, Cadiz, Lugo,
Coruña, Orense eta Vigora joan etorriak.

Hernanirako bide nagusian, ERGOBIA auzoan, DONOSTIAN.

Urrutizkiñak: 552650 - 552654

Apartado 1381

JOSE ZINKUNEGIREN

OPTIKA DONOSTIAN

URTEETAN LANEAN OHITUA

Hernani, 4

DONOSTIA

ERLOJU ETA BITXITEGIA

Eduardo Chopeitia

- Urrut: 41 77 51 - 42 27 00

Getaria, 10

DONOSTIA

itsasoa sutan

JON URRUJULEGI

**Beste bateko iñularretan
maite oi nun itsasoa,
arraiz beteta azaldutzean
txalupak muga lepoa.**

Ez dago giro arrantzaleentzat. Mugaz bi aldeetako arrantzaleak haserre bizian daude eta ez dute arrazoi faltarik. Egia esateko, ez dago gaurko gure ekonomian sektore bat bakarrik ere dextente antzean dirauenik. Astero astero ehundaka dira lanik gabe geratzen direnak. Hauen artean gehienak gazteak. Lana egin beharrean aurkitzen diren gazteek, horretarakoxe ere aukerarik ez dute. Estudiatzen ari direnek, berriz, egundoko problemak dituzte ikasketak aurrera ateratzeko, bateko PNNen egoera larria delako edota Unibertsitatea behar bezala jarriko duen ama semerik Gobernuan ez dagoelako. Europako produktibitate baxuena geurea da. Badirudi Gobernuaren programa ekonomikoa desastre hutsa dela eta hartu dituen neurri sozio-ekonomikoek izugarizko kaos batetan murgilduko gaituztela.

Panorama triste eta negargarri honetan, arrantzaleen egoera ikusten dugu benetan larriena. Mundu guztiak daki, betidanik arrantzan egin duten uretan lana egitea, galerazi egin zaiela. Jui-zioa irabazi arren, Frantziako Gobernu zitalak ez die arrantzarako eskubiderik ematen. Espainiako Gobernuak, berriz, ez du erreakzionatzen eta ez dirudi erreakzionatzeko asmorik duenik ere. Badirudi Madrilgo Ministroek Ordenu Publikoa zaintzea bakarrik daukatela kopetan sarturik. Baina manifestazioak edota jendearen aldetik nolanahiko indar demostrazioa ematen bada, atzetik arrazoren bat badagoelako izan ohi da. Hau, bi eta bi lau diren bezalaxe da.

Eta horixe gertatu da arrantzaleekin. Frantziako Gobernuak betiko uretan arrantzan egiten uzten ez dielarik, eta Espainiakoak zozoarena egiten duela ikusirik, arrantzaleak berak hasi dira kontra-neurriak hartzen. Merkatuetako arrandegiak miatzen aritu dira. Hemendik kanpoan, hots, Frantziar harrapatutako arrairik ikusten bazuten, salgai, bertan lejiar eginda uzten zuten, ezertarako balio ez zezan. Irungo muga ondoan, hor aritu dira gazte piketeak kotxeak banan banan arakatzeko. Bestaldean erositako arrairik inork bazekarren, amorrazio bizitan, gizalegezko haserrearekin eraginda, instan-

tean bertan kentzen zitzaion zekarrena. Zenbait portuetan ere, langostaz beteriko kajak atzera uretara boteak izan dira, hemen saldu nahi zituzten frantzesei kendurik. Izan ere, hemengoek han arrantzan egiten utzi ez eta hangoak arrai saltzera honera etortzeak, horrenbeste egitea merezi du. Zenbaiti gehiegikeria irudituko zaio, bada behintzat zentzu honetan komentatu duenik. Guretzat behintzat ez du grazia, hemen arrantzaleak lanik gabe dauden bitartean, handik honera aberats dirudunentzat langosta saltzera etortzeak.

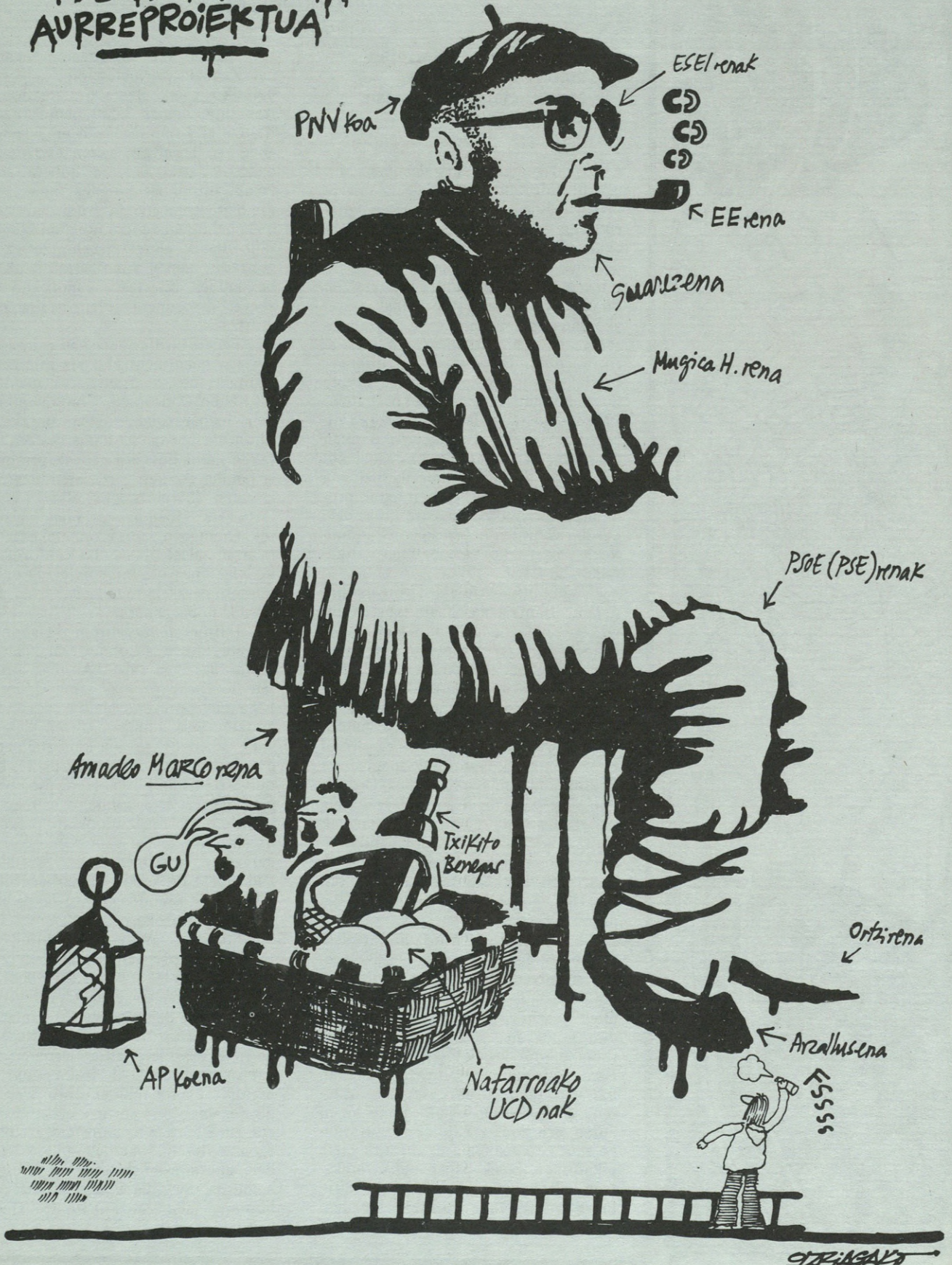
Egoera kritiko latz hau agintarien aurrean nabarmentzeko eta salatzeko, Kantauri osoko arrantzaleak manifestatu ziren Donostiako Kontxan hil honen hamazazpian, haien untzietan. Ehun eta berrogeita hamarren bat untziren sirena hots etengabeak, arrantzale familia askoren garrasiaren luzapena zirudien. "Arrantzaleak, elkartu gurea lortu arte" zioen pankarta haietako batek. Oraingoan amor ez ematekotan dira arrantzaleak eta ez dira konformatuko hitz onak eta inoiz betetzen ez diren promesak entzunda bakarrik. Eta horrela hobe gainera.

Ikusten denez, aurtengo Gabon giroa ere, ia urte askotan bezala, nahiko tristea agertzen zaigu. Aurreko urteetan dozenaka presoak ziren Gabonak Espainiako presondegiatan pasa behar zituzten euskaldunak. Aurtun, "Ondarru" azken (?) presoak kaleratu berria dugularik, langabeziaren izurrite beldargarria ari da Euskal Herri osoa bereganatzen. Ezer askotarako balioko ez badu ere, delako zoriarekin "preautonomia" horixe ere ezin dute eskuratu hemengo parlamentariak. Bestalde, badirudi ETA, erabat indarberriturik, sekula baino sendoago lotu zaiola bere askatasun borrokari.

Mila bederatzirehun eta hirurogeita hamazazpigarren urtea betetzera goaz. Iskanbila eta gatazka gogorak izan ditugu urtean zehar. Ez dakigu datorrenak zer digun gorderik. Baina datorren urte osoan zehar, zazpi euskal herrietako semeok gure Herriaren Askatasunaren aldeko borroka eduki dezagula presente momentuoro, Herriak libre izateko dira sortuak eta. Geroago eta gure herriarengandik are gertuago egon gaitzela, batzuek amets hutsa dela sinestarazi nahi diguten gure goibelburua, hau da, Euskal Herria bere buruaren jabe izatea lortu arte. Gabonak ondo pasa!

hormazprayko

**PREOJENTZAROREN
AURREPROIEKTUA**

Suarez perretxikotan dabil

A.K.

Tenerifen gertatu denak Malagako edalontzia gainezkatu du. "FOP" direlako indarren ekintzak eta erantzuna MPAIACen aldetik, Euskadik bizi izan dituen beste momentu batzu dakarkigu gogora. Esaten dutenez historia ez da berregiten; esaten dutenez esperientzi historikoak ezin dira lekuz aldatu. Baina, egun, Canarias edo Andalucian, edo Madrilen bertan egiten den historia eta hemen, guk, egiten dugun historia berdintsuak dira. Transiziozko epe honetan zenbait gauza denonak dira: Estatuaren aparato harmatuak buztankada gogorrak jotzen ari dira, eta honek bere katea badakar.

Estatutuaren indar harmatuen funtzioa zalantzan jarri denetik, izugarritzko iskanbilak sortu dira armada eta UCDeen artean. Orain dela gutti armadaren erreforma zela eta eztabaida gogorra egon bazen Gutierrez Mellado eta zenbait militar atzerakoien artean; orain eztabaida horiek berriztatzen dira Malaga eta Tenerifeko gertakizunekin; kasu honetan, nahiz eta iskanbilak mami berdina eduki, "FOP" eko indar harmatuei buruzko eztabaida.

Argi dago orain arte Martin Villak oso ondo kontrolatu dituela indar hauk (Euskadin gehienbat). Baina aspaldi honetan gauza arraro batzu ari zaizkie gertatzen Villaren mutikoei; eta bai bera eta bai Gutierrez Mellado nerbiooso xamar omen dabilta badaezpadako pentsamenduekin; PSOE mututu da (ez da muntatu Blanco-rekin egin zuen antzerkia) PSOE ez da

boterearentzat alternatiba bat eta beldur da...

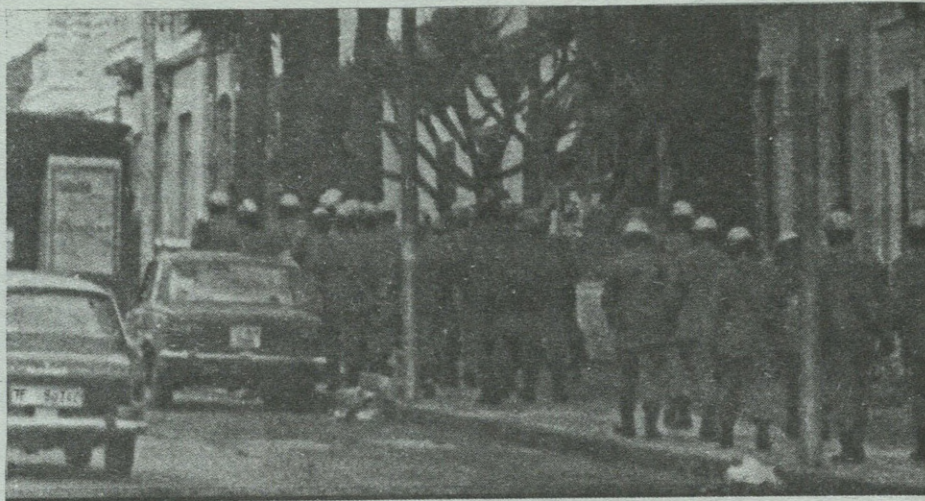
Tamamesek bere proposamendua egin du: Vega Rodriguez jartzea Martin Villaren ordez. Vega Rodriguez izan daiteke bada, UCDeen irteeta militarra FOPen indarren kontrola ez galtzeko. Baina ez da hau Gobernuaren arazo bakarra. Boterean dagoen alderdiak ez du boterean irauteko bezain koerentzirik. Koerentzi falta honek eramaten du bere autoritatea erabiltzera. Honela Parlamentuaren zereginak, hots: konstituzioaren laboratzea, UCDe mozturik dago. UCDe "oporrak" nahi ditu, bitartean bere barneko eta kanpoko zenbait oztopo kentzeko.

Parlamentuaren lanak boikoteatzen ari den bezala, aurreautonomien proiektuei ez die kasorik egiten. Denbora irabazi nahi gauza guztien gaitik, horrela hiru gauza lortzen ditu: bata, demokraziarunzko bidea mozteko beste indarrei; bigarrena, bere ipurdia, badaezpada ez bustitzea; eta hirugarrena gorago aipatutako indarra lortzea. Lorpen hauen harma hainbat aldiz aipatutako Moncloako Tratoa da.

Bitartean, Suarez perretxikotan dabilela dirudi; bere makuluarekin basoaren xoko guztiak aztertzen. Baina Suarez perretxiko gutti ezagutzen du, denak onak frankismoak erakutsi dion bezala. Txarrak ez ditu hartzen (harentzat txarrak frankismoaren ona egiten zutenak ez, beste guztiak dira). Suarez ez da izango sekula perretxiko biltzaile ona.

TENERIFEKO

GATAZKAK

Orain dagoen krisis ekonomikoaren ondorioak gogorki ari gara sufritzen Espainiako estatupean bizi garenok. Zer esanik ez nazio horietan industriarrik ez badago eta eskulanaren eskaintza edo turismoaren industria desaroilatu badute.

Egoera sozioekonomiko horretan dagoena Canarias dateke. Canariasko ekonomia nekazaritzan eta turismoan oinarriturik dago, lehenbizikoak berebiziko beherakada daramalarik, ezin duelako konpetitu Peninsula eta munduko nekazarien ondasunekin.

Arrantzaleak ere, gorriak pasatzen ari dira irla haietan. Milaka urtetan, hango arrantzaleak beren elementu naturalean—inguruko itsasoko uretan alegia—arrantzia egiteko eskubide osoa eduki dute eta orain ukatu egiten zaie eskubide natural hori.

Turismoa ere berdintsu dabil, behe-raka alegia. Nahiz Canariasko klima epela eta urte osoan egokia izan, hango bizimodua igo egin delarik eta beste estatuetan turismotzarako propaganda egiten ari direlako, turistak gutitu egin dira, ondorioa langabezia ugaritzea izan delarik subsektore honetan. Gainera, e ezin daiteke nazio bat turismo industriaren zai egon, zeren eta subsektore dependiente baia. Beste aldetik, turistak toki berriak aurkitzen ari dira, bati pat Mediterraneo inguruko estatuetan: Grezia, Jugoeslavia, Tunez, Marruecos, e.a. Espainiako prezioak baino merkeagoak daudelarik.

Nazionalisten erradikalizazioa

Krisis ekonomiko honetatik behar zen bezala irteteko Canariasko ekonomia laguntza askoren beharrean aurkitzen zen, laguntzaile horietako bat Espainiako estatuarena izan behar zuelarik. Bainan Espainiako estatuak laguntza guztiari uko egin dio, bai turismoko irabaziak industriagintza errazional eta berri batetan inbertitzeko, bai arrantza-lei laguntza emateko eta zer esanik ez nekazariak kazikeen eskuetatik libratzeko (ura bera, negozio borobil bat da kazike hauen eskutan).

Are gehiago oraindik, Canariasko arrantzaleak Madrilek eman behar zien prestamo baten zai egon dira azken bost urte hauetan. Prestamo honen bidez hango itsasuntziak konpontzekoak eta

berritzekoak ziren; itsasoko oinestruktura hobetzeko, e.a.

Eta zer gertatu da? Espainiako estatuak (Z. Argia, 762. zenbakian agertu zen bezala) Marruekoski eman diola prestamo hori, nahiz Marrokiar arrantzaleak Canariaskoen etsai handienak izan. Espainiako estatuak Marruekoskoari emandako prestamo honen kantidadea 3.500 milioi pezetakoa da. Gertaera honen bidez 10.000 Canariastar langile ikuituak izango dira.

Madrilgo politika abandonista honen ondoan eta arazo nazionala dutelarik, ondorio nazional erradikalizazioa ekarri du, independentizaleak gehitzen ari direlarik. Nazionalista taldeak burruka harmatua ere berea egin dute, helburuak lortzeko bidea bezala.

Konponketak

Canariasko egoera sozioekonomiko txar honen protesta agertzeko Confederación Canaria de Trabajadoresek, CCT- independentziaren aldekoa da lan langile erakunde hau— manifestapenak eta geldiu-neak egiteko eskatu zuen. Deihadar honek erantzuna izango zuen eta ondorio bezala poliziaren errepresioa. Era honetan hila izan zen Las Pasmasko ikasle bat La Lagunako unibertsitatean. poliziak bere metodo faxistak erabiltzen jarraitzen duelarik.

Hilketa honen ondorenak ez ziren itxadon denbora luzean eta berehala izan ziren masa eta militar erantzunak irla guztietan. Aipagarriak dira MPAI-ACen ekintza militarrek irletan eta Madril-en bertan, organizazkoa sendotzen ari dela agertzen duelarik.

Penintsulan ere erantzunak izan dira, nahiz egoerak eskatzen zue neurrikoak ez izan. Oraindik nazional soli-

daritatea ondo heldu gabe dago Espainiako nazioen artean. Gainera, Alderdi politiko estatualistak ez dute lagunkidetasun hori potentziatzen, nazionalak gehiago direlarik, herrien arteko solidaritate hori indartzeko garaian.

Beste aldetik, alderdi "serioak" (PSOE, PCE, PSP, eta UCD) mobilizazio guztien aurka agertu dira. Gobernuari autonomi estatutoa azkartzeko eskatu diote, irla haietako arazoak konpontzeko bide bakarra hori lortzea dela esanez.

Baldintza hauetan —lehen Euskal Herrian gertatu zen bezala— burruka harmatua sendotzen eta egokitzen ari da Canariasko Irlan, nahiz alderdi reformisten oztupoekin aurkitu bide horretatik burruka desaroilatzeko. Hortik MPAIaCeko militanteak beren ekintza militarrek ugaritzen joan, jendearen laguntza lortzen ari diren heinean.

Mugimendu honen inguruan, talde independentistak ugaritzen ari dira, burruka harmatu hori posibleago egiten dutelarik. Gainera, gobernu eta bere inguruan dabilten alderdiak ez dira kapaz izango autonomiaren bidez hango arazo-ei soluzioa emateko, zeren eta kapitalismo klasikoaren autonomista konponbidea nahikoa ez baita egungo nazional arazoak gaintzeko, nahiz, epe motzean, kapitalismoa estabilizatzeko tresna bat izan.

Beraz, Canariasen izango dugu beste arazo nazional erradikalizatu bat, Espainiako estatuaren batasuna zalantzan jarriko duena. Gainera, gauzak gehiago zailtzeko, beste talde militar batekin aurkituko dira gure agintariak.

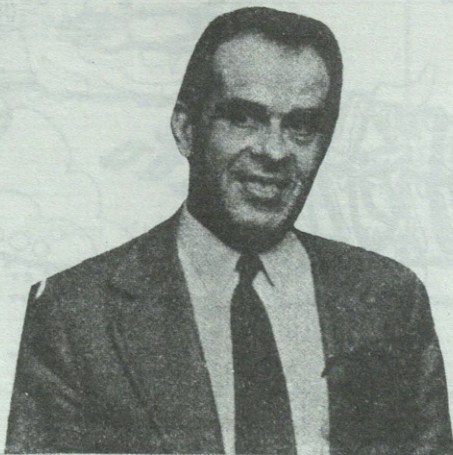
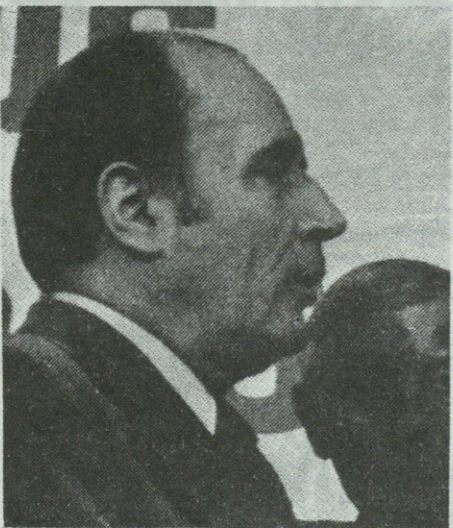
BIDASOAZ BESTE ALDEKO HAUTESKUNDE LEGISLATIBOAK

1978.urteko Martxoan ospatuko diren hauteskunde legislatiboek garrantzi handia izango dute. Askoz handiagoa kontutan hartzen badugu eskuineko alderdiek, 1958.urteko Azaroan General Massu eta bere lagunek Argelen indarrezko kolpea eman zutenetik, agintaritzan daudela. 20 urtez zapalkuntza gaullista edo post-gaullista jasanez, honek frankismo luzearen erdia suposatzen du. Desberdinak noski, baina antzekoak. Dena dela, kortse espiritual, etika politiko estirilizantea, herri baten biziarentzako.

Egitarau berdinen inguruan bildurik zeuden ezker alderdi politiko guztiak "eskubitarren boterea Frantzian" -Mitterrandek dioenez-, bukatu egingo zela sinestarazi zuten. Hauteskundearen aurretik egindako azterketa guztiek, boterea ezker batasunari ematen zioten. Tarte handiaren gainera: 54o/o 46o/oen aurka, beraz 8o/oen diferentzia. Aurtengo hauteskunde munizipaletan, ihazkoetan bezala, garaien hau iragartzen zen. Bi aldietan, ezkerrearen irabaziak handiak izan ziren; Frantziako herri handien erdiak baino gehiago egitarau berdinen koalizioaren eskutetan erori ziren.

Azken Irailean eman zen azken zatiketa: lehenengo radikalak eta komunisten artean, gero komunistak eta sozialisten artean. Momentu honetatik berezitasunak handitzen joaten dira; komunistak erasoak ugaltzen doaz, ez bakarrik sozialista frantzesen aurka, baizik sozialista GUZTIEN aurka: Soaresi Portugalen, Gallagheri Ingalaterran edo Helmut Schmidt Alemanian, denak gauza berdinez akusatuaz: "krisisean aurkitzen den kapitalismoa monopolio handien alde eramatea, beraz langileriaren kaltetan".

Ezkerraren aukera politikoa, aldaketa zakar honen ondorioz, urgaineztatzen da, eta sondeoak asko aldatzen dira. Gaur, hauteskundeetatik hiru hilabetetara aurkitzen garenean ezkerreari 50o/o baino gehiago ez die ematen, eskubiari 48o/o eta talde ekologistek 20/o. Hauteskunde frantzesetan ematen diren baldintzekin, landatarrei (nekazalgo...) hiritarrei baino egokiago zaie. Honela, eskubiak irabaz ditzake hauteskundeak eta gainera 20 diputaturen diferentziarekin. Hipotesis guz-

tiek diotenez, komunistak eta sozialisten arteko burrukek aurrera jarraituz eta hauteskundearen bigarren zatira egoera honetan iritsi, eskubiak 80, 100 bat postu irabaz lizake, sozialistek 30o/o eta komunistek, beren haserrearengatik zatituak, 20o/o. Denera eskubiak irabaziko luke 48o/oekin.

Honela, biztanleen erdiak baina guztiagok apoiatutako gobernu bat izango genuke, biztanle beste erdiari bere politika ezarritik. "Democracia Francesa", Errepublikako Lehendakari den Valéry Giscard d'Estaingek idatzitako liburua, mito bat izatera pasako litzateke.

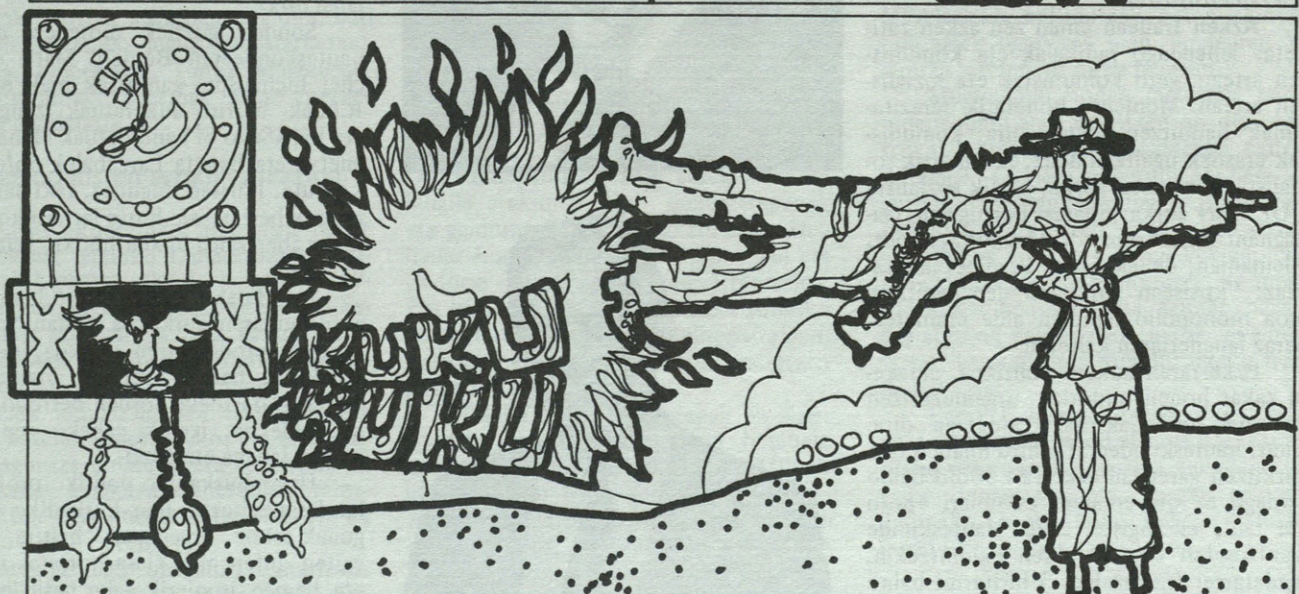
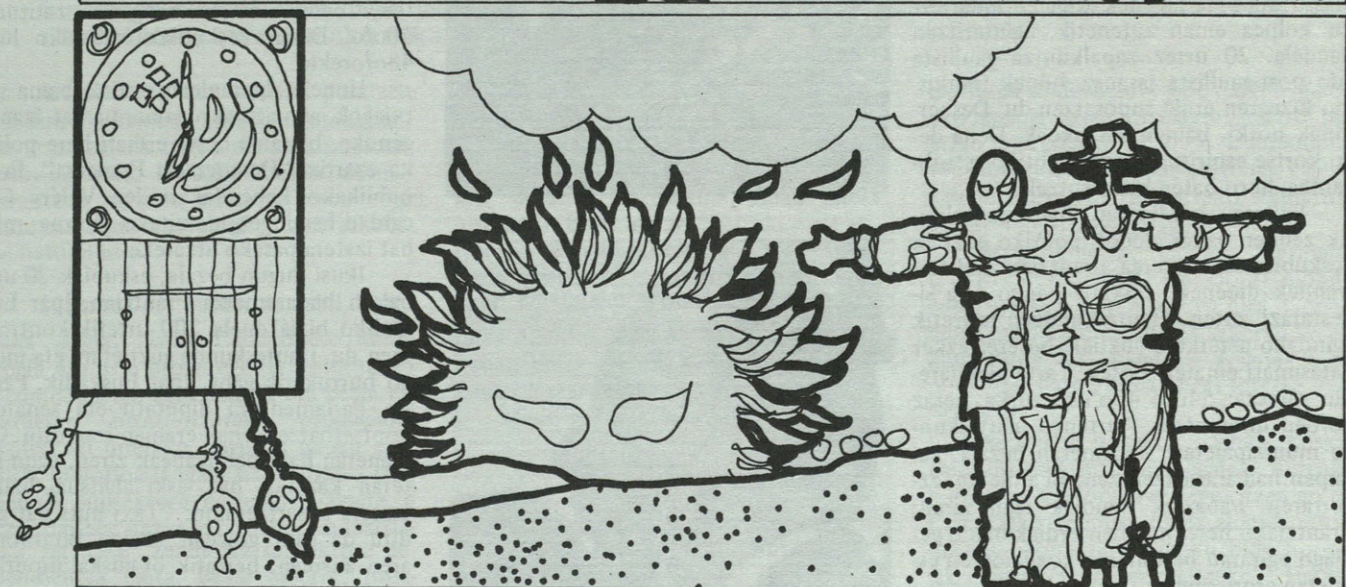
Ikusi dugun bezala, eskubiak 20 urte baldin badaramatza Frantzian, Ipar Euskadiko bizia duela 200 urtetik kontrolatzen du. Hauteskunde guztietan, eta inongo burrukarik gabe, Ipar Euskadik, Paris-ko Parlamentura diputatu eta senatore kontserbatzaileak eraman izan ditu. Gehienetan hain baliogabeak ziren, egun batetan kazetari bat -aski alaitua- hauxe esatera ausartzeraino: "Taxi huts bat gelditu da gaur goizean 'Palais Bourbon'-aren aurrean, bertatik bi euskal diputatu jaitzi dira".

Sondeo guztiek diotenez, datozen hauteskundeetan Bernard Marie eta Michel Inchauspe -gaullistak biak eta R.P. R.koak- berriro aukeratuak izango dira, eta EHASEko bi kandidatuak Manex Goyenetxe eta Batitta Larzabalek 5o/o aterako dute. Ikusten dugunez, taxi parlamentarioak beti bezain hutsa jarraituko du eta xofer abertzalea bi xentimokin gelditu beharko da.

Ipar Euskadin Del Burgo bera, aurre-autonomiaren aurkakoa baina Nafarroarentzat autonomiaren aldekoa, iraultzaile arriskutsu bezala agertuko litzateke eta Marco Nafarroako foruen berreskuratzearen aldekoa, izenik gabeko separatista -ahoa labana eta guzti-.

Hego Euskadiko politiko profesionalak lasai zaitezte, Ipar Euskadiko zuen lagunak askoz "ergelagoak" baitira. Beee.... egiten duten ardi klase horretakoak dira eta hemen ironiarik gabe beti "bai bai" eta "Halabiz-tarrak" deitzen zaie.

MARC LEGASSE

ARENAN AMUNDARAIN

oinharrizko euzkara

LANGABETUAK ABIADAN

Langabetuen ibilaldia —“marcha de los parados”— prestatzen ari dira estatu mailan. Inoren laguntasun haundirik gabe, oztopoak gehiago —Madrilgo eta Bizkaiko gobernadoreen notak lekuko— baina desanimatu gabe ere.

Langabetuek badaramate denbora apur bat organizatzen, toki batzuetan eta besteetan, baina inoiz asko elkartu gabe. Toki bakoitzeko beren aldetik jarduten dute eta horrela gertatzen dena zera da: desanimatu egiten direla eta ez dutela irtenbiderik ikusten beren arazoarentzat. Hau ikusirik, norbaitzuek iniziatiba bat ukan zuten. Estatu mailan hogeita bost probintzietako arduradunak bildu ziren eta langabeziaren arazoarentzat epe motz eta luzerako irtenbide batzuek bilatzen saiatu ziren. Han ez zeuden estatu guztiko ordezkariak, antolakuntzan dabilzanek esan zuten. Baina egun, langabetuen ordezkariak bere gaun duen organizaziorik ez dagoenez gero, bazen zerbaiteko hobe bost probintzietako ordezkariak behintzat biltzea.

Estatu mailako bilera horietako batetan “Langabetuen ibilaldia” egitea erabaki zen. Urtarrilaren 20rako jarri zen fetxa. Egundorretan probintzi guztietako langabetuak Madrilen bilduko dira. Goizean, guztien batzarra egin eta Sua-

rezekin eta ministroen batzuekin biltzeko ordezkariak aukeratuko dituzte. Arratsaldean manifestazio bat egingo da, bertara herri guztia gonbidatzen dutelarik.

Suarezi karta bat emango diote; bertan langabeziaren arazoa egundorretan zein mailataraino iritsi den azaldu ondoren eskabide zerrenda bat egiten da. Eskabide horik, laburki, ondokoak dira: despido librearen aurka; Moncloako Tratoko puntu baten deusezte, hain zuzen: zera esaten duena, soldata igoera ehuneko 20 baino haundiagoa denean, lantegi bakoitzeko plantilak ehuneko bost langile bota ahal izango direla; langileen parte hartzea krisi espedienteetan eta lanpostuen regulatzean; langabetuek eta sindikatoek parte har dezatela enpleo—bulegotan; inbertsio publikoak eskoletan, ospitaleetan, etxebizitzetan...; 40 orduko lan astea; enpresa txiki eta erdi mailakoei kreditu laguntza eta Seguritate Sozialako kuoten jaistea, e.a.

Ibilaldiarentzat laguntza jasotzeko, egundorretan bat eratu zen. Joan zen larunbata, hilak 17. Mahaiak jarri ziren herrietan bai dirua eta baita firmak ere biltzeko. Bilbon debekatu egin zuten mahai hark jartzea. Bestalde zenbait bilera pulikoe-tan ere parte hartu dute langabetuek beren arazoaren eta asmoen berri emateko.

Hilaren 19an bilduko dira Euskadi-koak punturen batetan, Madrila elkarrekin joan baino lehen mitin-festibal bat edo egiteko.

Zentral sindikal guztiei dei egin diete langabetuek, babesa emandiezaieten. Oraingoz USO, SU, “Sindicato Libre de la Marina Mercante” eta CNTek eskaini diete laguntza. Ibilaldiaren antolatzaileetako batzuek diotenez, orain arte sindikatoek, alderdiek etabarrek oso era oportunistan erabili dute langabetuen arazoa, baina benetako soluziorik eman gabe. Batek gogoratzen zenez,

MARCHA DE LOS PARADOS MADRID 20 ENERO 1978 N° 2 28 noviembre 1977

La MARCHA se realizará los días 19 y 20 de Enero. El 17 de Diciembre: JORNADA DE APOYO A LA MARCHA

ABI FUE EL SEGUNDO ENCUENTRO PARA ORGANIZAR LA MARCHA DE LOS PARADOS

—Asistieron 400 trabajadores parados, hombres y mujeres, jóvenes y no tan jóvenes, de la mayoría de las provincias.

—Apoyamos con entusiasmo la realización de la Marcha el día 20 de Enero.

—También apoyamos la celebración de una jornada de apoyo a la Marcha el día 17 de Diciembre.

En Madrid, el pasado 27 de Noviembre, una multitud de unos 400 trabajadores parados, procedentes de la casi totalidad de provincias, en representación de sus hijos y compañeros de jornada de trabajo de las ligas, con el principal objetivo de estudiar la marcha de realización de la Marcha de los Parados a Madrid y de apoyar las actividades que se desarrollan en las provincias.

Con una participación masiva de los asistentes debatieron todos los puntos del orden del día. Hubieron en la asamblea más de treinta propuestas.

Se acordó la fecha de la Marcha el día 20 de Enero, coincidiendo el 19 con la jornada de los participantes de sus ligas para dar un contundente apoyo.

TXIRRITA LIBURUDENDA

Arostegieta Kalea, 1 - TOLOSA

- Liburudenda (berezitasun: Euskal Kulturak)
- Diskak, Kasetak, Posters
- Paperdenda
- Inprimategi azkarra

Juan Carlosek errege egin ondoren bota zuen diskursoan, “español” bakoitzarentzat lana eskaini zuen...

Gobernuak ez du begi onez ikusten dudarik gabe, Ibilaldi hau. Izan ere Moncloako Tratoren aurka doa zuzen zuzenean, bai mobilizazioa izateagatik eta baita eskabideen aldetik ere. Horregatik, nahiz eta oraindik estatu mailan erabakirik ez hartu, gobernadore batzuek hartu dituzte dagoeneko Ibilaldiaren aurkako neurriak. Bizkaian debekatu egin diete langabetuei AISS-ko lokale-tan biltzea. Iruñean bi lagun detenitu zituzten ibilaldirako kartelak jartzeagatik. Honen aurrean legearen aldetik oztoporik ez izatearren, konfederakuntza sindikal bezala antolatu behar izan dute langabetuek eta estatutoak presentatu. Dena dela, oraindik ikusteko dago Gobernuak zer neurri hartuko duen.

Burruka ez da hemengo arrantzaleak Donibanekoaren aurka, arazoa askozaz sakonagoa da.

gabonak arraiрик gabe

oinharrizko euykara

"Gure arazoa, politikoa da. Arrantzale gehienak ez dira hontaz ausartzen, baina egia, hau da. Gainera, arazo politiko bezala agertzen baldin badugu, indar handiagoa izango dugu. Donibaneko arrantzaleen aurka jarri nahi gaituzte eta, maila handi batetan lortu dute. Paris eta Madrilak Euskadin daramaten politikaren alor bat besterik ez da: zatiketa. "Inolaz ere ez gaitzela ongi konpon mugaz beste aldeko arrantzaleekin". Honela mintzatu zitzaigun Ondarrabiko arrantzale bat gure hiru garren egunean.

"Haie diruak bakarrik ez du balio, gure diruak ere bai; guk ere hurrei jaten emateko eskubidea badugu".

Abenduaren lehen ospatu zen juizioa Ondarrabiko 27 patroien aurka. Erabakia: libro utzi zituzten bainan, gaurak erdizka egiten direnean ondorio txarrak ekartzen ditu askotan, eta kasu honetan ere honela gertatu da. 27ak libro utzi arren, ez zekiten zenbait milen barruan arrantza egin zezakeen eta hemen hasten da iskanbila.

Baionan defendatu zituen abokatuak arrantzara irtetzeko esaten zien bitartean, hemengo komandanteak kontu handia ukateko berriz (ez irtetzeko hitz batetan). Bestetik, Donibaneko "Sindicato Marinos" delakoa, Baionako erabakiarekin bat ez zetorrenez, apelazio bat jarri zuen erabakiaren aurka. Dena dela, betiko arazoarekin jarraitzen dute: 200 mila zorionsuak! Bajurako arrantzale guztiak -480 itsasuntzi eta 6.000 gizon- lan gabe daude. Eskatzen dutena hau da: ur espainolak 200 milatara hedatzea eta bestetik Europako Ekonomiko Elkarteari honen 188 mila ekonomikoetan arrantza egin ahal izatea. Hau lortuez gero, konponduko lirarteke.

Benetan, agertu duten indarra izugarria izan da. Lehen momentutan solidaritatea eskatu zuten. Gipuzkoako kai guztiak gelditu ondoren, Bizkai eta Santandergo Kofradiei deitu zieten. Hauk, Ondarrabiko arrantzaleen eskakizunekin bat zetozenez, gelditu egin ziren. Ondoren hartu zuten neurrietako bat, mugako hiru pasotetan piketeak jartzea izan zen. Pikete hauen helburua: arraia dakarkieten kamioi eta berebile bidea moztea. Hau hasi zuten egunean pikete hauteko zenbait arrantzalekin mintzatu ginen. Honela esan zigun batek: "Haie diruak bakarrik ez du balio, gure diruak ere bai; guk ere hurrei jaten emateko eskubidea badugu". Horrela ikusten da zenbateraino leporaturik dauden.

Zenbait aldizkaritan irakurri dudanez, jende gaztea omen dago pikete hauekin. 35-45 urtekoak gazteak badira, bat gatoz, baina ez dut uste horrela denik. Han adineko jende ugari zegoen eta gainera batzu kofradi mailan etab. erresponsabilitateko karguak dituztenak. Eta lan franko egindute. Denok dakigu egunero milaka kilo arrai pasatzen dela mugatik. Hemengo arrantzaleak lanik gabe eta gainera hauen sudur aurrean arraina ekartzen. Berebilerak, kamioiak, banan-banan miazten dituzte eta batzu arraiz beterik hartu ere egin dituzte.

Greba gogorra izan da. Ondarrabi, Donostia, etabarretan kainaz ere arraina hartzea moztu egin dute. Hasieran aipatu ditugun hitzekin jarraituz, arrantzale berak honela esan zigen: "Donibaneko arrantzaleek ez dute etorkizunik, denen ahoan dabil deportetarako kai bat bihurtuko dutela. Bestetik, Ondarrabiko arrantzaleak orain arte ibili diren uretan jarraitzeak, Donibanekoentzat ez dakar inongo kalterik, hauk ez baita biltza legatzetan". "Appel"aren jartzeaz galdetu genionean hau esan zigen: "Do-

Larunbatean, Donostiako Kontxan sartu ziren gelditzaileak...

nibanekeo arrantzaleak maneiatuak daude, lau kapitalistaren jokuan erori dira”.

Maila honetan, gauzak oso gaizki daude. “Sindicato Marinos”eko lehendakari den Aranazekin mintzatu ginen eta hau zioen: “gure arazoa bakarrik ez da, baizik eta Hendaia, Baiona, La Rochelle, etabarretakoena ere bai. Espainiako arrantzaleak ez dute ulertu nahi gu ere Europako Merkatu Batuak lotzen gaituela. Jarri dugun “Appel” a ez doa Ondarrabiko marinelen aurka. gure mugak jakin nahi ditugu besterik ez”. Dena dela, hemengo arrantzaleak nola aurkitzen diren ez zaie axolaik. Ondarrabiko 27 itsasuntziak atxilotu zituztenean, ordenazaintzaile batek beste guardakosta bat ekarri behar zutela adierazi zuen. Txalo biziak jaso zuten berria arrantzaleek. Hau baldin bada elkartasuna, beste batzuenaren bila abia daitezke.

Kasu asko daude, aita edo osaba, Donibanekeo kaian lana egiten eta beren seme edo hilobak berriz Ondarrabi, On Ondarru edo beste batetan; elkarren artean ez dute hitzegiten. Baina burruka ez da hemengo arrantzaleak Donibanekeo aurka, arazoa askozaz sakonagoa da. Noski gure jauntxoei oso ongi datorkie problematika horrela ikustea. Batez ere arrantzaleek beraiek horrela ikus dezatela, bainan barnean politiko interesak besterik ez daude. Alde batetik, Estatu Espainola eta Europako Merkatu Batuaren arteko harremanak, bestetik, Madrid eta Parisen arteko harremanak. Mugaz bi aldetako Euskadi batzeko porru-hazi ederrak botatzen ari zaizkigute.

Politiko problematika, anaiarteko problematika bezala agertu arren, greba hedatzen doa. Gipuzkoa, Bizkaia eta Santanderri, Galizia batu zaie. Bajurak kai garrantzitsuen San Eugenia de Bieira, 150 itsasuntzi eta 2.000 marinel,

geldi aurkitzen da. Hauek ere gauza berdina eskatzen dute: 200 milatara mugak hedatzea.

Ekintzek ere aurrera jarraitzen dute. Larunbatean, Donostiako Kontxan sartu ziren gelditzaileak eta ondoren Alde Zaharrean manifestapen bat egin zuten. Piketeak ere gogor dabilta. Kasu batzutan, kamioiak guardia zibilaren eskoltarekin zihoazelarik, gogorki erasoak izan dira eta batzu detentatuak, ondoren libro utzi badituzte ere.

Gabon festak, gertuatzeko ari dira, eta arrairik ez dago. Mugatik pasa nahi dute eta ezin. Bainan, botere osoa dutenez, Euskadiko mugetatik pasa ordez, La Junquera bidaltzen hasi dira; horre-

lako kasuetan papeleoa, lizentziak, etab, nahi duten bezain laster konpontzen dituzte.

Beste maila batetako ekintza batzuren artena, Abenduaren 19an, bajurako arrantzaleen sindikatoko komisio bat eta “Marina Mercante”ko idazkariordekoa elkarrikusi ziren. Arrantzaleek beren eskakizuna, 200 mila alegia, agertu zituztenean, Carlos Barredak hau erantzun zien: “proposamena Gorteetan aurkitzen da, eta eztabaidatua izango da”. Gorte santu hauek, milaka gizon lanik gabe edukitzeko zer eskubide dute? Arazo hau ez da atzokoa. Bazekiten zer gertatzen zen, zergatik daude oraindik erabaki bat hartu gabe? Frantziako arraina merkeago erosten dute, bainan oraingoan pentsatzen zuten bezala ez zaizkie gauzak irten. Milaka pezeta ordaintzeko lanak kendu dizkiote hainbat familiri; gutxienez zaharretxeetakoez goza dezatela orain, geroz ez baitute lan handirik izango, gaur arte izan ez duten bezala. Dakizuen bezala mugan hartzen ari diren arrain, angula, etab, etxe horietara eramaten ari dira.

Gabonak eta legatzik, angula, eta barrrik gabe! esango dute asko eta askok. Bainan ez dira asko kezkatuko milaka eta milaka familiek ezertxo gabe pasa behar duela egun hau jakitean; eta ez bakarrik arrantzaleak, beste sektore batzuetako langileak ere bai.

Hainbat astakeri esaten da eta azkenean duela egun gutxi irratian entzun nuen. Jesukristo zokoratuak salbatzeko jaio omen zen; eta guk haxe diogu: ez dela oso garbi ikusten, orain arte salbatuak nagusiak, zapaltzaileak izan baitira.

Proposamena Gorteetan aurkitzen da eta eztabaidatua izango omen da.

hauteskunde sindikalak (I)

Hauteskunde sindikalak gertu ditugula eta, Euskal Herrian dauden sindikato guztiei galdera batzu egitea erabaki dugu. Aukera jakinen gainean egin behar baita beti. Leku gutti samar dugunez gero, bi astetan azalduko dira erantzunak. Oraingoan "historikoak" diren sindikatoak bakarrik —CNT, ELA, UGT (alfabeto ordenaz)—. Datorren astean, era berean, CC.OO., SCUT, ELA(A), LAB eta SU.

Gure mintzaideak hauk izango dira: Bizkaiko CNTtik Mikel Orraintia; ELA—STVtik Joxe Elorrieta; UGTtik Ramón Jauregi.

**1— Entrepresetako langile ordezkaritza-
ren aukeratzea eta sindikal hauteskunde-
ak ez dira guzta berdina...**

CNT: Ez Sindikal Zentralek kontrola-
tzen ez dituzten langileak bildu nahi
dituzte, frankismoaren denboran "jura-
dos de empresa" delakoarekin egiten
zen bezalaxe.

ELA: Ordezkaritza behin betirako era-
tzeko premi izugarria dago. Horretara-
ko hauteskunde orokor batzu egin be-
har dira. Zentzu orokor batetan entre-
presa guztietan (nahiz eta batzuetan
hilabete bat lehenagotik hauteskunde-
ak eginak izan egitearen alde gaude.

UGT: Hauteskunde hauk ordezkaritza
hutsune haundi hori betetzearren egin
behar dira. Sindikal hauteskundeak izan-
go balira. Parlamentuan onhartu ondo-
rengo era batetaz egingo lirateke. As-
koz ere demokratikoagoak izango lirate-
ke.

**2— Langile erakundeak izanik, nolaz
onhar dezakezue burges gobernu batek
inposatutako araudia zuen afiliatu guzti-
ak kinka berdinean jarritz?**

CNT: Gu hauteskundearen aurka gaude.
Aktiboki, alternatibak proposatzen di-
tuen boikotaren alde. Hauteskundearen
aurka klase autonomia eta Batzarreen
alde. CNTek organizaturiko klase au-
tonomiaren aintzindaria nahi du izan.

ELA: Ez gaude araudiaren alde
CC.OO., UGT eta guk iginiko bilera-
garbi azaldu genuen. Bi "colegio"izatea,
"sindicatos amarillos"en alde gobernu-
ak egin duen maniobra bat iruditzen
zaigu. Beste aldetik, araudiak entrepre-
sako komiteak bakarrik negoziatzea deza-
ke la ugazabeekin, adierazten du. Gu bat
ez gatoz. Entrepresaren barruan Sindi-
katoek ere negoziatu beharko lukete,
edo sekzio sindikalak bestela. Araudiak
Sindikal Zentral entpresatik at, uzten

ditu. Nahiz eta hutsune hauk izan, hau-
teskundeak gehiago ez luzatzearen, on-
hartu dugu.

UGT: Araudia Parlamentutik pasa beha-
rrean dago. Nahiz eta bat ez etorri po-
sibilistak gara. Arazo haundi batzu ditu
araudi honek: Enplegatu eta esku lan-
gileen zatiketa, esate baterako ("Verti-
cal"en arauera). Bi "colegio" ez daite-
zen izan borrokatuko dugu. Baina en-
plegatu gehienak afiliatu gabe daude-

lako, eta entpresak komiteetan orde-
zkaritza ukatearren "Colegio electoral"
delakoa mantentzearen alde direlako.
Zailtasun haundiak daude. Lantegietan
demokratikoa den ordezkaritza minimo
bat izateko premi izugarria dagoelako
onhartu dugu araudia.

**3— Hauteskunde hauetako fetxak CC.
OO. eta UGTren artean erabaki dira.
Zenbait sindikato ez datoz bat hone-
kin...**

ELA: Bi edo hiru egunetan egitea ez du-
gu nahi. Oso denbora gutti da, eta tek-
niko zailtasunak egongo lirateke; baita
entrepresa bakoitzeko langileak kondi-
zionatu ere. Urtarrilaren 16tik Otsaila-
ren 6 arte egitearen aurka ez gaude. 15-
etik 23 arte, aste bat, oso denbora gu-
tti iruditzen ziagu. Horregatik, 10etatik
30 arte egitearen alde gaude gu.

UGT: Zergatik mugatu den hainbeste
galdetzen dute batzuk. Eta erantzuna
hauxe da: Euskadin ez da mugatu.
CC.OO. eta gure artean erabakitako fe-
txak oso zabalak dira, nazionalitate, es-
kualde edo probintzi bakoitzean kome-
nigarrienak aukeratzearen. Euskadin
CC.OO. eta UGT 15etik 23 artean egitea-
ren aldeko dira; hemengo egoera askoz
ere zailagoa delako, eta premi larriagoa
dagoelako batipat. ELAekin dugun
diferentziarik haundiena hauxe da. Egi-
nahalak egingo ditugu aste batetan
hauteskundeak bukatzeko, laboral ara-
zoak horrela esijitzen baitute. Gipuzko-
an bakarrik 25 konbenio negoziakete-
tan daude, eta ezin dezakegu gure apar-
to guztia mitinetan eta kartelek jartzen
erabili negoziaketa horik ahaztuz. Le-
henbailehen egin behar dira hauteskun-
deak.

**4—Nahiz eta faxista sindikatoen egitu-
ra guztiak deuseztatzen dituen dekre-
toa azaldu, AISSek hor jarraitzen du.
Zer egin beharko da honekin?**

CNT: CNSren dirua eta patrimonioa
daude tartean. Horregatik zenbait
zentralek "Pacto Social" edo "Pacto de
la Moncloa" delakoan parte hartu dute;
horrela beren basearen aurka jokatu-
z. AISS deuseztatu egin beharko da. Zer-
bitzu guztiak, langileen asanbladak au-
keratutako jostoreen esku egon behar-
ko dute. Egun bere eskuetan dutenei bo-
terea kendu, eta langile guztien eskuetan
jartzeko. Asanbleario den langile mugim-
endutik at daude sindikal zentralak.
Gu, alderantziz, autokundeantza eta ba-
tzarrale diren esperientziak eustearren
gaude. CNSren ondasunak kontrolatze-
ko modu bakarra hauxe da. Historikoa
den patrimonioa historikoak diren era-
kundeei itzulia izan dadila, eta CNSrena
langile guztiei. Gainera, UCD sindikato
bat osatzeko asmotan dabil, eta sindi-
kal zentral haundienek onhartu egiten
dute (Nicolás Redondok, Bilboko "Ga-
ceta"n garbi adierazi zuen: "UCDren
sindikatoa ez da "horia", baina klase
sindikato bat ez dela" garbi azaltzen da.
Ikus "ASKATASUNA" aldizkaria, 18.
zenbakian). Honela, AISSen ondasun
gehienak UCDren sindikatoentzako
izango dira; zati ttikiena sindikatoen-
tzat. Ondasunak langile klasearenak di-
relako zatietzenak dira.

ELA: AISSen ondasunetan bi zati dau-
de: historikoa eta frankista garaikoa.
Zati historikoa, garbi dago, CNT, ELA
eta UGTri indemnizatua izan beharko
dela. CNSrena, berriz, zatiezina da, lan-
gile guztiena. Batzuk sindikal zentral ar-
tean zatitzea proposatzen dute (hautes-
kundeen arauera...) Sindikato eta lan-
gileen artean formula batzu aukeratu
beharko dira. Zatitu gabe, era zehatz ba-
tzu jarri.

UGT: Historikoak garen zentralak —
CNT, ELA eta UGT— ondasun oso esi-
tzen dugu. 36. urtea baino lehen afilia-
tuta zeuden langileen kuotekin eginak
baitira. CNSrena langileena da. Ugaza-
bee ez diogu — nahiz eta berek lau al-
diz haundiagoko kuota ordaindu; diru
hau langileen bizkarretik ateratakoa bai-
ta azkenik— inongo eskubiderik ematen
ondasun horik erabiltzeko. Langile arte-
an orokorki hartuz zatitzearen aurka
gaude. Sindikal Zentralei itzuli behar
zaie. Ondasun horien erabilkera nahi
dugu, ez jabegoa. Bainan kontradikzio-
ak daude. Orain dela gutti eginiko
“Consejo de Ministros” batetan 8.000
miloi AISSi emanak izan dira (eta hain
behartua dagoen sektore bati, arrantza-
lena, alegia, 350 miloi). Ez dugu uste
UCDen sindikatoak patrimonio hori har-
tuko duenik. “Horia” da, eta langile
sindikatoen postura jende hori bazter-
tzea da. Sindikatoei itzulia izan behar
da. Ehundik 30 langile bakarrik afilia-
turik daudela? Eta zergatik? Ez dutela-
ko nahi, edo ez dituztelako ikusten lan-
gileen interesak defendatuko dituzten
trésna bezala. Ez dago langile indepen-
denterik. Batzarrak aukeratzen dituenak
ere nonbaitekoak izaten dira. Sindikal
Zentralak dira benetakako ordezkariak.

5— ELA eta UGT: uzek zerrenda itxi
da blokeatu gabeen alde zaudete. Sin-
dikal blokeetan langilegoa zatitzea ez al
da hori?

ELA: Sindikal filosofiaren barnean dago
hori. Sindikal sekzioaren defentsa
(lantegi barruan negoziatzeko) bezala.
Sindikalismoa lantegiko ateetan ez geldi-
tzearen eginiko defentsa. Kanpoan gel-
ditzek bada, negoziatzeko aparatu soil
bat da, eta sindikal burokrazia haunditu
egiten da honela. Barnean ez bada lan
egiten “tasa de afiliación” delakoa as-
koz ere ttikiagoa izango da. Batzuren-
tzat langileak honela zatitzen dira:
Sindikatoen barruan daudenak, eta ez
daudenak izango litzateke klasifikapena.
Munduko kapitalista estatu guztietan
zerrenda itxien bidez egiten dira hautes-
kundeak. Gehiago esango dizut. Frantzi-
an blokeatuak izatea eskatu dute. Aban-
taila bezala hauxe agertzen da: langile
guztien aurrean hartzen den konpro-
mezua; kontseilaritza eta laguntza; sindi-
kal alorra argitzeko era bat.

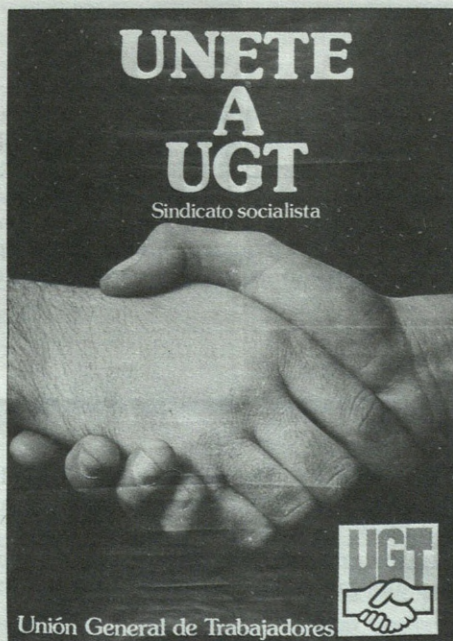
UGT: Langilegoa ez dago zentraletan za-
tirurik. Sindikal sistema bat lantegi bar-

nean betikor izan dadila nahi da. Honela
Zentraletako ordezkariak ez dute zatike-
ta sortzen. Entrepresa komitean, zen-
tralek ordezkariak ez balute ukango za-
tiketa haundiagoa izango litzateke. Or-
duan, Zentralek eta Komiteek postura
desberdinak ukango litzateke, eta elkar
jokoa aurkituko ziren. Entrepresako Ko-
mitea langile guztien ordezkariak osatu-
rik dagoenean, Zentral bakoitzak bere-
koikeriak at uzten ditu, eta langileen or-
dezkaritza benetakoa izan.

6— CNT: Zer egiten duzue zuek langile
batasunaren alde?

CNT: Egun, politiko alternatiba desber-
dinak daudenez langile klasea zatituta da-
go. Batasuna Autokudeantza Mugimen-
duaren aldetik etorriko da, soilik; langi-
leek bere artean at diren abanguardia guz-

tiak kentzen dituztenean, nahiz eta aban-
guardia horietako bat CNT izan. Zertara-
ko balio du, orduan, CNTek? Klaseen au-
toeraketaren prozedura segurtatzen du,
batzarzale mugimendua indartuz, eta lan-
gile eta ziutate mugimendu antikapitalis-
taren espresio, bezala agertuz. Guretzat
kontrairaultzailea da lan mundua, laboral
eta hiritarra banatzea, langilea bere burua-
ren etsai izateia bortxatua izaten baita.

7— Zer nolako planteamondea duzue sin-
dikato “hori”en aurrean?

ELA: Garbiena. Sekula ez gara elkartu
hauekin, eta sekula ere ez dugu egingo.

UGT: Orokorki, horrelakorik ez izatea-
ren saiatzen gara. Praktikoki, negoziaketa
guztietatik baztertuz, eta haren ekin-
tzak salatuz. ELA(A)ren kasua desberdina
da. “Horia” den ala ez erabakitzeke ele-
mentu gutti ditugu. Beste zentral baten si-
glak erabiltzearen aurka gaudela adierazi
diogu; besterik ez.

8— Nork negoziatu beharko luke: Zen-
tral Sindikalek, Entrepresako Komiteek
ala biek elkarrekin?

CNT: Gure erakundea, beste guztiak be-
zala, debate prozedura baten barruan aur-
kitzen da. Honela zenbait tokitako CNT,
sindikal sekzioen alde agertu da. Bizkai-
ko CNT hauen aurka dago. Sindikal sek-
zioek ez dute negoziatu behar, ez ugaza-
beekin, ez estatuarekin; nahiz eta CNT
maioritario izan. Langileak, batzarretan
antolatuz, eraman behar dituzte negocia-
ketak aurrera.

ELA: Lantegitik kanpo, Zentralek. Barre-
nean sindikal sekzioek. Negoziaketa ka-
pazitatea ukatearren, instituzio iraunkor-
rak eta estableak behar dira. Hau sindi-
katoek garantizatzen dute.

UGT: Entrepresetatik kanpo, beti zentra-
lak. Probintzi mailan ere, egun zentraleta-
tik at dauden antolakuntza ezin daiteke
lor. Ordezkaritza falta izango bailukete.
Entrepresa barnean Komiteek eta Sekzio-
ek negoziatu beharko lukete. Komiteak
batasun funtzioa du. Sekzioak teknika
mailan laguntzen dio.

9— Etorkizunerako batasun sindikala.
Nola lortu, hainbeste korriente eta ten-
dentzia egonik?

CNT: Ez dugu hortaz sinesten. Etorkizu-
neko gizarterako bidean alternatiba sindi-
kalean ez dugu sinesten. Hau hiritar alter-
natibetatik at baitago, konfusioa sortuz.

ELA: Bai, egun zatiketa dago. Guk, bata-

sun bidean hiru pauso ikusten ditugu: 1) ekintza batasuna, epe motzerako egiten dena. Beharrezkoa iruditzen zaigu. 2) Estrategiko batasuna: Erakundeek beren siglak gordetzen dituzte (italiar sindikatoen arauera). 3) Batasun honek organikoa den batasunera eramango gaitu. Baina hau ez da borondatez lortzen, edo batzarren bidez. Horretarako bi kondizio bete behar ko ziren: Nolako gizartearen bila gabil-tzen definitzea, eta sindikatoen autonomia edo alderdiekiko lotura azaltzea. ELAk, batasunerako, euskal sindikato bat

izatea esijitzen du, Euskadirentzat eta Euskadiko politikarekin loturik dagoena. Sozialista izatea: produzio bitartekoak langileen esku eta zerbitzurako egotea. Autonomia sindikala: Sindikatoa autonomia izatea, nahiz eta helburuz alderdi batzurekin bat etorri. Honela hauk boterera iristen direnean, sindikatoek ekintza kritiko bat aurrera eramaten jarrai dezakete.

UGT: Batasuna behetik hasi behar da. Entrepresetako komitea da batasun horren habea. Honela, hauekin kontatuz egin dai-

teke langile batasuna. Sindikatoen ekintza baterakoiak ere lagun dezake etorkizunerako Konfederakuntza Sindikala sortzen, nahiz eta barruan korriente desberdinak egon. Egungo tendentziak sindikatoen barnean eramaten den demokratiko debatan ager daitezke. Baina, kanpora begira agertzea txarrerako litzateke. Maioriak minorien gain irten behar dira. Barneko demokratiko jokuan ikusiko da zein tendentziak irabaziko duen.

PILAR IPARRAGIRRE

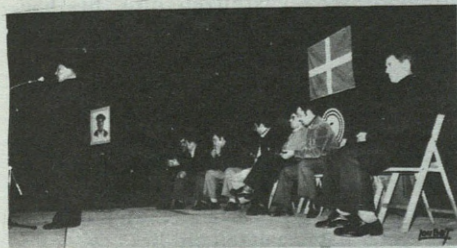
bat batean

METALEKO KOMENIOAREN NEGOZIAKETA HASTEKO DAGO. Urtarrilaren 1etik aplikatzen hasi beharko litzateke metaleko komenio berria. Oraindik, oso atzea dago; Langile Ordezkarien Permanenteak bere aurreproiekttoa gertutua du, eta sindikatoek ere bai. Baina bien bitartean berezitasun handiak daude: bigarrenak, Moncloako Tratoa kontuan ukanik egin baitute eta, lehenengoak berriz langileen gaurko beharrak kontutan harturik. Bestetik, oraingotan LAB ere sindikato bezala agertuko omen da negoziaketa honetara. Dena dela, langileek beren ordezkariak aurkeratzen dabilta eta dena ondo lotua eduki arte ez dira negoziaketekin hasiko. Iskanbila ederrak aterako dituztelakoan gaude, Moncloako Tratoa eta langileen beharrak oso urruti baitaute.

BESTE LANGILE BAT HILA. Egunkari batetako izkina ttiki batetan irakurri genuen berria. Santurtzeko kaian langile bat hila gertatu dela. Antonio Turino Reguilón, 55 urtekoa, Santurtziko bizilaguna. "Mac Andrews" entpresan lan egiten zuen. Lan istripuan hil da. Eta, betikoa, heriotz hau inork ez du kontutan hartu. Normala baita! Egunerok gertatzen dira antzeko istripuak. Batzuetan, behatzik edo hatzik gabe gelditzea. Beste kasuetan, ankamotz edo esku-motz...Eta, askotan, gaur bezala, bizia galtzea. Bortxaren aurka dauden guzti horiei haxe eskatuko genioke: ez kezkatzea gertakizun "haundietaz" bakarrik, "normal"tzat jotzen diren hauetaz ere bai. Lan istripuren zerrenda bat, daturik aldatu gabekoa, eskatzen dugu. Modu honetan, zifrak beti aurrean ukatean, agian, kezkatuko ginatke, laneko seguritatea seriotasunez hartuz.

GARBIKETAKO LANGILEAK BERRIRO LANERA. Hamabost egun baino gehiago gteban egon ondoren, "El Sol" entpresako garbiketa langileak berriro lanean hasi dira. Horretarako jarri zituzten baldintzetatik asko onhartuak izan dituzte (19.000 pezetatik gorako soldata, hilabete bateko oporketak, bi soldata bereziak eta 20 egunetako irabaziak). A! Baina larrosarik arantzarik gabe ez dagoenez, "Pacto de la Moncloa" delakoak adierazten duen ehuneko 5 kaleratzea onhartu beharrean aurkitu dira garbiketako langileak. Oraindik itxaropen piska bat badute kaleratuko dituzten ala ez ez baitakite.

MIKEL SALEGI: ORAIN DELA 3 URTE. Bai, orain dela hiru urte hil zuten Mikel Salegi gaztea. Errekaldeko gurutz-bidean. Guardizibilek kontrol batzu jarrita zituzten, eta dirudienez, nahiko nerbioso aurkitzen ziren Arrasaten bere kide batzu ETak hil zituelako. Mikel, bere lagun batzurekin, afari batetatik zetorren. Haren poza 17 bala kaskiloak moztu zuten. Mila juerga elkarrekin pasa ondoren, azken momentu latz horretan urruti aurkitzen ginen. Hala eta guztiz, konsziente ginen, eta gara, zuri harrapatutako bala mordo horrek berdin harrapa zezakeela beste norbaiten gorpuz. Eta gero hiletak. Jende asko joan zen Santa Maria elizara-gutti ordea Buen Pastorra, Carrero Blancorenak ospatzen ziren lekura. Poliziak sekula erabili ez zuen gogorkeriaz eraso zion jende pilo hari. Mikelen amari ere jo zioten. Orain dela hiru urte.

AZPEITIA "TXAPEL" EKIN. Joan den larunbatean, Azpeitiko herriak eskaini zion omenaldi bat "Txapel" bertsolariari. "Txapel" Azpeitiarra zen izatez. Omenaldi honen barruan bertsolari saio bat ospatu zen, Agirre, Amuritza, Lazkano, Lopategi, Azpillaga, e.a. rrek parte hartu zutelarik.

"TAPI", GOGOAN ZAITUGU. Jose Maria Eizagirre Laburu, Zarautarra, Abenduaren 16an hil zen. Gorputza, otsailaren 10arte ez zen agertu. Erakundeko lan bat egiten zegoela iritsi zitzaion heriotza. 19 urte zuen. ETA (pm)ko militantea.

Alaia, langilea; momentu gogorrenetan ere umorerik eta lan egiteko gogorik ez zitzaion falta izaten. Euskadiko beste hainbat gazte bezala, zeraman burrukaren ondorio bezala, etxetik alde egin beharrean aurkitu zen. Baina ilegaltatea ez zen izan oztopo bat Euskadiko langileri eta Herri osoaren alde burrukan jarraitzeko. Honetan, galdu zuen bizia. Baina bere lana ez litzateke alferrikakoa izango, beste askok jarraituko balu bere bidea. Burkide Tapi, agurrik beroena!

LCR-LC: BATASUNA. Aste bukaera honetan elkartu dira Madrilen LCR eta LCren Komite Zentralak, eraman duten batasun prozedurari amaiera emanaz. Espainol estatuan, noski. Badirudi troskistak batasun sukarrekin dabiltzela, internazionalki ere (Australian, Canadian, Mexican...) batzen ari baitira.

Europa eta Amerikako IV Internazionalaren ordezkariak parte hartzen zutelarik, 1.972tik banatuta zeuden bi erakunde hauek berbatzea erabaki zuten, LCR izenarekin. Maioriz refusatu zen LCR-LC izen probisional, sigla gehiegi dagoelakoz, eta errazagoa baita izen bakarra ukatea.

LCRko (orain ia "sección de la IV Internacional en el Estado Español" partaideek diotenez) langile alderdi iraultzaile baten saiakera da. Zenbait langile alderdi maioritarioek daramaten trato politikoen gaintzearen alde egongo dena, politiko boterea eta ekonomikoa lortzearen langilegoari lagunduko diona, sozialismo-ra iritsi arte".

EKTren ASANBLADA. Abenduaren 27an, astearte arratsaldean, Hego Euskadiko EKTek (Euskal Kultur Taldeek), Donostiako Liceo Santo Tomasen Asanblada bat ospatuko dute. Bertan aztertuko dituzten gairik garrantzitsuenak hauk izango dira: EKT mugimenduaren azterketa, EKTek zer funtzio bete behar duten hemendik aurrera, organizazioa, etab.

Egun eta leku berdinean, goizetik hasita, UEU (Udako Euskal Unibertsitatea)ren bilera bat ospatuko da. Bilera honen helburua, 1978ko Euskal Unibertsitatearen antolatzea izango da.

oinharrizko euzkara

AURREAUTONOMIA: POLITIKA EGIN ALA EZ

Beste hanbat gauzatan bezala, aurreautonomiaren aurrean ere Gobernuak atzerakada bat eman du. Estatu mailan, aurreautonomiko proiektuak mitxeletak bezala irekitzen ari diren neurri berean, Euskadin autonomiaren lorea zenbait indarrek zapuztu egin nahi dute. Ekainaren 15ean "izerdiz" bildutako botoak hondatzen ari zaizkie PSOE eta PNVri. Ejerzitoaren fantasma agertzen ari da egungo egoera larriagotuz. Norbaitek uste bazuen autonomia eta zentralismoa baietza eta ezetza zirela, eta honi jarraituz baietzaren eta ezetzaren metafisikan finkatu behar zela autonomiaren aldeko politika guztia, azken egunotan piktura joan zaizkio asmo guztiak. Eta honela ez badu ikusten bere burua engainatzen ari da edo besteena nahi du engainatu.

Larunbatean hilak 17, parlamentarioak aurreautonomiari buruzko ekinaldiak jarraitzeko asmotan bildu ziren. Konkretuki, Gobernuaren jarrerari erantzun baterakoi bat emateko. Ostiralean beste bilera bat izan zen (alderdiena, alegia). Bien artetik komisio bat atera zen Madril joateko. Postura honekin doaz: aurreautonomiaren proiektua ez aldatzea eta Gobernuari proiektu horri buruzko erantzun konkretu eta ofizial bat eskatzea. Parlamentarioen Batzarrak onhartu bazuen jarrera baterakoi hau, ez aldiz, UCDko Vianak, Arabako diputatuak. Botaziotan abstentziora jo zuen. Garbiki ikusi zen Vianak Gobernuaren kontsigna konkretu bati jarraitzen ziola: parlamentarioen batzarrari boikot bat egitea.

Honela, bi postura azpimarratzen ditugu: bata gobernuarena eta bestea indar guztiena (UCDko multzo bat azken postura honetan sarturik).

Gobernuaren postura aztertzerakoan, kontutan ukan behar dugu Gobernuak eta UCD baldintza berezi batzuren gain mugitzen ari direla: koerentzi falta izugarria. Haien arteko kontraesanek baldintzatzen dute, noski UCD eta Gobernuaren politika guztia. Autonomiaren arloetan daramaten joera bai Gobernuak eta bai UCDk, hirutan bana genezake: Euskadin, Estatu mailan eta konstituzioan.

Erdirakoitasuna zalantzan jartzen denean Estatu guztiak deszentralizazioan pentsatzen du (izatez kalse dominantek pentsatzen du Estatuaren ordez). Deszentralizazioak, logika garbi batetan, baldintza batzuren gain botatzen ditu

bere sustraiak. Aldiz Estatu Espainola lehen errealtate etniko eta sozioekonomiko politikoen gainetik jarritako antolakuntza bat bazen, UCDko Gobernuak beste ente irreal bat osatzen ari da aurreautonomi proiektuez. Oiloei alea banatzen zaion bezalaxe, lehengo estuktura zentralista zatiturik "monarkia federal" delako ente bat muntatzeko asmoetan dabilta. Konstituzioa politika honen osagarria da. Konstituzioa, au-

tonomie dagokienez, atzerakoa dela ezin du inork uka; konstituzioa zalantzarria dela ere ez. Herri zapalduen egoera ez du aldatzen. Bestalde, orain dela denbora bat, Catalunyan Tarradellas sartuz, Ekainaren 15ean mairitariorak izan ziren alderdiei burutik behera kaka egin zuten Gobernuak. Euskadin gauza berdintsu bat egin nahi duela dudarik ez. Aurreautonomiko proiektuari erantzunik ez dionean ematen bistan da zer nahi duen.

Izatez, eta maila orokor batetan, Gobernuaren postura ezer ez egitea da; Gobernuak ezin du erantzunik eman, berez, eskuak garbitzen ditu. Eta hau da Euskadin egungo arazo nagusia: Gobernuaren horrelako jarreraren aurrean, zer? Lehen esan dugunez, Gobernuak norbaiti burutik behera kaka egin badio, PNV eta PSOEri egin die. PSOE eta PNVk beren botoak gorde nahi izan badituzte ere, ez dute ezertxo lortu; orain beren botozaleak kexati aurkitzen dituzte. Batea galtzen ari dira.

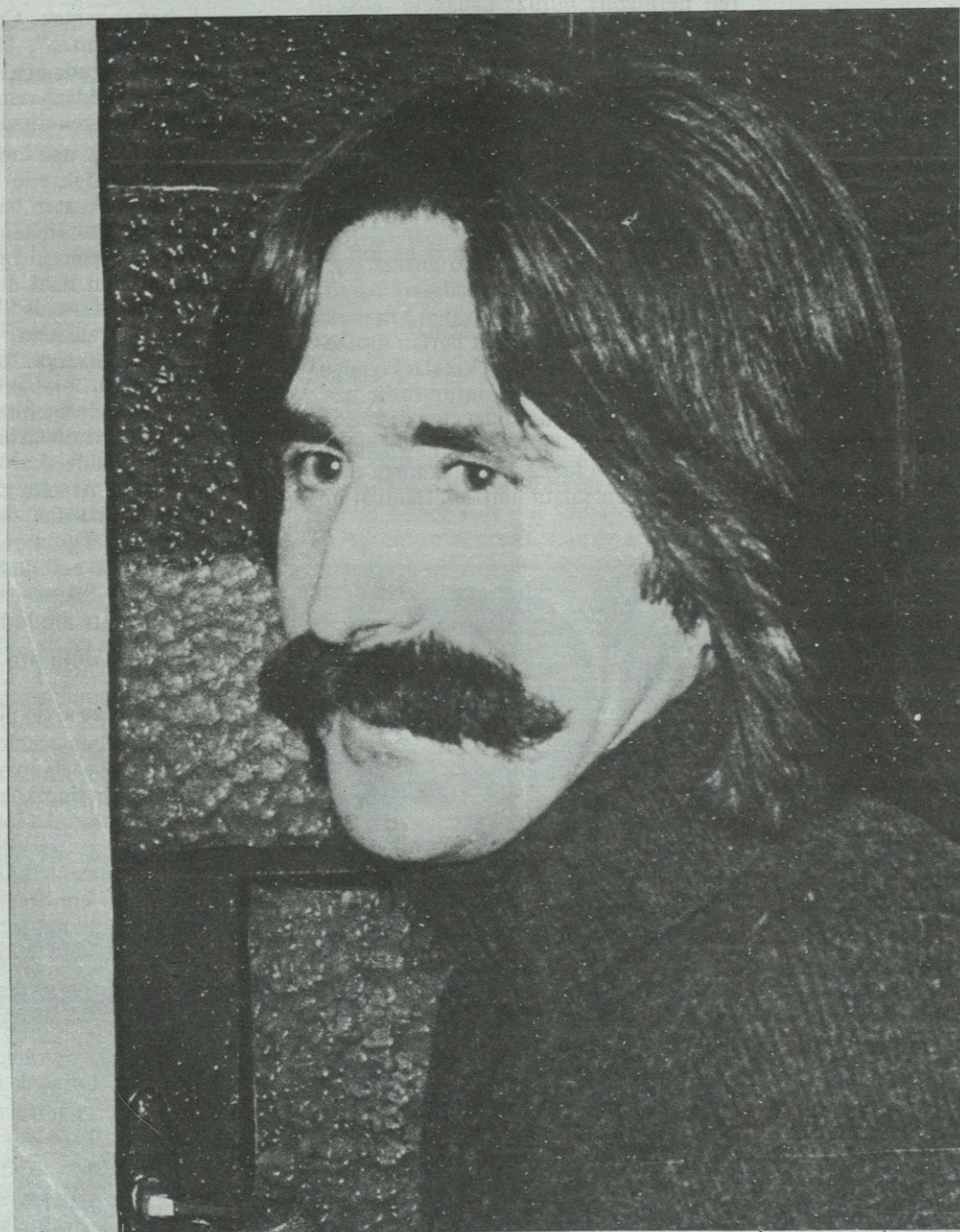
Eta Gobernuaren jarrera horren aurrean zer? Gauza bat garbi dakigu, galdera honen aurrean eta, aurreautonomiaren problematikaren aurrean, ezin ditugula eskuak garbitu. Politika ezari ez dio irabazten politika ezak. Esku garbitzearen kontra, politika ezaren kontra, politika egin behar da.

Erantzun honek ez du betetzen oso ki lehenengo galdera. Esaten dutenez politika bi modutara egin genezake: apoia genezake parlamentarioen batzarrak onhartu zuen proiektua ala apoia genezake beste proiektu berri bat, hura baino "jatorragoa". Non dago baino proiektu "jatorrago" hori? Hauteskunde legislatiboan aurretik izan ziren gertakiznek gauza bat erakutsi ziguten: Euskal Herriarentzat kaltegarria izan zela, gauza guztien gainetik, anbiguotasun politikoa. Proiektu "jator" hori ez al litzateke sartuko anbiguotasunaren barne-barnean "Jatorrasuna" ez alda izaten askotan esku garbitze mota bat?

Goazen puntuak behar diren tokietan jartzera. Madrilgo ezer ez egitearen kontra ezin da altxatu Altsasuko en esku garbitzea. Ezker Abertzalea ez da ezker independentista eta are guttiago alderdi batzuren bilkura. Ezker abertzalera mugatzeak, ezker abertzalea desegiten du. Egun, estatualisten eta abertzaleen arteko kontraesank ez dira, objektiboki, garrantzitsuenak. Egungo kontraesan garrantzitsuena esku garbitzea eta politikare arteko kontresana da. Politikarik egiten ez duen sektore batek ezin dezake esan, inor engainatu nahiean ez bada-bil behintzat langileriaren eta herri guztia- ren interesak defendatzen dituenik. Politikarik egiten ez duten sektore guztiak klase agintarien zerbitzutan erortzen dira.

Eta politika egitea, egun, parlamentarioen asanbladak onharturiko proiektua aurrera eramatea da. Eta georok gero.

egoeraK eraginda literato

Ibon Sarasola, prestatzen ari den hiztegiarengatik dugu ezaguna azkenaldian. Baita euskal literaturari buruz egin dituen estudioengatik ere—"Euskal literaturaren historia", "Gerraondoko euskal poesiaren antologia", "Txillardegi eta Saizarbitoriaren nobelagintza", "Euskal literatura numerotan"...—. Baina lan hauetan hasi baino lehen Ibon kreatzaile izan zen, 1964koa deitzen duen belaundaldikoa; "Poemagintza" (1969) liburuaz geroztik oraintxe arte beste lan literariorik argitaratu ez duen arren jarraitu du kreatzen, bai poesian eta baita nobelagintzan ere. Kreaziozko lan horretaz —hasieratik gaurdaino— 1964ko belaundaldiaz eta euskal literaturaren egungo egoeraz mintzatu gara bereziki, hiztegia alde batetara utziz, dirudienez, nahiko asperturik baitago Ibon "hiztegiari buruz beti roilo berdina" botatzeaz.

—Ni euskal roiloan beste asko bezala hasi nintzen. Euskaraz gutxi idazten zen eta hor zerbait egin behar nuela iruditu zitzaidan, edo egin nezakeela. Hamabost-hamasei urte nituen. Grazia du, lehen eragina Elbira Zipitriarena izan zen. Bueno, eta uste dut garai hartan gehienak horrela hasi ginela: baten batek idatzi behar zuen eta begira...Ni edo Saizarbitoria edo Lertxundi edo beste asko horrela hasi ginen.

—Gainera zuk-ingineritza ikasi zenuen.

—Bai, eta ez naiz damutzen. Gero linguistika estudiantuko nuela jakin izan banu, "Exactas" aukeratuko nuen, baina har dezagun lehengoa. Ni ez nintzen orduan literato sentitzen. Hasi nintzen, gero gustatu egin zait eta jarraitu egin dut; Ramoni eta besteei ere antzeko zerbait gertatu zaiela uste dut. Gu Parisen edo Liverpooletan jaio izan bagina, ez ginatke idazten hasiko. Hau inportantea dela uste dut gaur gure literatura pasatzen ari den krisisa ulertzeko. Egoerak bultzatu gintuen, idaztera, militantzia antzeko zerbait zen. Gero, gure arteko gehienek, roiloko beste alorretan—ikas-toletan, gaueskoletan etabarretan—behar haundiagoak zeudela ikusi zuten eta militantearen disziplinaz arlo haietara pasa ziren. Soldaduak bezala ginen eta gara oraindik neurri batetan behintzat. Gazteagoen artean ez dira gauzak horrela planteatzen, baina gure artean hala zen.

—Hortaz, hutsetik literaturara pasa zinen "aberria salbatzeagatik"?

—Bueno, hutsetik ez. Niregan behintzat bazen aurretik kreatetko beharra. Ongi gogoratzen naiz, hamabost urte bete nituen egunean, goiz guztia pianoan pasa nuen. Ezin nuen ia bizitzaren segi zerbait konponitzen ez banuen; hamazortziren bat konpas besterik ez zitzaizkidan atera...Beraz, musikarekin hasi nintzen. Pianorako suite bat egin nuen, ezer gutxi gehiago. Geroxeago, GAZTE NAIZ zela eta, berez musikari egin behar nuena, alor konprometituago Batetan—hizkuntza zegoen tartean—poesiaren bidez egitea pentsatu nuen.

—Konta itzazu hasierak literaturan...

—Lehendabizi zenbait lantxo egin nituen, Gandiaga —"elorrío"— eta Lizardi irakurri eta gero. Koaderno batean ditut, ongi ezkutatuta, eta halako momento batzuetan begiratzen didean, egundoko lotsa sentitzen dut.

Pixka bat geroxeago lágun batek James Joyceren "Ulises" utzi zidan. Ikaragarritzko zirrara egin zidan eta mundu oso bat ireki. Lau hilabetez aritu nintzen "Ulises" irakurtzen, hartu, utzi... "Poemagintza" giro horretan idatzi nuen. Ez zuen aurretik egin nuenarekin zerikusirik.

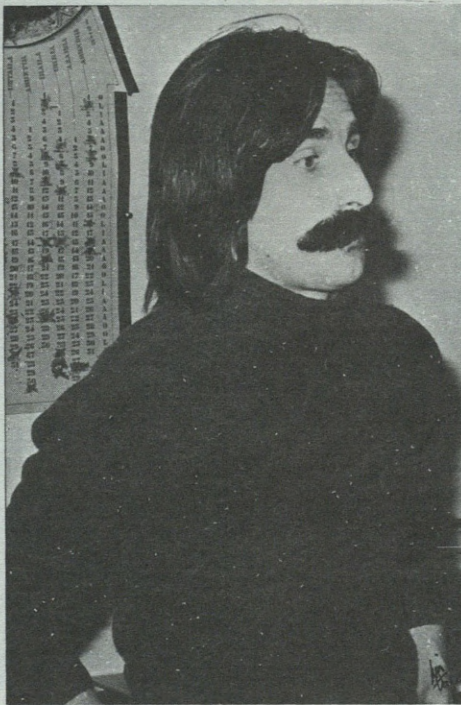
Gero, Arestiren eraginez eta giro politikoak bultzaturik, poesia soziala

—jar ezazu komila artean— egin nuen; hori ere, noski, ez da inoiz publikatuko. Ondoren, nobelagintzara pasa nintzen. Zerbait idatzi nuen, gero nobela zabalago bat egiteko asmotan; azkenean etsi nuen; zati hura aste honetan publikatuko da, zegoen zegoenean.

Hizkuntza poetikoa landuz

—Hainbat denbora pasa ondoren, orain dela urte pare bat poema luze bat egiten hastea pentsatu nuen. Lauaxetaren heriotzari buruz; Lauaxeta euskal idazle bezala eta Lauaxetarengan euskal idazlearen tragedia eta komedia nolabait erreflejtatzeko. Nere egorari erantzun bat eman nahiean bezala egin nahi nuen.

Kontua horrela joan zen. Garai hartan Neruda, poesia anglosajioa eta italioa nahikoa irakurri eta aztertu nituen, adibidez, Elliot bat, Ungaretti bat. Orduan ikusi nuen garaiko euskal poesiak bazituela halako ezaugarri batzu, subdesarrolloa edo adierazten zutenak. Poesia inmediategia zen bertso motzegia, ez zegoen hizkuntza kreativeko gogo ohartu bat... Hortaz konturaturik hasi nintzen; estruktura oso itxi bat aukeratu nuen, "cuarteto de cuerda" baten egitura, oso bertso luzea, eta hizkuntza poetikoa lantzen saiatu nintzen. Hainbat hi-

"Ez nau inoiz idaztera bultzatu paisaje batek edo egoera personal batek".

labetez lan egin nuen eta fruitu bezala "Estebe paredoian" atera zen. Uste dut berehala agertuko dela, Arestiren omenez orain dela bi urte atera behar zuen liburu batetan. Noski, poema ez nuen bukatu, zirriborro batzu besterik ez dira, eta ez dut uste inoiz bukatuko dudarik.

Gero, asko interesatu zitzaidan Pabolini. Poeta bezala izugarria da, zinegile baino askoz hobea, diotenez, eta nik ere hori uste dut. Gero Bob Dylan, baina Euskal Herrian, oraino giroan behintzat, ezin daitezke tankera horretako poemak molda. "Ea zer fundamentu den hori" hasiko litzateke jendea. Musikan berdin gertatzen da; Pau Riba bezalakokantari bat —badakizu, "pasando de todo"— gure artean pentsaezina da, gaur egun behintzat.

—Lehen poemak, Gandiaga eta Lizardi; "Poemagintza", "Ulises", "Estebe paredoian", Neruda eta Ungaretti. Badirudi beti beste idazleren baten influentziapen eskribitzen duzula...

—Bai, bai. Ez nau inoiz idaztera bultzatu paisaje batek edo egoera personal batek. Itsasoa ikusten badut, hunkituta geratuko naiz beharbada, baina ez zait inpresio hori ezertan gauzatzen, ezer idazgarritan esan nahi dut. Beste idazle bat kreativek ikusteak kilikatzen edo bultzatzen nau idaztera,; besteren lanak egiten didan zirrarak. Adibidez, nobela bat egingo banu, erabakia dut oraindik bertatik Faulkner meditatuz egingo nukeela, Faulkner nobelista bezala asko interesatzen zaidalako, batez ere "Absalón"en. Aspaldi honetan gure gerra darabilt buruan nobela batetarako gai bezala. Egitekotan, nobela horretako teknika erabiliak egingo nuke. Gainera, gerra bizitu ez nuen gero, ezingo nuke beste modu batetara egin.

Plagioa dela eta ez dela

—Eta hori ez al da plagioa?

—Bueno, segun zer den plagioa. Nik ulertzen dudana bezala, plagioaren beldurrik ez dut, Erdi Harokoe bezala planteatzen dut nik asunto hori, hau da, orduan plagiatzaren zioten elkarri eta ez zen gertatzen, fenomeno kultural bat zen. Beharbada orain ere horretara goaz. Ezra Pound edo Elliot plagiataileak dira eta ez die inork —edo ia inork— ezer esaten.

"Poemagintza"n, "Hauster egunean", "Ulises"eko "Cómo nos divertiremos el día de la coronación" kantatik "fusilatua" da. Lotsarik gabe aitortzen dut iturburua. Eta noraino den plagioa eta noraino ez, biak alderatuz ikus daitekeen gauza da.

—Positiboa ikusten al duzu euskal literaturaren desarrolloarako plagio modu hori?

Utz dezagun alde batetara plagioaren kontua nahiko konplejoa baita bi hitzetan eta hemen esateko. Dena dela, zera esan nahiko nuke, literatura gehiago— eta bereziki poesia gehiago— itzuli beharko genukeela. Saiakeran adibidez euskaraz edozer gauza zehazki eta itxuraz egitea ez da ia gaur hain zaila. Baina gai bereko erdal testurik xinplean itzultzea, hori beste gauza bat da. Gu-

re itzulpenak oraindik artisau-lanak dira. Eta pentsatu behar dugu inoiz euskal egunkari bat badugu, adibidez, telex-ak ia mekanikoki itzultzeko bideak pres-tatu behar ditugula gure hizkuntzan. Li-teraturan, egungo hainbat obra itzultze-ak uste dut asko bortxatuko lukeela eus-kara garu ditugun espresio beharkizune-tara egokitzea. Gure poesia oso ona izango da beharbada, baina hizkuntzagintzaren aldetik ximpleegia da: izena, adjetiboren bat, izena, adb-erbioren bat, aditza, eta puntu.

Hizkuntza ez da inoiz laborategian sar-tzen eta hori egiten ez baduzu, ez dugu aurreratuko biderik. Horregatik gusta-tzen zait hain zuzen Koldo Izagirreraren "Itsaso ahantzia". Gure metaforagintzaz ere beste hainbeste esango nuke, gaur munduan egiten diren gauzak kontutan harturik.

GAZTE NAIZ' belaunaldi berria-ren plazaratzea

—1964ko belaunaldiko zenbaitek. Z. ARGIAko GAZTE NAIZ orrialdean idatzi zuen. Belaunaldi berri bat zen, ideologiaren aldetik, euskararekiko hartu zuen posturarengatik... Eztabaidar-ik sortu zuen beste idazle eta irakurle-go tradizionalarekin. Puskaketa bat ikus-ten zen gainerontzeko artikuluen eta orrialde horretakoen artean...

—Hor, alde batetik, Ricardo Arregi eta beste batzu zeuden, nazioarteko orrialdea egiten zutenak; bestetik, GAZ-TE NAIZekook; Z. ARGIAk galerazi egin zigun talde bezala agertzea, hau da, artikulua guztiak bakoitzaren izenaz eta JARRAIkoa azpian ipiniatzat firmatzea.

GAZTE NAIZ Ramonen kreazio bat izan zen. Gogoratzen naiz Ramon orain dela hamabost urte edo ezagutu nuela; berehala irakurri nuen haren arti-

kulu bat "Ez naiz jatorra"; egundoko inpresioa egin zidan eta generalean ere horrela gertatu zen GAZTE NAIZekin. Neri gustatzen zitzaidan GAZTE NAIZ eta idaztea erabaki nuen. Nere kolabo-razioa Beatles-en "Help" pelikulako musikari buruz izan zen; "Penjamo" fir-matzen nuen, baina friboloegia zen eta Ramonek "P" bakarrik jarri zidan. Hau, orduko giroa pixka bat ezagutarazteko kontatzen dut.

Gogoratzen naiz gainera Ramon eta ez zirela artikulua tankera haren oso go-goko; besteren batzu ere idatzi nituen, baina ez ziren argitaratzen; Ramoni gal-degin nion eta esan zidan beste lanik ez bazegoen, etzeudela gaizki, baina "roi-loa" behar zela; orduan, ia enkarguz be-zala, egin nuen eta beste bat askoz ere "à la page"-ago, folklorismoaren aurka eta dantza modemoak erreibindikatuz, eta hura izan zen nere izenez firmaturik azaldu zen lehen artikulua. Eta ez pen-0-tsa horren konbikziorik gabe idatzi nue-nik.

Taldearen nostalgia

—GAZTE NAIZekook talde bat osatzen genuen; ostegunetan biltzen gi-nen: Rikardo Arregi, Mikel Lasa, Beo-bide, Saizarbitoria, Lete eta beste. Idaz-ten zutenen artean Txillardegi ere— Goi-enetxe bezala uste dut firmatzen zuela— bazegoen, eta, noski, hau ez zen bilere-tara etortzen. Gogoratzen naiz Leteren artikulua izugarri onak eta gogorak iruditzen zitzaizkidala; bat gogoratzen dut bereziki: "Requiem" eta zegoen zensurak pasatu ez zituen beste zenbait.

GAZTE NAIZeko taldea, Rikardo-reña eta, bestetik, JARRAI zeuden. Mu-gimendu baten hiru aurpegi bezala dut: "Ezkerra ez da behin ere hilko"— bestea GAZTE NAIZ, literatura militante apli-katua eta gero, JARRAI, teatro taldea.

GAZTE NAIZ, aurreko egoera fol-kloristarekin kortea emateko gogoia izan zen eta hainbat hauzi plazaratzeko go-goa. Eta, noski, hura bukatu zenean, bu-katu zen, GAZTE NAIZ. Momentu ba-tetan "impasse"-ra ailegatu ginen: gauza berdinak erreflejatzen ziren. Gero hasten da sartzen jendea eta jendea, deskafeina-tua gelditzen da eta azkenean, horrela hiltzen da.

—Zuretzat, idazle bezala hastapene-tan zeuden momentu hartan, zer suposa-tu zuen GAZTE NAIZek?

Neretzat, pertsonalki, GAZTE NAIZetik atera dudak gauzarik inportan-tea, Ramonekin erlazioa da, inoiz hautsi ez dena; oso inportantea izan da neretzat eta beretzat ere bai, beharbada. Esate baterako, Ramonek Friburgon idatzi zuen "Egunero hasten delako" nobelaren lehen bertsioa eta, adiskideta-sunez, euskal idazle bati bidali zion. Ho-nek ez zion kasorik egin; Ramon nahiko frustatua geratu zen eta ez zidan utzi na-hi. Azkenean, asko eskatu ondoren buzoian utzi zidan egun batetan; iraku-

rri nuen eta han zerbait berria zetorrela konturatu nintzen. Lehen bertsio hori galdu egin zen eta pena da. "Irakurle maitea..." eta horrela hasten zen, baina gauza batzu kendu, beste batzu jarri... bazegoen atzetik zerbait. Egunero bilt-zen ginen Ramon eta biok, berak ekar-tzen zidan idatzitakoa eta diskutitzen genuen. Honela osatu zen nobela. Hor-tik erlazio literario bat sortu zen, gero gero beste mailetara zabaldutena. Eta, neretzat, GAZTE NAIZen espiritua hura zen: elkarrekin biltzea, problema litera-rioaz eta momentuko gaiez hitzegiteko eta idazteko, eta, batez ere, taldea, egi-tea. Guk beti nostalgia hori dugu: tal-dea eta orduan taldea egiten genuen. GAZTE NAIZ batez ere hura izan zen: literatura egin behar zela, taldea egin behar zela...

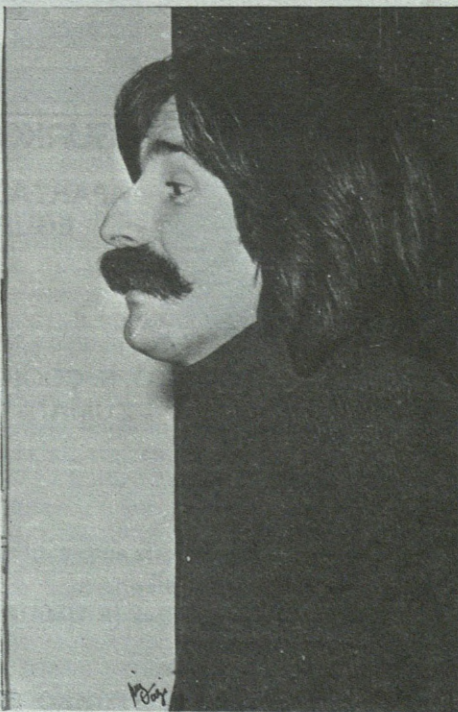
—Eta politika aldetik?

—Garaiko ETaren oihartzun kultu-rala edo horrelako zerbait gertatu ginela esan daiteke. Ideologia konkretu bat baino areago, aurrean genituen hainbat gauzaren kontrako ikuspegi berdina ba-tek batzen gintuen lehen momentu hai-etan.

Euskal literatura, gutxitan bezain gaizki

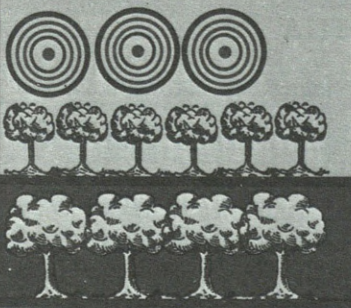
—Gaur egunera itzuliz, nola ikus-ten duzu egungo euskal literaturaren egoera?

—Literaturan guztiz behera goaz, guztiz gaizki gaude. Egin behar den toki-etan —poesian, teatroan, nobelan...— ez ez egiten eta egin behar den tokietan —saiakeran, zientzi hizkuntzan eta poli-tikan— literatura gehiegi egiten da. Kan-

"...Parisen edo Liverpoolen jaio bagina, ez gi-nateke idazten hasiko".

IBON SARASOLA POEMAGINTZA

"Poemagintza", James Joyceren "Ulises" ir-a-kurri ondoren.

tidadea egiten da, baina lekuz kanpo. Zer agertu da azkenaldian? Aspaldi egin-dako hainbat gauza: Patri Urkizuren poemak, Haranburu Altunaren "Gernika" eta "Desgizona". Gereñoren nobelak eta Mario Onaindiaren "Elurtzan datzen zuhaitz enborrak", Gandiagaren "Uda batez Madrilen"...eta, orain gogoratzen naizenez, ezer gutxi gehiago. Bue-no, fenomeno jenerala da. Duela hilabete batzu, "Vanguardia"n, Joaquín Marcoren artikulua batetan, irakurri nuen orain, bai gaztelaniaz eta baita katalanez ere, inoiz baino literatura gutxiago eta txarragoa egiten dela. Hori ez zen espero zena. Hemen bizi izan den bezalako egoera askatzean, bazirudien produktio artistikoari gorakada bat ekarri behar ziola —Penintsulaz ari naiz— eta ez da horrela gertatu. Zinean badator

zerbait, baina literaturan egundoko bat-xea dago Europa guztian, are gehiago gaztelaniazkoan eta katalanezkoan eta are are are gehiago euskarazkoan.

—Hala ere, badago zerbait, ez?

— Neretzat, momentu honetan literaturan ari diren bakarrak, eguneroko bizitzan eta jarraitasun batekin. Ramon Sajzarbitoria, Bernardo Atxaga eta Koldo Izagirre dira, "Ustel"etan hain zuzen.

Gauza bat gertatu da: literatura egiten zuen jendea beste kanpo batzutan ari da, dirudienaz gauza inportanteetan, baina literaturan ez da ia inor gelditu. Dirudienaz, beste zenbait eginkizun ur-jenteagotzat hartzen dira. Azken finean, lehen aitatu dudan militantzia giroak mugatzen gaitu oraindik.

—Noiztik nabaritu duzu literatura-

ren beherakada hori?

— 1964ean gorakada izan zen. Orain zenbait gauza argitaratzen da, baina orduko girok ez dagoelako zentzazioa dut: agertu ziren "Harri eta Herri" edo "Historia triste bat" eta polemika haundiak sortu ziren, Z. ARGIAN bertan. Orain ez da horrelakorik gertatzen.

Gure artean literatura nahiko desprestigiaturik egon da eta uste dut hori politikoen kulpaz izan dela. Aterako ahal gara inoiz politikaren inflazio honetatik! Orain ez gara hasiko hau edo hori beste hura baino inportanteagoa ote den diskutitzen, baina hizkuntza batek zerbait behar baldin badu, literatura produktioa —ona edo txarra— behar du.

ELIXABETE GARMENDIA

EGURKO·ZUBIOLA

**APARTADO 47 -URRUT 861640--861641--ZUMAIA (GIPUZKOA)
EGUR LANETARAKO MAKINA-ERREMINTA LANTEGIA**

MAKINAGINTZA PROGRAMAKETA

**Merkatail bulegoa
Konde Vallellano 13
Zumaia Gipuzkoa**

EGURKO, S. COOP.

B/ Esatación, s/n — ZUMAIA

- Lijagailuak
- Haizturak.
- Perfilatzaile bikoitz automatikoak.
- Eskuzko zerra bikoitzak.
- Ertz txapeatzaileak (RAIMANN etxe-aren baimenez)

ZUBIOLA, S. COOP.

B/ Landeta, s/n — AZPEITIA

- Era askotako zulagailuak: eskuzkoak, automatikoak eta erdi-automatikokoak.
- Hornitzaileak, metatzaileak, Transferreak, ardatz-bideak.
- Film Retractil enbalatzaileak.
- Lan asko botazen duten zerra zatikatzaile automatikoak.
- Ebakitzeko erramintak.

ERA GUZTITAKO MEKANIZAZIOARAKO MAKINAGINTZA ETA MONTAKETA

ESKATZEAREN LIBRE, HARTZEAREN...

Duela bi aste Donostiako beste hauzo batetako problematika agertu genizuen: Intxaurrendokoa. Gaurko honetan, beste batetara zuzendu gara, zer esan eta eskatu franko baitu. Donostiako Udaletxeak, gure herrietako gehienak —denak ez esateagatik— bezalaxe, gloriz betetako kondaira dute eta noren beharrei erantzun dien denok dakigu. Herri eta hauzoko beharrak betetzeko, beste erakunde batzu sortu behar izan dira: hauzo elkarteak, herri asanbladak, etab. Amara Berrian ere badago hauzo elkarte eta haren lehendakari den Koro Arza eta beste zenbait bazkidekin hitzegina dugu.

Trinketea, merkatua, zergak, “topoa”, euskarako klaseak, lokalak, etab. Hauk dira arazorik larrienak eta banan banan aztertu ditugu.

TRINKETEA. Honen kondaira 1950. urtetik dator, baina egindako elkarrizketa, azpijoku, etab. ez ditugu aipatu. Gaurko egoera hau da: “Centro de Atracción y Turismo” CAT (Udaletxearen zerbitzu bat) da gaur Trinketea erabiltzen duena, bere esku dago ordaintketa, epea, etab. Trinkete hau, beste gauza batzuren artean bingo jokurako izendatua dago. Elkarkea ez dago trinketearen aurka, bingoaren arazoa ez dute aztertu ere egin; baina garbi dutena hau da: trinketea aurrera atera beharra dagoela, bertan erabilgarri edukiko bailukete zenbait lokal. Hau dela eta, hil honen 29an, mahai inguru bat ospatuko dute. Bertan parte har dezake: hauzo Elkarteak, CATek, alderdi politikoek, udaltxeak, etab.

MERKATUA. Donostian hiru merkatu daude: Gros, Bretxa eta San Martin. Amara Berri, Amara Zaharra, Egia, etab. denak hauetara joan beharrean aurkitzen dira. Udaletxeak promesa bat egin zuen: Amara Berrian bat egingo zuela; are gehiago, zer lekutan eta dena ezarria zuen, eta leku honetan zer egin zuen? 108 bizitza. Orain diotenez, dirurik ez dute. Azkenaldi honetan zenbait zurumuru entzun dute Mutilen Institutorearen atzean egingo duten edo, baina garbirik ezertxo ere ez eta alderdi

honetan merkatu bat behar beharrezkoa da.

ZERGAK. 22 miloi jaso beharko luke Udaletxeak hauzo honetatik eta oraingoz 5 besterik ez du jaso. Amara Berri hauzokoek zergak ordaintzea ukatu egin dira; ez dutelako nahi ez, justizizkoak hartzen ez dituztelako, baizik. Hauek diotenez, momentu oro elkarrizketari irekiak egon dira baina, ez zaie entzun. Zergatik jasotzen den diruko ehuneko 60 hauzoarentzat eta gelditzen dena Udaletxearentzat izatea ekatzen dute. Tribunalak zergak ordaintzeko sententzia eman du, baina berearekin jarraitzen dute. Milaka famili hauk bahitze-ko gai izango ote dira?

TOPOA. Amaran, bi leku arriskutsu ditu Topoak: Morlans eta Anoetan; baina honen arazoa ez da Amarakoena bakarrik, pasatzen den herri ororena baizik. Anoetako pasoa Ikas-Bide ikastolara, eskola nazionala, Residentzira, “Ciudad Deportiva de Anoeta” etaberrera eramaten du, izugarriko jendetza ibiliz. Morlasngoan berdin, gainera honek, ikusgaitasun gutxi du. Anoetakoak barrerak badauzka baina bigarrenak ezertxo ere ez. Hildako pila bat izan da, kotxeak aurretik eraman izan ditu topoak, momentu guztitan izugarriko arriskuan dago jendea.

Merke eta praktikoa da, baina segurtasunik ez du ematen. Orain 15 minutu-ka pasatuko da, beraz arriskua handia- gotu egingo da. Irtenbide pilo bat eman dira: Morlasngo pasoa erantzutaz metalezko

eskailera bat jartzea, baina adineko jendearentzat aurrak daramatzatenentzat arriskugarria izaten jarraituko luke. Irtenbide ona lurrazpiko bidexka bat izango litzateke. Anoetakoarekin gauzak gehiago nahasten dira, zer azpian kolektorea baitauka. Udaletxeak zenbait irtenbide ba omen du, baina oraingoz ez dute ezagutzen. Gauzak beti gaizki egin izan ditu Udaletxeak eta hau ere bai. Lehenago konturatu izan baziren, Donostiak kanpo pasa zezakeen, baina orain okerra eginga dago eta irtenbideak lehenbailehen aurkitu behar dira hildakoen zerrenda gehi ez dadin.

LOKALAK, EUSKARAZKO KLASAK. Biak lotuak daude, lehenengorik gabe bigarrenik ez dago. Euskarako klaseak oraindik hasi gabe daude, ez baitu non sarturik. Zenbait egunetan kale gorrian, aterki azpitan eman zituzten. Orduan zenbait leku eskaini zitzaizkien denak probisonalak. Datorren hilean normalitate ia osoz hasiko ote diren itxaropena dute. Atxeratze honekin, zenbait jende beste hauzo batzutarra joan da eta beste batzu beren etxetan hasi dira. Bide ederra euskara altza eta indartzeko! Azkenik, honelako bideak erabiltzen dituzte gure kultura zapaltzeko.

Bestetik, euskarako klaseetatik kanpo, erretiratuak, haurtzaindegiak, liburutegiak, kultur zentroak, etab. airean daude. Ez dute non sarturik, non antolatuturik. Honetarako hauzo guztia azterkatu dute, barrakoiak, trinketea, Carmelo Balda, etab., baina oraindik ez dute ezer aurkitu.

Beste leku askotan bezala, hemen ere gauza asko dute buruan. Hil honen 26tik Urtarrilaren 5era erakusketa bat egin behar dute, planoak, hauzoko egoeraz ateratako argazkiak, aldizkarietan agertutako berriak, hauzoko arazo- etaz eginiko pankarta, etab., aurkeztuko dituzte; baita ere hitzaldiak, zinea eta, duela 16 urte egiten zen korrika apustua burnizko zubitik, geltokiko zubira. Honen eraketan parte hartuko dutenak: Federazioa “Sociedad Deportiva de Anoeta”, eta Hauzo Elkarteak; lehenengo urtea denez, zenbait hutsuneren beldurra dute, baina aurrera begira konpontzen ahaleginduko dira.

Egoera hemen duzue. Beste maila batetan eta zenbait ahuzotako esperientzia ikusirik— elkarteen ordez Asanbladak eratzea— Amara-Berriko Elkarteak ez du hau aztertu; dena dela eta beradienez, hauzo mailan lana egin nahi dutenak antolakuntza Elkarteen daude edo gutxienez bat datoz berarekin. Arazo bakoitzari bere antolakuntza. Elkar- te bezala lan asko egin dute. Hor ditugu Azaroaren 1ean eratu zuten ibilaldia, egin dituzten gestioak, etab. Aurrera ere, zenbait lortu nahi badute, lan egin beharko dute noski. Nahi duenari kosta egingo omen zaio, eta kontrarioak indar asko duelako kasu hauetan gehiago.

goiherriko gaixotegiaz

Abenduaren 12an (astelenez) kazetaurreko bat antolatu zuten Goiherriko (behe eta goi) Guraso Elkarte eta Fabrikarteko Batzordeek, Beasaingo Lasalle ikastetxean eta arratseko 8etan. Bertara, egunkari, astekari eta irratietako berriemakak deitu gintuzten. Antolatzaileen izenean Migel Calvillo et Martin Jauregik hitzegin zuten gehienik, gehiago joan baziren ere. Goiherriko osasun eta sendakuntzari buruz orain arte eman diren urratsen eta egin diren ekintzen berri jakiteko, txosten garrantzitsuenen kopia bana eman ziguten eta hain zuzen ere, horietako bat irakurriz hasi zen kazetaurrekoa.

Hitzez-hitzez irakurri zena, eskutitz bat zen. Berori, Gipuzkoako, Udaletxe, Diputazioako Lehendakari eta Gobernariari zuzendu dieke hil honen hasieran, Goiherri guztiko (Zumarraga-Urretxu-Legazpi barne) Guraso Elkarte eta Fabrikarteko Batzordeek. Eskutitz horren bidez, Gipuzkoarako osasun eta sendakuntza beharren azterketa bat, eskualde-ekualde egitea eskarazi nahi litzaike Diputazioari ala INP-ri, aipaturiko erakundeek horretara eraginez.

Horretarako oinharria, eskualdekatzeta hartu behar dela adierazten da eta beharrak non sortzen diren, han erantzun behar zaiela. Probintziaren azterketa hau, Euskadiren azterketa barnean joan behar lukeela ere esaten da bertan.

Eta hau, zergatik? — esanen du norbaitek.

Erantzuna, garbi entzun genuen. Adierazleek ziotenez, Goiherrik sendakuntza alorra astintzen hasi zirenetik gaurdaino, argi eta garbi ikusi bide dute, egitamu eta azterketa oso baten barruan egiten ez bada, Gaisotegi berri bat egitea bera ere, ez litzatekeela konponketa txar bat besterik, Gaisotegi horrek inguru batekin lan egin behar duenez, hala nola: Herriko sendagilea, anbulatorioko espezialista, e.a.

Hortik oso urruti gaudelarik eta premia are gehiago sentituz, adierazleek aipatu zuten, eskualdeka egindako plangintza orokor jator bat gabe, ez dago hau zuzenduko duen amaren semeirik!

Eskutitz hori, aipatu lekuetara bidali ezezik, Parlamentariekin ere mintzatu dira eta Bergarako sokako alkateekin ere bai. Donostiako Erresistentziko sendagile batzuekin ere (MIR) harremanetan daude (ordezkari bat bilera hone-tan zen) eta Bizkaiko batzuekin ere bai hau beren aldetik ari dira azterketa bat egiten).

Norbaitek esan dezake, bai hori oso ederra da, baina, nondik atera behar den dirua? Horri erantzun gogorra eta samina eman zioten, arazoa aurkeztu zigutenek: INP delakoak ekainean adibidez, 278 milioi pezeta aurreratu ditu. Hilabete guztiak ez dira berdinak izan ohi, baina aurrean garbi dago Gipuzkoan bakarrik, INPk 2.500 dik 3.000 mi-

loirako dirutza sobratzen duela. Dirutza horrekin, azterketak ez ezik, munduko osasun eta sendakuntza zerbitzu one-nak eduki genitzakeela zioten aurkez-leek eta arrazoin faltarik ere ez zuten noski!

Eskabidea zuzena denik, ezin uka bada, baina han bertan esan zenez, INP behar litzateke estutu eta ez Diputazioa. Negozioa INPe egin eta egiten du eta Diputazioa Foruduna balitz, izenaz dioenez, hark hartu behar litzioke neurriak INPi. Diru horretatik berri, badirudi iNlra joaten dela zati handi bat eta ez herrialde behartsugetara, inoiz esan zaigunez. Beraz, estatuaren en-trepresak sortzeko eta indartzeko, sendakuntza eta osasun zerbitzuetarako denetik hartzen da. Horri eranstean bazeaio, sendagileek duten lantoki ugartasuna (bi, hiru, lau...) eta aseguroari eskaintzen dizkioten orduen laburtasuna, hara hor gaurko egoera...

Herriko Sendagilea, paper izenpe-tzaile bat besterik ez izatera dator. Anbulatorioko espezialista, bere gisa ari den korrikari iaio bat eta Gaiso-tegia (Hiriburuan bakarrik) jendea pilatzen den toki bat. Ondorioa garbia da: Sendadu nahi duenak, bere kontura ari den sendagilearengana joan behar du sakela husteratzen.

Goiherriko eskualdea (arazo hau lu-zaro eta biziki jasaten duenez) bere egoerari konponbide bat aurkitu nahirik, Gaisotegi edo Erresistentzia baten atzetik hasi zen. Gora behera askoren on-doren (Z.A.n argitaratuak) Zumarragan egiten zela hitzeman zuten Madril-en. Hala ere lehenik, uraren eta lurraren ara-zoak konpondu behar ziren. Lurrarena egin bide da (Udalek erosi diote Etxebi-zitza Ministergoari, gero INP jabe izan dadin...) eta ura ere Barrendiolako po-tzuarekin konponbidean aurkitzen omen da, baina Gaisotegiaren berri-rik ez omen da ageri. Beraz, konponbide bat baino ez den 150 ohedun Eskualde-ko Gaisotegi hau bera ere, oraindik. .. Esan zenez, Donostiako sendagile batzu-ren (gero beren kolegioak defenditzen duena) indarrak geratu arazi bide du gauza, lehen ere hortik sortua baitzen Geriatricoa atondutako eta Amategi berria egiteko ideia zorientatua. Bi horien au-rrekontua 3.500 milioi jotzen zen eta Donostia inguruan 2.000tik gora zirate-

keen oheak, Gipuzkoan zehar ezer ez zegokenean. Gauzak horrela jarraitze-kotan, urtarilean edo... greba, kaleratze e.a. egiteko asmoak ere bazirela esan zu-ten.

Egoera, hau zela zioten eta ez zego-ela eztabaidagarri izan daitekeen auto-nomi baten zain egoterik, onena izanik ere, lehenago konpontzen saiatu beharra zegoela sendakuntza arazo hau. Goiherri-ko erakunde hau izan duten kontzien-tiza honi esker antolatu zela, osasun-sendakuntza bikoteari buruzko plangin-tza baten beharra adierazi zuten eta hain zuzen ere, horretarako izan zela Beasaingo Usurbe zinean aurtengo ekainaren 29an ospatu zen osasunari buruzko ihar-duna (Presser Juste MOE-koa, Iñaki Lar-rañaga SIADECO-koa, Guraso Elkarte eta Fabrikarte Batzordekoek zirelarik). Ikus 747. Z.A.

Nork egin azterketa hau?

Goiherrin zenbait azterketa egina SIADECO zela zioten. Horietan ager-tzen zela gai honi buruzko datorik eta beroriei esker baliatu zirela Gaisotegi eskabidea zuzentzeko ere. Gipuzkoa mailako azterketa bat egiteko ere, itxu-ra antzean erantzun zezakeen erakunde bakarra zela adierazi zuten (bestarik ez baita horretarako prestaturik!).

Nolanahi ere, jendearen kontzien-tzia esnatu beharra dagoela adierazi zuten. Goiherrian nahiko kontzientzia baldin badugu ere, ez zela berdin be-ste eskualdetan edo eta ez zela agertzen bederen. Esan zuten, prest daude Goiherriko erakunde hau, zerbait jakin nahi lukeen orori haien esperinetzien berri emateko. Denok batu beharra dugula esan zuten, zerbait egokirik egi-tekotan eta arazoa ez dela eskualde bate-takoa, denetakoa baizik. Antolamendu erdirakoiak, geure artean deuseztetik hasi behar genuela adierazi zuten.

Goiherritar hauei lagundu dietenek Bizkaiko eta Donostiako sendagile bat-zu izan dira, teknikazko arazoei buruz bereziki. Gainontzean inork ez duela ezer egin eta egiteko ere gogorik ez zela agertzen zioten. INPe Probintziako Ba-tzorde bat edo... bazuela, baina gaur kar-gu horiek kendu zituztenez, horise ere ez, beraz administralgo hutsaren esku zebelehala langilerearena zen dirutza hori guztia.

MURUMENDI

TRIPAZAIEN KONTRA

Euskal Herria elikapen eredu bat ez dela nahiko garbi ikusten den gauza da. Izan ere, euskaldunok gehiegi jaten dugu eta kaltea ekar diezaguketen elikapenei ez diegu askotan neurri egokirik hartzen. Kalte hauetaz hurrengo bestetan itz egiteko aukera izango dugu. Oraingoan azaltzen dugun elikapen modu hau, zenbaitzuren filosofia "tripazai"-aren kontra joango da; beraz beste bizi filosofi bat bada ere. Hala eta guztiz, berarekin lortu diren sendapen harrigarriak eta egunoroko biziako ematen duen kemen eta prestasunagatik, norbait interesa diezaiokelakoan gaude.

Sendatzea, sobera dagoena kendu eta falta dena jartzea da.

Gure organismoak kutsatuak daude, toxikaturik, hein handiago edo ttipiagi batetan zikindu eta satsutuak, nahiz heredatu dugunarengatik, nahiz elikapen desegoki, kaltegarri eta gehiegizkoarengatik; kontutan hartuz haurdunaldi eta edoskitzaroko amaren elikagaitik, haurtzaro, gaztaro eta heltzaroko elikapenaraino. Esandakoari gehitzen baldin badiogu giro satsutu eta kutsatuak, eguzki eta argiaren falta, ihardunaldi fisiko desegokia, parasito eta beste mikrobioen eginkizuna, bizimodu geldikor eta presazkoa, tabakoa, alkohola, higie-ne desegokia, etc, erraz ulertuko dugu sendapenaren prozedura garbitasunarenaren hainakoa dela; eta hau nahiz kanpo, nahiz barne ikuspundu batetatik, eta nahiz ehun barrukoarenetik, hots, zelula, zelularteko tarte, ehun, eta organuenetik.

**ZURE ELIKAPENA IZAN DADILA
ZURE BOTIKA ETA ZURE BOTIKA
ZURE ELIKAPENA.**

Gizona fruitujale-landarejaletzat hartzen dugu; landareen erresumako eli-

kagai hauk baitira gure konstituzio eta beharrei dagokienak. Hau horrela izanik, elikagaiak ez du, inolaz ere, gure organismoa pozoitu edo kutsatu behar. Honetan oinharrituz, osabide naturistak oso garrantzi handia ematen dio elikapen landarejaleari eta janeanurri posibleen mota desberdinei: baraua, barau erdia, fruitu edo beren uren sendadurak, fruitu edo eta ortuarien sendadura gordinak, salda, ur, tisana, eta infusioen sendadurak, janeanurri desberdinen konbinaketak, ...Hauk gomendatzen dira, gaisoak, bere egoera orokorra eta bere beharren arauera, Medikuntzaren hastapen oinharritzko eta lehena bete dezan: Ez kalterik egin, hau da, ez kutsatu edo toxikatu neurri ttipi edo handian. Ur fisiologikoa, gatz mineralak, azukreak, gai lurrintzu sendatzaileak, bitaminak, olioak, aminoazidoak, eta funtsezko proteinak, organismoak bere eliminapen, arazketa, berriztapen, finkotasun eta zuzperraldi funtzio sendatzaileetako nahikoa eta beharrezkoa eduki dezan erabiltzen dira. Hau dena oro har, praktikan ez dira beti betetzen etapa guztiak.

**ZUK DAUZKAZU ON, OSASUN,
ONTASUN EDO BIZIAREN HAIN-
BESTERAINOKOA.**

**ZUK DAUZKAZU TXAR, ERITASUN,
ONDOEZ, EDO HERIOTZAREN
BESTE HAINBESTERAINOKOA. ZUK
DAUKAZU ONA TXARRETIK BERE-
IZTEKO, ZURE BURUA ARAZTEKO
BIZI-INDARRA. SENDATZE PROZE-
DURAK MARTXAN JARTZEKO AU-
KERA ESKAINI BEHAR DIOZU ZU-
RE ORGANISMOARI.**

Eritasunak edo gaixoaaldi egoerak, organismoetan gertatzen ari diren anomali batzuren abisu edo seinale besterik ez dira. Ezerotasun, oinaze, ondoez,

sukar, erupzio, inflamazioak, e.a....organismoak, arazteko eta sendatzeko darman borrokaren manifestapenak dira. Eta borroka hau da hain zuzen ere bultzatu eta lagundu behar duguna.

Unibertsoan eta gure organismoe-tan ematen diren prozedura zikliko desberdinak bere gorabehera eta erritmoe-kin, nahita nahiez kontutan hartu behar izango dira gaixo bat osabide naturista-ren bidez tratatzerakoan.

Gaixotasun egoerak edo eritasun bakoitzak, prestaketa garai bat, ezeroso edo bortitzago daitekeen jardunaldi bat, mantentze garai bat eta krisisaldi bat eskatzen ditu.

Nolabait, ere organismo gaixoarekin kooperatu behar dugu: seinaleak eta hauek esanahiak buru-belarri jarraituz, modu onenean organismoa lagundu ahal izateko.

Bizioa, ohitura, alkohola, droga, ardoa, eta tabakoarekiko organismoaren dependentzia,...Ohizko otorduen parekoak dira.

Elikapenaren aldaketak eraman dezake berarekin eragozpen edo ondoezak, organismoaren moldaketa ahaleginei; zor zaienak.

Ez dute eraginik izanen gaixoaren gogoan ahulezi, depresio, ahoko zapo-re txar, eta beste sentsazio ezerosoek, erreakzio organikoak sortutakoak.

Sendikoek eta gaixoarekin harremanetan jartzen diren pertsona guztiek, positiboki eragin behar dute, plan sendatzailea sendotasun eta lasaitasunarekin bete dezan bultzatuz. Beste gainerakoan, sendiko edo beste edozeinek, kalte grabea egin diezaioke gaixoari. Etxean ulerkuntza, borondatea eta armoniarik ez badago, hobe ez hastea.

**VALLADOLIDEKO EUSKAL BILTZA-
RREKO EUSKARA TEKNIKO
TALDEA.**

Jatetxea

ALDANONDO

SAGARDOA - TXAKOLINA

DONOSTIA

Urrt. 412852

K. EUSKAL-HERRIA-6

INDAR BERRITURIK

Euskadiko emakumearen topaketak, jardanak, iragan dira. Euskadi mailan eratua izan da eta feminista guztiek bertan parte hartu dute, A.D.M. koek ez ezik.

Gertakizun hau ospatzera Estatu Espainoleko emakume anitz inguratu da Lejoako Unibertsitatera. Catalandarrak, Valentziarrak, Gailegoak, e.a... Kanpotik etorriren artean: frantzesak eta irlandarrak.

Egunkari eta irratietatik jornada hauen ospatzea eta haien desarroiaren berri eman da. Eratzaileak ere herriz-herri emakumeekin hitzegiten eta topaketa hauetara gonbidatzen aritu izan dira.

Helburuak kunplituak, beteak, ikusteaz gainera pentsatutakoa gaindituak gertatu dira. Euskadiko talde desberdinen koordinakuntza, parte hartzea, bilatzea eta elkar ikustea, motz gelditu da, oso gutxi dirudi lortu den guztiarekin parekatzen badugu.

Parte hartzea

Emakumeen parte hartzea, oso garrantzitsua izan zen. Jendetza handia bildu zen. Emakume asko lau egunez, hantxe aritu da lan eta lan. Jendetza hark emozionatzen gintuen. Askoren tristurak poz bihurtu ziren. Jendetzak hainbeste poztzen bagintuen... zer esan jendearen parte hartzea eta irekitasunaz?

Gure bizi zokoratuaren kontzientzia argi zegoen, kontzientzi hau hazi eta indar berriturik etxeratu dira emakumeak.

Eraketa

Topaketa hauen eraketa Euskadiko feminista talde guztien esku egon da. Denbora luzez antolatua. Lau egun hoienez zehar ikusi ahal izan dugu aurre eraketa guzti horren fruitua eta bukatu bitartean aspertu gabe, egun hoietan zehar eraketa ona izan zedin, jarraitu zuten.

- Ponentziak aurrez prestatuak eta lan ugariaren fruitua izan dira. Guztira hogeita hamar inguru eta aski landutako lanak hain zuzen.

- Ponentzi guztiak salgai zeuden eta horrela iritxi ala, emakume bakoitzak eskuratu ahal izan zuen ponentzi multzoa eta hau material oso baliogarri gertatu da gaiari jarraitzeko. Berrirakurtzeko asmoz gogoz besapean etxeratu ahal izan da.

Lan serio eta asko pentsaturiko hauen artean, hutsune batzu baziren. Alegia, gai batzuren falta somatu genuen: emakume abertzaleen oinharritzko planteaketaren hutsunea. Ez baita aski Euskadiko emakumea esatea, Euskadiko emakumearen karakteristikak kontutan hartu beharko lirateke. Hau da: euskal emakumearen zokoratzea aztertzea.

Ponentziak, asanbladan irakurtzen ziren. Ondoren talde desberdinetan landu, zabaldu eta gaiak maila desberdinetan eta bizi diren errealitatek gomendatuak izaten ziren. Gero, taldeetako laburpentxoak, berriro asanbladara eramaten ziren. Erabakirik gelditu zen, egin diren aportazio eta erresumentxoekin, aldizkari gisa-

ko zerbait argitaratzea.

Talde desberdinen plazaratzea

Talde desberdinen plazaratzea, ideia desberdinen parte hartzea gertatu da. Talde guztiek ukan dute beren bide desberdinak agertzeko egokiera. Denen gainetik, talde desberdinen abotsa entzutea, eritzi desberdinei atea irekitzea helburu nagusitzat hartua izan da eta horretarako lan egin beharra ere izan da. Hala ere, esan dezagun, jardanak feminista erradikal eta iraultzaileen indarrez zuzenduak izan direla. Edo behintzat hauen indarrak asko mugitu dituela.

Emakumeak elkarrekin

Hango elkarriketa eta komunikazioak berezitasun garrantzitsu bat zuten: Ahizpak sentitzen ginen. Konpetentzi giroko erlazioen mozketak, bukaera eta

harreman berrien sorrera nabaritzen genuen. Gure begirada, keinu eta hitzetan... ulertze, konprenitze, eta maitasuna, burrukarako indarra eta eme bakoitzaren askatasun egarria. Guzti hau, ilusio biziz eszehar. Guzti horren lekuko, ikusi egin behar zen emakumeak zer pozik orduak sartzen zituzten behar zen hartan eta behar zen guzti hartan. Nekatuak... baina pozik eta alai, denerako prest.

Inongo laguntza ofizialik gabe, emakumeek bere bizkar hartu zuten antolaketak guztia eta guztia adatsik gabe aurrera ateratzeko oso gai izan dira.

Hurtzaindegia

Hurtzaindegi bat antolatua izan zen lau egun horietan, gizonetako esku egon zen. Bazen garaia haur ttipiek gizonetako irudia egun osoz nonbait ikusten eta bizitzen hasteko!.

Bilboko kaletan

Emakumeen alaitasuna, kreatibitatea eta festa gogoa zoragarriak ziren. Ongi pasatzen genuen. Baina gaez Bilboko kale eta plazetan dantzan eta kantuz ikustean zenbait gizonetako aurpegia ikustekoa zen. Emakumeok geure artean ongi pasatzen genuela ikustean min hartzen zuten. Korapiloak, haserre korapiloak, ostikadak eta guztira iritxi ziren.

Euskara

Euskara gutxi hitzegiten zen lehen egunetan. Ponentzi guztiak edo gehienak gaztelera eman ziren. Hiru hizkuntzetan antolatzeko asmoa ilargian gelditu zen... Hala ere, azken egunetan zerbait gehiago egitea lortu zen. Polita egiten duelako eta zenbait emakume abertzalek arazo hau planteatu eta konpontzea proposatu zuelako.

Topaketen garrantzia

Euskadiko emakumearen topaketak, lehen topaketak guztiz garrantzitsuak bilakatu dira tendentzi guztietako emakumeentzat.

Noiz hitzegin da, bada, hain klarki eta talde hain zabaletan gure zokoratzeaz?

Noiz gure sesualitateaz?

Noiz masturbazioaz? Eta sesu berdinekoen harremanetaz? Noiz sakondu dugu ama izatearen mitoa taldean? Noiz emakumearen lanaren garrantziaz? Hainbat eta hainbat gai.

Euskal historian, emakumearen historia oso ezkatatua, gordea, ez ezaguna dela konturatu gara. Askok ikasi behar dugula; gure indar baliotsua xurgatua izan dela; gure lana ez dela gure arazoak konpontzeko izan garbi ikusi dugu. Beraz...gure burruka, gure arazoak konpontzeko sortu da. Emakumearen alternatiba politikoa guk bakarrik egin dezakegu.

MARY MENDIKO

ZERUKO ARGIA/27

IKASTOLA MUGIMENDUA NAFARROAN

Orain dela 12 urte sortu zen Nafarroan Lehen Ikastola. Andereño bat eta haur txiki bat izan ziren Nafarroan lehen Ikastola osatu zutenak. Aldi hartan, Nafar Diputazioak ez zuen uste mugimendu hark, urteak zehar horrelako arrakasta izanen zukeenik.

Garai hartan, Nafar Diputazioak, eta Principe de Viana sailaren birtatez, mugimendu honi bere itzala eman zion.

Lan honetan ziharduen Jorge Kortez Izalek esaten zigun, bi helburu zituztela, Ikastolak sortu eta indartzeko. Bata, Diputazioarekin babesa lortu, txapel horrek, beste abantaila batzu gainera, herrian Ikastola sortzea erraztuko ziela. Bigarrena, eta honek, proposamen honek ezetz borobila jaso zuen, Konzentrazio edo eskola nazionaletan zebilen haur kopuruaren estudio bat egin euskara sartzeko, hau da irakaskuntza euskaraz emateko, eta era berean, euskara zekiten haurrak izan zitezen eskola horietan, eskolaurreak sortu, herrixka guztitan.

Bada, eta Ikastolen jaiotze honen inguruan ibili zirenengandik jaso dudanez, romantizismo huts batek bultzatzen zuten Diputazioa Ikastolak laguntzera.

Hau pixkabat argitzea garrantzitsua deritzait, aurrerago Entitate Foral horren jokaera eta bidea aztertu nahi baditugu; hau da, 12 urte geroago, Ikastola horien geroa analizatzen hasten garenerako.

Gaurko egunean, eta nahiko oztopo gainditu ondorenean, Euskal Herri guztian bezala, Nafarroako Ikastolen egoera larriagoa da. Egun Diputazioaren romantizismo hark babestutako Ikastolak ugartu egin dira. Ugaltze hori ez da Gipuzkoako handitzearen neurrikoa izan, eta ezin izan daiteke. Hemen, herriak txikiak dira, eta Zubiri edo Eugi bateko ikastolatan zortzi edo hamabi haur besterik ez bada, goz, herri horietan haur gehiago ez dagoelako da askotan. Kondizionamendu horri, Kontzientzi eza, Nafar erakunde navarristen eragina herri horietan eta abar, eransten badizkiogu, pentsa dezagun nolako pausua eta eragina izan dezakeen, eta duen, Ikastola horrek, bere kondizionamendu guztiokin ere, beren inguruan.

Hala ere, gaur Nafarroan hogeita hamalau ikastola badira, horietatik bost Iruñean kokatuak: Blanka Nabarra, San Fermin, Paz de Ziganda, San Juan eta

Errotxapea.

Beste hogeita bederatzia herri hauek: Altsasu, Aoiz, Arbizu, Aranaz, Arriba, Bakaikoa, Burgete, Etxarri Aranaz, Etxalar, Espinal, Lizarra, Eugi, Elizondo, Irurzun, Jaurieta, Lakuntza, Leitza, Lekunberri, Lesaka, Olague, Otxagabia, Olazagutia, Puente la Reina (GARES) Tafalla, Urdiain, Bera Bidasoa, Igantzi eta Zubiri.

Eta hauez gainera, Biana, Zangotza, Tuter, Doneztebe eta Sunbila herrietan, beste horrenbeste eskolaurre ireki nahi dira.

Guzti hauetatik EGB ematen duten ikastolak, gaur-gaurkoz hauek dira: Altsasu, Etxarri Aranaz, Lizarra, Elizondo, Leitza, Lesaka, Paz de Ziganda, San Fermin eta Bera Bidasoa.

Eta Nafarroako Ikastolen kaka hauek: orain dago: urtez-urte egindako lanaren ondorio, noizbait, EGB ematea indartzea lortu da, Iruñeakoengandik kanpo, lehen aipa beste hauetan: Sakanan (Altsasu-Etxarri), Leitza, Elizondon, Lesaka-Bera Bidasoan, eta Lizarran.

Honeraino egindako agerpen honek, NAFARROAKO IKASTOLEN ELKARTEA sortzen da, Ikastola guztiak osatzen dutelarik. Hasiera batetan, Diputazioaren babesa romantiko hura hausita, Ikastolak, bere izanen den ELKARTEA sortzean, lehen aipa erakunde hori beldur da bere neurriak hautsi dituen mugimenduhonek iges egingo ote dion. Honen aurrean, beraz eta berriro Ikastolak bereganatu nahian Diputazioaren urren pausua, orain zazpi urte proposatu zitzaiona mar txan jartzea da. Bainan hau ere kalkulatu da. Konzentrazioetako "unidades bilingües" deituak, ez ditu nonahi sortzen. Eta nonahi diot, soluzioa litzatekeelako, zenbait lekutarako, adibidez Aoiz, Arriba (Araiz bailaran) eta Tafallarako baita behar bada; baina ez. Alderantziz, esperientzi hori, Ikastolak indar bat duten lekutan, eta Ikastola berriak eraikitzen doazen lekutan bultzatzen du, orain arte egindako lana mexpresioz baztertuz. Egun unidade horik Leitza, Irurtzun (nola gainera?) eta dirudienez asmotan, Etxarri Aranazen, eta Lesaka alderdian.

Era berean, eta unidade horietan gurasoen partizipazioa eskatzen duten neurrian, Ikastolen Elkarte, gurasoen ordezkartza hori ez dute aintzakotzat hartzen.

Guzti honez gain, Nafarroako Euskara hil nahi ez badugu, ezer gutxi lagunduko diogu, Konzentrazio monstru horietan EGBko nolabaiteko euskal heziera eman nahi izatearekin.

Euskara biziko da gure herrialdean, politika trinko eta iraunkor bat ezartzen dugun egunean. Politika horretan, zuhaitz bati bere adarrak sendatuz gauza gutxi egiten den bezala, bere zainak sendotzen saiatzen ez bagara, hola, gu eta edozein erakundek jakin beza, zainetara jo behar dugula baita. Horrela, herrixka guztitan, batez ere EGBko lehen zatia ematen denetan eta printzipalki euskara bizirik dagoenetan, lehen heziketa hori Euskaraz izan behar luke. Hori da, gaitza bere errotik sendatzea eta ez goi adarretatik zuhaitza senda nahi izatea.

Arazoa garbia da, eta ez Nafarroan bakarrik baizik Euskadi osoan. Orain arte, hala edo hola sortutako ikastolak nolako jarraibidea dute? Ez dago dudarik, heziera euskaldun eta popular bat dela guztion helburua, bainan hor, gurasoak izanen dira aztertzaile; hor euskal erakundeek izan behar dute hitza; hor euskaldunok dugu zerikusia. Beraz, ez dugu nere ustez "Escuela nacional bilingüe" behar, EUSKAL ESKOLAK, IKASTOLAK baizik. Ikastola da, euskaraz, Euskadin, eta euskaldunok nahi, eta behar dugun ESKOLA NAZIONAL EUSKALDUNA.

J.L.L.
"URGAIN"

koordinakuntza bidean

Joan den igandean, Abenduak 12, Altsasu nafar herrian bildu ginen Euskalduntze Koordinakundekook. Azken batean, esanak esan, Nafarroa euskal kulturaren magala dugu. Nola ez ba batek bere semeak etxeratu?

Jadanik jakinaren gainean izango zaretela nolako ekintza daraman Euskal Herrian zehar Alfabetatze Euskalduntze Koordinakundeak eta zeintzu diren bere helburuak. Sinpleki esateko, gure helburua eta gure lanaren arrazoi bakarra honetan mugatzen da: "Euskadi euskaldun bat nahi dugu, hau da, Euskal Herria nahi dugu".

Beraz, ezerk kezkatzen bagaitu, Herri honen etorkizunak arduratzen gaitu. Euskaldun garen neurrian izango dugu etorkizuna. Ez bestela. Gure eginkizuna beraz, hari harira datorkigu: Jendea alfabetatzen eta euskalduntzen saiatzen gara. Eta gauzak bere tokian uzteko, jende konkretu bati mugatzen gaitzaizkio; hain zuzen eskola arotik kanpo diren pertsonen, adineko pertsonen.

Era honetako lanak, ez dago zertan esanik, halako karakteristika bereziak agertzen ditu, baina ez horregatik garrantzi gabekoak. Gure ustetan ezin inportanteak. Beraz, lan hau erosoagotzen, laguntzen eta hobetzen dugun neurrian bete genitzake gure helburuak. Afan honek eraginik bildu ginen Altsasun.

Altsasuko bilera honetara, Euskal Herri guztiko eskualdeetako arduradunak joan ginen. Bai Hegoalde eta bai Ipa-

rralde.

Guztira 60 pertsona.

Bilera, Hegoaldeko lau herrialdeetako ordezkariak eta Iparraldekoek zuzendu zuten.

Aldez aurretik esan beharra dago, jendearen seriotasuna eta partaidetasuna behingoan nabarmendu zirela. Bagenekien zertara gindoazen.

Bi puntu nagusi generamatzen eztabaidatzeko.

A. Euskal Herriko Alfabetatze Euskalduntze Koordinakundea eta Udalak.

B. Koordinakundearen egituratzea.

Lehen puntuari hainbat buelta eman ondoren, azken batez erabakietara heldu ginen:

A) Koordinakundeak autonomia bat behar du bai bere baitan eta baita ere beste talde eta beste indarrekiko.

B) Koordinakundeak Euskal Herriko Udal bakoitzari berreuskalduntze lanetarako lokal propio bat eskatuko dio eta aintzin kontu orokorrak udalaren gain izanik. Lokal honetan Koordinakundeak izango du aginte osoa.

C) Koordinakundeak bere gain hartzen du euskararen erreibindikapena bere lan eta eginkizun propioei dagokienez.

D) Koordinakundeak, orain arte bezala, Euskaltzaindiaren batzorde autonomo eta berezi bezala jarraituko du.

E) Koordinakundea beste euskal kultur taldeekin elkar lanean batera joango da, eta elkar lan hau sortzen ahaleginduko da.

Bigarren puntuaz sartu baino lehen, beste puntu batzu aztertzea proposatu zen eta hala erabaki genuen.

-Alde batetik, Koordinakundearen nortasuna kontutan hartzea eskatu zen, bai politika mailan eta baita ere beste alor batzutan. Honekin denok bat gentozen. Herrigintza lana ere bere tokian jartzeko garaia heldu da. Kontutan hartzeko garaia.

-Honen ondoren, Koordinakundeak ahalik eta denborarik laburrenean, Euskal Herri osoari, eta Koordinakundeari dagozkion alorretan, alternatiba bat aurkezteko eskatu zen.

-Nola egin lan hau eta zein bereiztasunez osaturik eztabaidatu ondoren erabaki batetara jo genuen:

-Alternatiba hau lantzeko herri guztiak izan beharko dira partaide. Ondoren eskualdeak ponentzi baten bidez herrietako eritziak jasoko ditu. Eta azkenik erabaki nazionala hartuko da.

-Denbora faltan genuelarik bigarren puntua eztabaidatu gabe geratu zen.

Hurrengo batzarra izendatuz eman genioen berari amaiera.

-Eguna: Urtarrilaren 15a. goizeko 10-etan.

Herria: Altsasu.

Gaia: "Koordinakundearen alternatiba berezia".

Deituak: Herrialde bakoitzeko eskualdeetako arduradunak.

Herrigintzan ari garelakotan.

ALFABETATZE EUSKALDUNTZI
KOORDINAKUNDEA

hitz bitan hitz bi hitz bitan hitz bi hitz bitan h EZKILA-MIHI, IPURTARGI (I)

IBON SARASOLA

"Ezkilamihi", gaztelaniazko "badajo"ren euskal ordain bezala agertzen hasi da hiztegieta. Kontua hurbildik aztertzen badugu, zera ikusten dugu: "mihi" gaztelaniazko "lengua" eta "badajo"ren ordaina dela (gaztelaniazko ordainak azalpenak laburtzeko erabiltzen ditut besterik gabe). "Mihi"ren adiera normalena, jatorriz lehena, eta gehienetan agertzen dena "lengua" da. Beraz, besterik adierazten ez dugunean hori adierazten dugu "mihi" esaten dugunean. Beste adiera ("badajo"), sekundarioa, irudiz sortua da, eta ez da hain maiz agertzen. Horregatik, anbiguotasuna sor daitekeenean, ezkilaren mihiaz ari garela adierazi behar dugu nolabait.

Baina "badajo" adiera ez da "ezkila-mihi" batuketatik sortzen: "mihi" da bera bakarrik "badajo"; "ezkila"k, behar den testuinguru eman besterik ez du egiten. Horregatik, "ezkila zaharrari mihia erori zaio" esaten dugu, eta ez "ezkila zaharrari ezkilamihia erori zaio". esaldi horretan testuinguruak askatu duelako jadanik anbiguota-

suneta eta, beraz, ez dugulako "ezkila" errepikatu beharrik.

Berdin gertatzen da "mendikate"rekin. Hemen, inguruko erdaretan bezala, "kate" hitzari irudiz sortutako adiera ematen diogu, besterik gabe. "Kate" hitza irudizko adiera horretan erabiltzen ari garela "mendi"k adierazten digu. Funtsean, bi kasuetan, aurreko elementuak ("ezkila", "mendi") atzekoaren hedadura semantikoa mugatu besterik ez du egiten. Beste era batetan esateko, multzoaren esannahia osagaien esannahien konposaketa hutsa da "plaza-gizon" edo "natur zientzia"n edo, azken finean, "zeruko argi" edo "zure osaba"n bezala. Beraz, ez dut uste "ezkilamihi" edo "mendikate" loturik idatzi beharko genituzkeenik: ez dugu horrekin ezer aurreratzen, ez baitugu hitz berririk sortzen eta aliteraziotan erortzeko arriskua baitugu.

Ez da berdin gertatzen "ipurtargi" edo "erbinude"ren kasuetan, hurrengoan ikusiko dugunez.

IKASTOLA LAGUNTZEN

Badakigu "Vlaanderen", Belgikan dagoen bi minoritatetarik bat (ez dugu ahanzi behar Flamendar herri parte bat Frantziaren menpean dagoela; Dunquerque, Lille,...haiek WESTHOEK, Mendebaleko xokoa deritzatena) Euskadirekin, batez ere Ipar Euskadirekin biziki lagun azken urte hauetan bilakatu direla.

Denborakada bat dela deputatuak euskadira joaten direla

Batez ere, Flamendar deputatu bat Euskaditaz interesatzen hasi zen, hots Walter Luijten, Vlaandereneko "Volk-sunie" partidoaren deputatu bat.

Frangotan etorri zauku bere solidaritatea edo elkartasuna erakustera: Iparreko gose grebetara abiatu zen, Gernikako aberri egunera; eta han elizaren aintzintzean mintzaldi bat egin ere, nihork ausartu ez zuena...Beste ekintza frango ahazten dugu. Azken bolada honetan Ikastolen problemetaz kontzientzia hartu dute. Donapeleukoa hasi zelarik Seaskakoek jende frangori idatzi zioten, laguntzen eske; horien artean Flamendarrak ere aurkitzen ziren.

Hortakotz, aurtan ikastolen aldeko "kantaldi" bat apailatu dute. Ez da, lehen aldikotz, minoritateen aldeko espektakuloetan Euskadik omenaldia duela. Urte batzu dela "Diksmuide" herrian ere, milaka eta milaka jende bildu zelarik, Diksmuideko zeruan "GORA EUSKADI ASKATUTA" itzel bat irakurtzen ahal zen.

Urteak joan urteak etorri Flamendarrak gutaz ainitz hurbildu dira Lokarriak hestutuz, beti eta hartu eman handiagoak bi minoritateen artean sortu dira. Bien arteko desberdintasuna: Euskadik bere nazional askatasuna ez duela; eta Flamendarrek, parte bederen, mota batetako "estadu" artifizial bat dutela. Volksunie (populuaren batasuna) partidoan biltzen dira "Vlaanderen" herriaren aldeko kide guztiak. Baina politikazko ikuspuntu batetatik ikerturik: ezkerretik eskuinara, eta konformisteneetik aintzinzailerainoko jendeak nabarmen genezake. ez du politikazko linea zehatzik, tendentzia frangotakoak, bai eta batzuetan goitik behera kontrakoak atxeman ditzakegu.

Antwerpen-eko Unibertsitate berrian

Oraingoan ere Flamendarrek duten puntualitatea, zehaztasuna nabarmendu dugu. Bere antolamendua horren izugarria da, datorren urterako ere, jadanik jarri dute eguna (lotazilaren bian) eta badituzte. Etxamendi eta Laralde kantariak inbitaturik. Hau horrelako beste kantaldi bat Euskadirentzako muntatze-ko helburuarekin.

Aurtan, beraz, 1974ean egunikako Aula Major Unibertsitatean izan da kantadia. Hasteko Flamendar gazte batzu. Gazte hauk jadanik Bilboko eta Anoetako minoritateen festaldietara etorriak ziren. Han ere "Euskadi" abestia bihotzez kantatu zuten. Haik Euskadira etorri zirelarik, hemendik hartu zuten inpresioekin konposatu dute kantu hori. Zioten: "Guardia Civilen errepresio gogorrek markatu gaitu, baita ere hango jendeen hospitalidadeak, laguntasun eta ongi etorriak!".

Salan berehala jendea berotu da. Hango tokia bete beterik zen, batez ere gazteak. Salaren alde batetan idatzia zen flameraz: "Gora Vlaanderen" "askatuta", podiumen erdian "Goatzi populuena Europa baterat" eta eskuin aldean euskaraz: "Gora Euskadi askatuta". (ez dakigu zergatik "z" batez

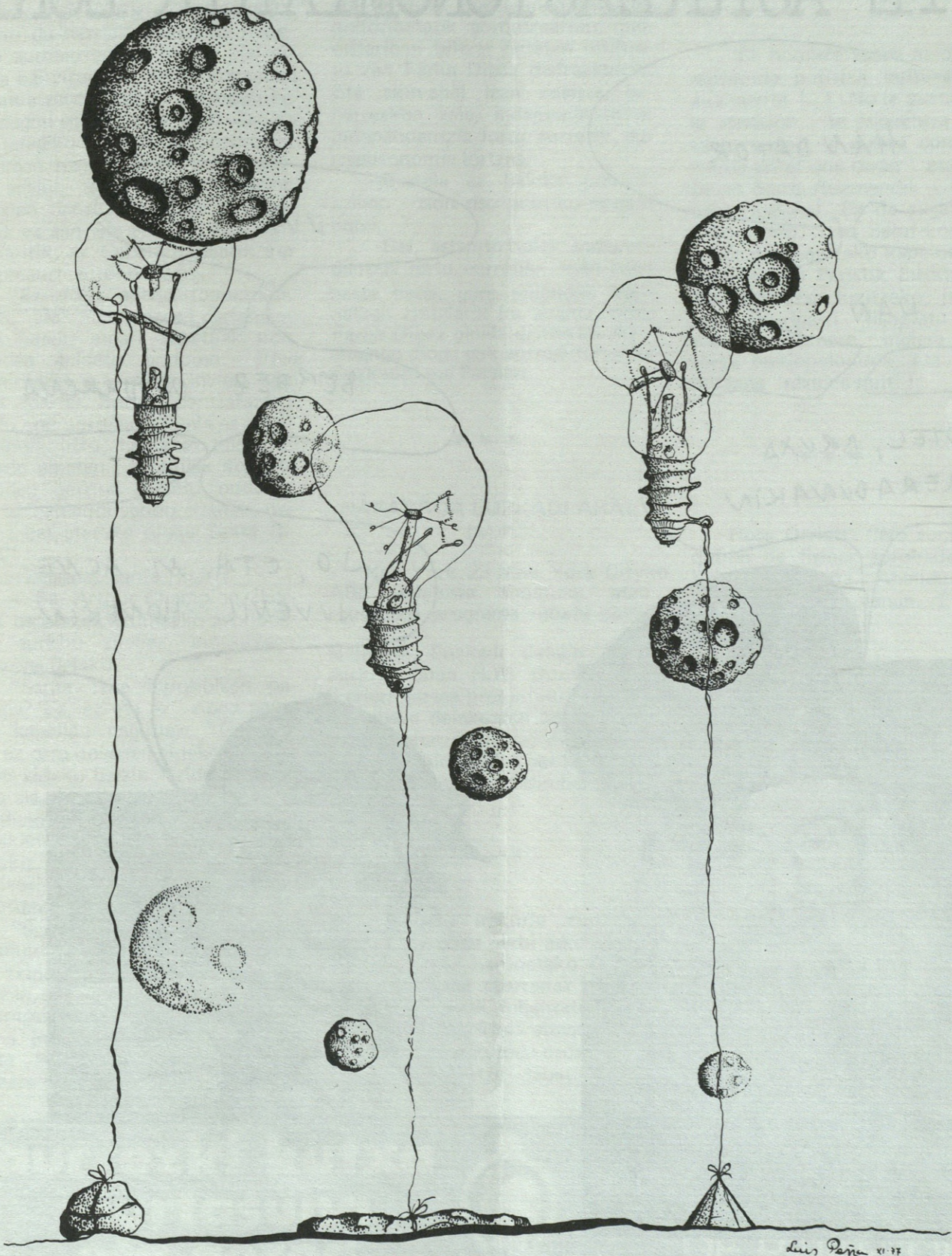
idatzia; behar bada nahigabe bat litake behar bada ez...)

Mintzaldi frango egon da. Entzuten zenez gero hango antolatzaileek euskaldun problema biziki sakonki ezagutzen zuten. Hauen artean zioen: "Ez dugu ahanzi behar aspaldiko Euskadi Ebrotik Garonaraino hedatzen zela, eta Gascogne Vasconiatik datorkigula. Herri guztiak bezala, inperislismoarengandik gibelerat jo behar izango du azkenik Pyreenes mendietan gelditurik. Europako hizkuntza zaharrena dugu, eta egun ez dakigu oraindik nondik sortua zaigun." Beste batek. Ludo Dox-ek zioen: "Frangok galdegina dauku zergatik Euskadiraino jo dugun hemen horrenbeste egiteko delarik?. Hemen ere gauza frango egiteko dela ez da ukatzerik. Bajanan errustar lelo batek zaioren bezala: Norekin borrokan ibili? Ekin zure hurbilean dagoenarekin. Non? Nonahi. Noiz? Orai! Seaskakoek laguntza eskatu daukutenetz gero, ez genuen ukatzen ahal, beraz arrazoin hauengandik apailatu dugu "festa" hau... Mintzaldien geroztik Maite Idirinek kantatu du. Hasteko hark ere flameraz hitz batzu ongi etorria adierazteko ahokatu ditu. Eta gero kantuz ari du, jendeak gogorki eskatzen bait zion.

Estonatzekoa: bi flamandar-euskaldun edo euskaldun-flamandar mutikoez kantatu dute. Bi mutikoez hogoi tabost inguru urte zuten. Antwerpen bertan sortuak dira. Beren burasoek Antwerpera 1937an ihes egin zuten. Flameraz kalean, ikastolan, bainan etxean beti Oihartzungo euskara bustia egin dute. Urte oroz, bakantzetan Oihartzuna etortzeko usaia dute. Eta euskara biziki ontsa kontserbatu dute. Andoni eta Imanolek, beste flamendar neska batek laguntzen ziela, kantu batzu bota dituzte. Gorago aipatu dugun bezala Vlaanderen-eko parte bat frantzes estatuaren menpean dago. Azken boladan, horko jendea kontzientzia hartzen hasiak dira, eta beti eta gehiago askatasuna eskatuko du. Alde horretatik ere (Westhoek-etik) Marieke eta Bart abeslariak etorri ziren. Bazuten instrumenta zahar, bitxi batzu, behar bada erdiaroko epokatik gordeak. Eta gisa berean parte bat bukatzeko Unibertsitateko gazte batzuk Ludo Doxen gidaritzapean, euskal abesbatza bat bezala, berdin berdintsu euskal kantu klasi-koak bota dituzte. Entusiasma berotsu-enean egon zen espektakulo guztia.

Gure ustez solidaritatezko ekintza hau ez da haizean joaiten uzten ahal. Pentsan dezakegu elkartasun internazional bat beti eta sendoago josten, azkartzen ari dela.

Antolatzaileek ere: "10.000 libera belga bildu zutela eta dena Donapaleuko Ikastolara bidalia izanen zela", zioten. Horrela laguntza materiala eta morala nork ekarri dauku? Psotura hori ez da horren aise ahazten.

luis peña longu

PARLAMENTARIEK EZ OMEN DUTE AURREAUTONOMIARIK LORTU

HAN DATOR

HAN

EZ KOTEL, BRUXA
TXORRERADUNAKIN

NUN

BERDEZ DATORRENA

JO, ETA MI ACNE
JUVENIL HONEKIN

Begira aurreautonomiari itxoiteko Parisen egin dizkiguten kapelo modeloak. Zihur gaude oso guapo arukituko gaituela iritsitakoan. Ez ahal zaizkizue gustatzen? Seguru baietz.

Donostia, 18. Iturri ezin zuze-
nagotatik jakin ahal izan dugunez,
gure parlamentariak, alderdi poli-
tikoek eta posiblearen artista guz-
tiek ez dute oraindik aurreautono-
miarik lortu. Notizia mesfidantzaz
hartu du herriak, azkenaldi hone-
tan aurreautonomi giroan bizi gi-
nela baitzirudien. Mesfidantza justi-
fikatua zegoen, batez ere aipatuko
ez dugun egunkari batetan Genera-
latitategiko lehendakaria balkoitik
"hemen nago, hemen nago" esa-
ka azaldu zenez geroztik. Baina
ikusten denez, inpostore bat bes-
terik ez zen, eta ez dugu ez lehen-
dakaririk, ez Generalitategirik eta
ez preaurreautonomiarik.

"Ez dugu aurreautonomiarik
lortu" zion atzo goizean parlamen-
tari batek, amari zapatilak non
zeuden galdetu ondoren. "Nik
ezin dizuet gezurrik esan, eta egu-
radi apartak bestela pentsarazten
badu ere, aurreautonomia ez zaigu
oraindik iritsi, baina ez badigute
agudo ematen, zapatilak non ote
zeuden berriro galdetu ondoren
ba ez badigute agudo ematen, no-
vena bat aterako diogu Santa Ri-
tari".

—Zergatik Santa Ritari?

—Ba, Arthur Champion, iker-
lari ospetsuak Iruñeako artxiboe-
tan aurkitu zuenez, inposibleen
patrona delako.

"Santa Rita inposibleen pa-
trona? Ez, ez eta ez" zioen pece-
ko kapellau nagusiak. "Gainera,
gu ez gara novenen aldeko, triduo-
aren aldeko baizik. Triduo arina-
goa da, eta eurokomunismoaren
tradizioari lotzen zaio, troika eta
troikahurrenaren ohitura kontuan
edukiz. Igandean hasita San Esta-
nislaori atera diogun triduoak San-
ta Ritaren mitoa hautsiko du".

"Santa Rita Rita Rita", zioten
komunikatu batetan EMC-EMKo-
ek txinako zazpigarren kultur ira-
ultzan, "lo que se da no se quita".
zazpigarren kultur iraultzaren slo-
gana Euzkadira egokituz, "Santa
Rita Rita Rita, aurreautonomia
aukera polita".

Azken ordukoa Biotako bat,
eta ez dugu nor esango legearen
ondorioetatik gordetzarren, mai-
oritarioen biltzar batetan infiltra-
tu zen Farha Dibaz disfrazaturik.
Eta jakin ahal izan zuenez, be-
harrezkoa zaie, independentistek
independentzia lortu aurretik, au-
rreaautonomia lortzea.

—Bestela ez baluke grazirik
izango —zion oso politiko ezagun
batek.

—Bai, astapito hoiek indepen-
dentzia lortu aurretik— esan zuen
beste batek gure reilenoak traji-
natzen zituelarik (ez ahantz, otoi,
Farha Dibaz ginela disfrazatuak)—
emango diogu guk aurreautonomia
Euzkadiri eta Persiari.

NAFARROA EUZKADI AHAL DA ?

New York. 23 New York Cityko
ABC telebista sonatuak atzo
eguerdiko programa moztu zuen,

Nafarroa Euzkadi delako froga
aurkitu duen H.W. Donaldson
ikerlari gaztea presentatuz. Prueba
del nueve delakoaren sistima loji-
koan oinharritzen da: dibidendua
berdin dibidatzailea per koziantea
plus substraída, baldin balego.

I. Uribe irakurle zintzoari,
agur! Uste dugu garbi asko azaldu
genuela Z.A. beronetako 759ga-
rren zenbakian txorradak esateko
makinie Oteizak inbentatu zuela,
eta beroni dagokiola aitago eta es-
plotaziorako eskubide osoa.

Zure zalantza gabetik atera

zaitugulakoan, iraultzan anai: kol-
do eta ramon.

"El hombre vasco es un gran
reprimido política, cultural y se-
xualmente (...). No le gusta llamar
la atención, se encuentra dema-
siado guapo y piensa constante-
mente en el qué dirán". esaten du
Deian Santi Auzmendik (Donos-
tiako Estiloa). Ez da gugatik ari-
tuko noski. Ives Saint-Lorent-ek
berak diseinatutako kapeloak eka-
rri baititugu Paristik Euskal Idaz-
leen Bileretan luzitzeko, jakinda-
rren inbirigarri. (Kopiatu nahi
badu: cashmere inglesa, pon-
porta terziopeloduna, eta forroa
chiffoné "rêve de nuit").

Rosa Orriols: "No somos má-
quinas de firmar aprobados", La
Voz de España. Abenduak 18,
igandea, lehen planan. Eta X.X
kartzelan.

**

Nun zaude Ruth.

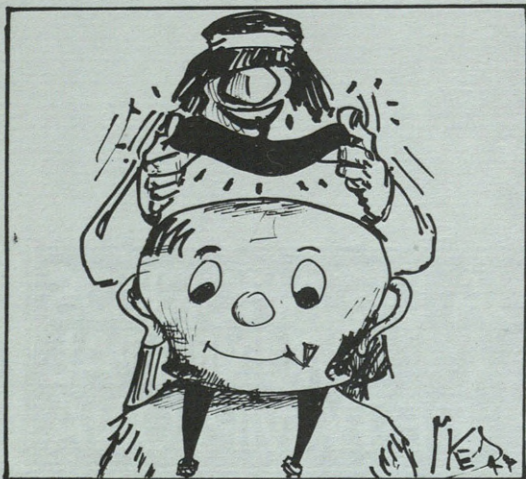
KOLDO IZAGIRRE
RAMON SAIZARBITORIA

**aurrezki kutxa
ziurtasuna
eta geroa**

**CAJA DE AHORROS
MUNICIPAL
DE PAMPLONA**

erdi-putz

soldadu kapritxosoa

Egun batetan soldadu bat zen. Gudatik zetorren eta handik bere etxera zihoan eta sorgin bat azaldu zitzaion. Sorginak esan zion: - Arbol batetara igotzen baldin bazara diru asko eta poxpolo kaxa bat bilatuko dugu. Poxpolo kaxa niri emango didazu.

Soldadu hark esan zion: -Bai, ekarriko dizut.

Sorginak esan zion: - Txakur handi bat dago bainan ez du koskik egiten. Ez ikararik izan, esan zion sorginak.

Geroxeago soldadua arbolan zegoen. Sorginak esan zion: - Zulo horretatik sartu.

Soldadua zulo barrenean sartu zen. Han barruan zakurra zaunka hasi zen baina soldadua ez zen ikaratu. Gero dirua eta sorginak esan zion poxpolo kaxa hartu zituen. Zulotik irten zen eta arbola gainetik esan zion sorgin gaiztoari: - zertarako nahi dugu poxpola kaxa hori?

Eta sorginak esan zion: - Eta zuri zer inporta zaizu?

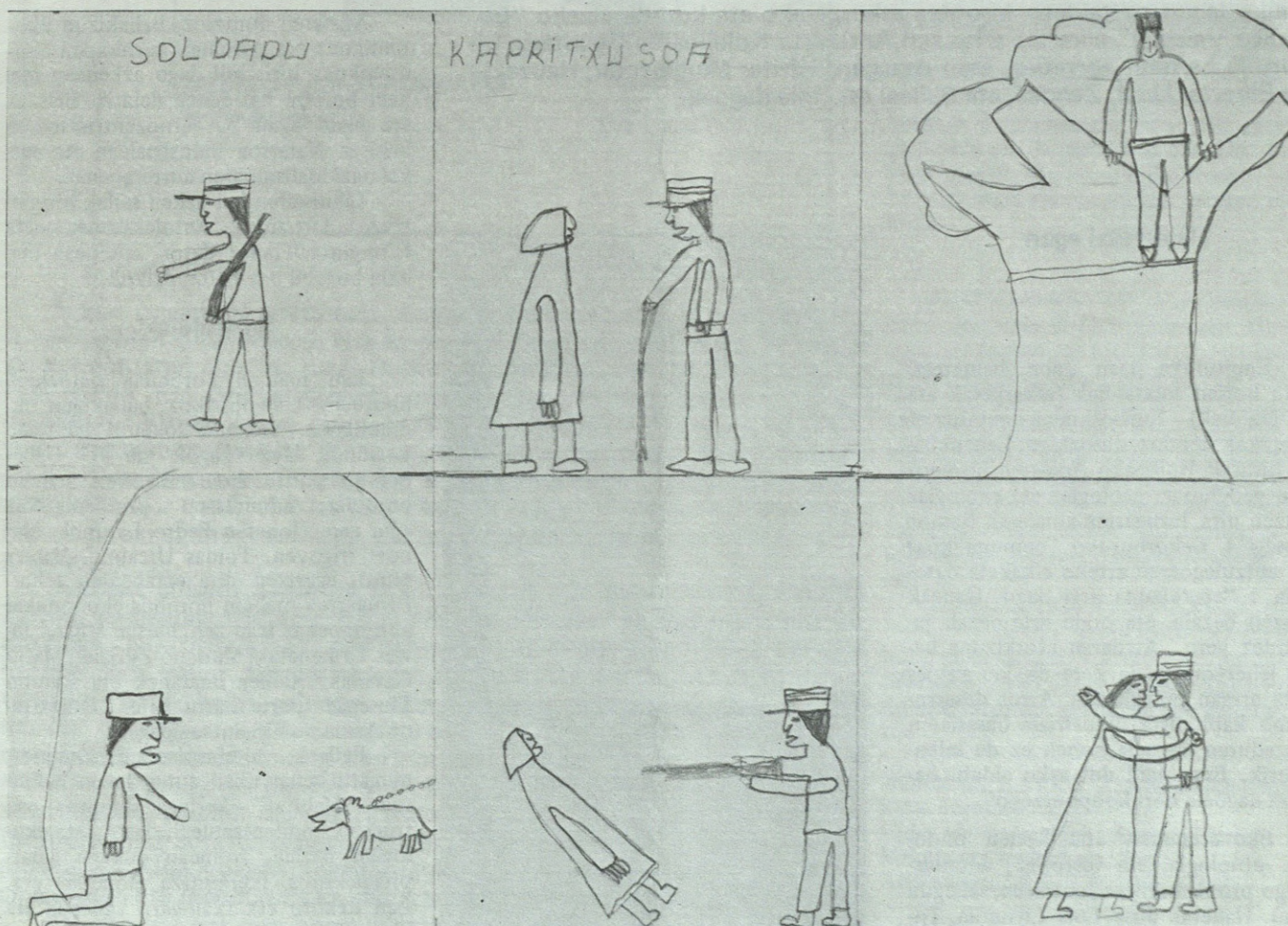
Soldadua arbolatik jaitsi eta sor-

gina hil egin zuen.

Geroxeago poxpolo bat atera zuen eta piztu egin zuen. Gero poxpolotik txakurra irten zen, eta esan zion: - eskatu zuk nahi duzuna.

Soldaduak diru asko, etxe haundi bat eta printzesarekin ezkontzea eskatu zion. Ezkondu egin ziren eta oso pozik bizi izan ziren.

Jose Javier
Jesús Mari Goya
Javier Amezaga
Mikel Mendizabal
David Begiristain
eta Juan Ramón Legarra (10 urtekoak)

IRUIÑERRIA

ARGITAN

Guttitan esan daiteke gogoz irakurri dugula liburu tekniko bat. Liburu hau da salbuespen horietako bat. Hirurehun eta hogeita hemeretzi orrien zehar, eraskinean argazkian bidez Iruñeko arkitekturaz hurbilketa dugula, ikusi ahal ukan dugun laster agertuko den eta aspaldian esperoan genuen liburu hau.

Liburuan datoz, otsailaren hamabostegarrenetik martxoaren hamazortzigarren arte izandako hamabost mintzaldiak eta lau mahain idekiak Salesianosen aretoan eta Kultur Mintegiak antolatuak. Hogeita hamaka lagun partaideen laguntza eskuratzeko eta koordinatzeko "Estudios Velagua" elkarte aritu zen, Arkitekto Kolegioaren laguntzaz. Liburuan barnatu aurretiaz, esan dezagun, Hiritar Mugimendu, Hauzakide Elkarte, Udal, Zendea, eta Baileei eskainia dagoela.

Hemeretzi egun

Kapituluka izan gabe hemeretzi egun horien solasaldiak (elkarketak eta mintzaldiak)— funtsezkoena hautatuz eta errepikak kenduz, datozkigu. Lehenbiziko hirurak Iruñeako Arroaren Iruñerriaren geografiaz, geologiaz eta ekologiaz aritzen dira, hirugarren amaieran Ramon Elosgi (Behorburuko "comuna"koa) eta entzulegoaren arteko elkaketa datorrela : "etorkizuna argi dago. Gauzak doazen bezala, eta orain arte bezala jarraituez gero Arroaren etorkizuna haren lehertzapena da. Zera da, lau autoestrata artean gaitezenean, Arroa desarrollismo kapitalista industrial basatiaren prozeduran dagoela honek ez du salbaidirik. Esan nahi dut asko aldatu beharra dagoela hori konpontzeko".

Ekosistemaren atal honen ondoren, etnologia, eta historiaz, administralgo problematikan zentratua, sei egun dugu. Hauetan Jose Luis Lizundia, Tomas Urzainki eta besteren lanak datozte. Instituzioez mintzatzean, Erdi Haro-

ko Burgoek Nabarreriarri buruz, gaurko Burlada, Billaba, Ansoain, Orkoien, Ororbia, Zizur, Noain, Beriain-Potasas eta bvesteek Iruñeari buruz, paper sas eta bsteek Iruñeari buruz, paper sas eta besteek Iruñeari buruz, paper berdina jokutzen zutela dioskute. Eliz mugarriak eta hauzategiak aipatzen dira, "cendea" hitzaren sorrera eta izana esplikatzuz. Udal erakundea erromatarrengandik datorkigu, iparraldean "Valle" edo "Ibar" izena hartuz, horrela Esteribar Olaibar, Aitzibar, Ibargoiti, eta beste kasutan "Harana" (Bertizarena, Amezkoetako Harana). Administrazio mailan bat-bedera zatikatzen da eskualde eta epokaren arauera izen desberdinak hartuz, "vecindades", "quifiones"—Otsagin kasu batez, Otsagi, Erratea eta Atabea—"barrios", "cendeas"—gaur egun Ansoain, za, Olza, Zizur eta Galar kontsergatzen dugula—"cuar gaur egun Ansoain, Iza, Olza, Zizur eta Galar kontserbatzen dugula—"cuartales"—Baztango bailean, Baztangoiza, Elizondo, Erberea eta Basaburua—. Zazpigarren eta zortzigarren egunetan Herri—Lurrez, Herri—Ondasunez (Bienes Comunes) eta Merinaldeez egindako lanak ditugu. Zortzigarren egun honen amaieran Jose Luis Lizundia eta publikoaren arteko dialoguak plazaratzen dira.

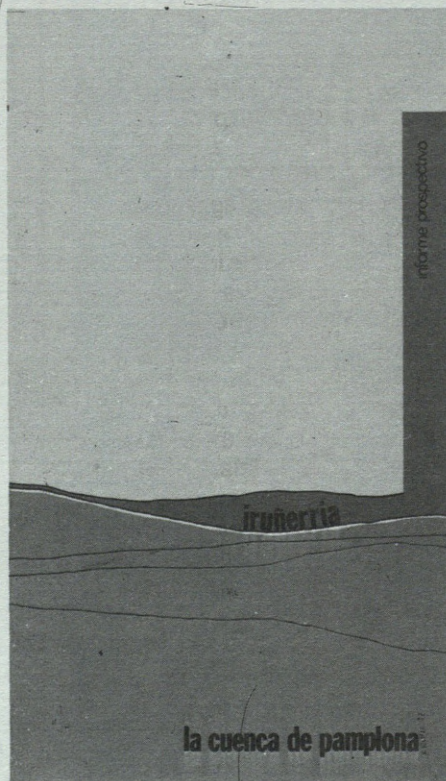
Arroaren funtzioz, baliakizun ekonomikoez eta Arroaren aurrerapen ekonomikoaz hiru sail dago azkenean mahain borobil bat egiten delarik. Beltzak ere badu egun bat etnozentrismoaren krisiaz Nafarroa industrialean eta eskual nazionalismoaren aurrerapenaz.

Liburuaren lau azken sailak hirigintzaz, Lurralde Antolakizunaz eta Hirigintza-Planez dator, azkenean mahain borobil bat egiten delarik.

Solasaldiak

Lau mahain borobilak datozkigu liburuan. Lehenbizikoa baliakizun hidraulikoez. Honetan Joaquin del Valle Lersundi, Javier Pagola eta F.J. Galan Sorluze aritu ziren. Bigarren mahain borobila administral problematikaz egiten zen. Honetan Pedro Larunbe, Manuel Irigoyen, Tomas Urzainki, Xabier Muro, agertzen dira eztabaiden zehar. Hirugarren mahain borobila ekonomikal aurrerapenaz izan zen, hartan Miguel Javier Urmenetak, Mariano Zufiaak, Mario Gaviriak, Xabier Baztanek eta Ramon Elosegik parte hartu zuten. Laugarrena Arroaren hirigintzaz dago.

Egileek, aitzinsolasean diotenez, mugatu behar ukan zuten haien helburua: "Habitat" ikertzea. Liburua oso trinko, kondentsatuegi, dator, eta ekologian bezala, Iruñean dukegu gidari prospektuba ikerkuntza honetan ere. Lan nekoso eta txalogarri egileena eta liburu benetan gomendagarri Nafarroan Euskalherria dela erizten dutenontzat.

hormasprayko

Azken finean, ni poeta naiz. Baina ez ilargiari begira intxaurrak berotzen egoten direnetakoa. Nik ez dakit zer den ere inspirazioa. Ni poesia harmatuaren aldekoa naiz. Hasieran rotuladore bat zen nire azpiegitura guztia. Eta Donostiako eta Iruinako tabernetako komun guztiak dinamitatu nituen neure poesiaz. Gero ekintza handiagotara pasa nintzen: azpiegitura handitu (bi spray, gorria eta beltza) eta ekintzalekua ere zabaltu egin nuen. Tranka bat erosi nuen serenoek identifika ez nazaten. Eta hor nabil, ekintza jo eta kloaka zulora. Baina egunen batetan hasiko dira hemen ere miatzen, eta beste gordeleku hobeago bat ari naiz prestatzen.

Askotan abisatu naute elkar hizketa bat egin nahi didatela, eta ez Zeruko Argiakoek bakarrik, baina poesia harmatuak ez du bedetismorik onartzen. Nire iritzia zein den jakin nahi duenarentzat hortxe daude hormak, hor irakur ditzake nire deklarazioak. Dena dela, bi hitz nire estrategiaz: batek baino gehiagok esan du gebarismoan ari naizela, elitista naizela. Ba ez jaunak. Oker zaudete oso, edo bestela itsututa zarete. Hemen politika asanbladazale, herrikoi eta iraultzailerik baldin bada, borroka hormaspraykoa da. Eta borrokalari hormaspraykoa langile izkutu anonimo eta saiatur da. Neuri bizkarreratu dizkidate ekintza guztiak (primoren bat aurkitu behar), baina ezin dute, edo ez dute aitortu nahi milaka eta milaka garelako hormasprayko borrokalariak. Eta jakin bezate, amenazoka eta mehatxuka ez gaituztela isileraziko.

Azken ohar bat nire poemak tatxatzen eta aldrebesten dabilen elefante taldeari: horrela segitzen baduzue, laister azalduko zarete hormaren bateatan izen eta guzti.

HORMARPRAYKO aurten astero izan dugu eskuartean. Orain desagertu egiten da -agian, noizbait berriro azaltzeko- eta ahanztirik gera ez dadin, liburu batetan jaso dira urtean zeharreko gorabehera guztiak.

HORMASPRAYKO alderdien plaza-ratzearen ondotik eta hauteskunde giroa gainean zela azaldu zen. Ordutik aurrera, asteko gertakizun garrantzitsuenaren komentario bat izan da, kaleko giroa nolabait aztertzen zuelarik. "Ez da umorea, errealitatea ikusteko modu bat, prisma bat da" dio Olariagak. Aldi berean, egilearentzat, esperientzi periodistiko berria izan da. Orain arte prentsa txisteak, artikuluen ilustrazioak edo komiki tirak egin izan ditu, baina lehen aldia da astero orrialde oso bat hartu eta hor kaleko -orain eta hemengo- giroa jasotzen saiatzen zena: hormastekaria, horretarako Z. ARGIAren integratzen zen personai bati helduz.

Hormastekarian grafismo xinplea erabili da, beharbada medioek mugaturik. Orrialdearen distribuzioak izan du eboluziorik. Hasieran lau zatitan banatzen bazen situazio desberdinak azaltzeko, gerora orrialde guztia pareta bakar bat bihurtu da zenbaitetan; bestalde, berez "hitzegiten" duten argazkiez ere baliatu izan da egilea zenbait gertakizun -estrainatuen etorrera Durangora, Txiki eta Otaegiren hilketen urtehurrena, e.a.- adierazteko.

Hizkuntza berriz, ikaragarri sinplifikatu da. Txiste askotan baino hitz gutxiago azaldu ohi da orrialde osoan. Hitz joakoak -poetikoak, kontradiktorioak...- erabili dira, sigla eta pintadekin jokatzaz askotan.

HORMASPRAYKO liburu batetan biltzearen ideia Roturena izan zen. Materiala hor zegoen eta urte guztiko ikuspegi orokor eta desberdin hori emateko balio zezakeen. Aldi berean, Z. ARGIAren zabalduerako bitarteko bat gertatzen zen eranskin hau, eta, baita diru laguntza bat ere. HORMASPRAYKO ulertzeko hizkuntzaren problema hain haundia ez denez gero, euskara ikasten ari direnen artean ere harrera ona izango duelakoan gaude.

Eta orain, HORMASPRAYKOk, momentuz behintzat, uzten gaituenez gero, beste personai bat etorriko da haren tokia betetzera. Asko daude azaltzeko zain eta ikusiko dugu nor gertatzen den aukeratu.

HORMASPRAYKO, Z. ARGIAren eranskina, hormastekaria.

Gidoi eta marrazkiak: Antton Olariaga.

Maketa eta moldaketa: Rotu.

Aurkezpena: Koldo Izagirre.

ABENDUA · 25 URTARRILA · 1

LIBURUAK

EUZKADIKO AGINTARITZAREN EGUNEROKOA-DIARIO OFICIAL DEL PAIS VASCO. LEOPOLDO ZUGAZA. 3 ale, 7.000 pta.

Esanda zegoen bezala, argitara eman da EUZKADIKO AGINTARITZAREN EGUNEROKOA, gaztelaniaz eta euskaraz. Jakina denez, 1936tik 1937ra bitartean argitaratu zen hau, Euzkadiko Jaurlaritzak agintea bere eskuetan izan zuen bitartean, Bilbon. Leizaola lehendakariak hitzaurrean euskarara itzuli zutenen lana goraiatzaren du, gaurko ere balio lezakeela adieraziz. Bestalde, "Erriyak aukeratuak izan giñan ezker, guk nola bete giñuzen gure eginbearrak erriyak jakitea bidezko zerbait da", dio Leizaolak eta lan honek historiarako dituen balioak ere azpimarratzen ditu.

SINCERIDAD SEXUAL, Shere Hite. MARTINEZ ROCA. 303 or., 300 pta.

INFORME HITE nola sortu zen azaltzen da hemen. Hasieratik erabilitako hiru galdekizun motak eta horiei emandako erantzun batzu.

ANTONIO B... "EL ROJO", Ramiro Pinilla. ALBIA, 2 ale, 700 pta.

Hemen kontatzen dena egia dela dio egileak; nahiz eta sarritan sinistea kosta. Leongo herri bateko mutil baten historia da, mixeriarekin lapurretara bul-tzatua izan dena; mila aldiz detenitua eta gartzelatu, erotxe-tik ere pasatzen da. Azkenean, Bizkaira etorri eta lana aurkitzean, bere bizia aldatu egiten da. Estilo ximplean dago kontaturik dena, lehen pertsona, eta erraz irakurtzen da. Egilea, Ramiro Pinilla, bilbotarra eta PCEkoa dugu. Beste nobela batzu ere baditu idatziak, bata 1961-ean Nadal saria irabazi zuen "Las ciegas hormigas".

HORMASPRAYKO, Z. ARGIA-ren eranskina, hormastekaria. 50 or., 150 pta.

Olariagaren HORMASPRAYKO, momentuz desagertu egiten dela eta, liburuxka batetan bildu da urtean zehar, astez aste izan dituen gorabeherak. Rotuk -make-talari bezala- eta Koldo Izagirrek -idazle- osatu dute Olariagarekin batera hormastekari hau.

hormasprayko

NESTOR BASTERRECHEA. EDICIONES VASCAS. 123 or., 4.800 pta.

Basterrechearen eskultura eta pinturak jaso dira liburu honetan. Ikusgarriak dira benetan, erreprodukzioa oso zaindua baitago gainera. Egileak berak egin du hitzaurrea eta bertan hauxe dio: "Nere artelan hau, gure lur mamiko honetan Gerorako Askatasun-indar sortzaile den Kultura handiago baten alde bururkatzen dutenei eskaintzen diet". Penagarria zera da, borrokalaria horietako gutxiak erosi ahal izango dutela liburua.

YAKINTZA, Revista de cultura vasca 1933-1936. Vol. IV. LA GRAN ENCICLOPEDIA VASCA. 240 or., 1.800 pta.

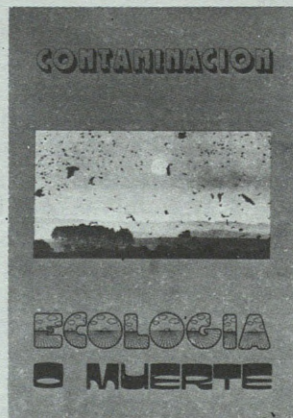
EUSKALTZALEAK elkarteak argitara ematen zuen aldizkari hau Donostian. Lanak euskaraz eta gaztelaniaz ziren eta antzerki lanak bezalaxe, elebitasunari buruzkoak, folkloreari buruzko estudioak, poemak...e.a. aurki genitzake. Literatura, pedagogia, historia, legedia, musika, e.a. ziren aldizkariaren atal nagusiak. Berrargitaratzeak izango du baliorik batipat kulturen espezializaturik dihardutenentzat.

ETA-K EUSKAL HERRIARI.

Nazio Askatasunerako Euskal Erakunde Sozialista Iraultzailea. Bada denbora pixka bat ETA-k (militarrak eta bereziak, ulertzeko) agiri edo antzeko hau aterako zuela adierazi zuenetik. Bertan, batzearen arrazoiak ematen ditu, p-m eta m-en arteko zatiketarik hasita historia labur bat eginez; egungo egoera politikoaz eta erakundearen postura eta zereginaz hitzegiten du elkarrizketa batetan; azkenaldiko ekintzen arrazoiak (Unzeta, e.a.) eta ekintza horien zere-ntza ere ematen du.

CONTAMINACION: ECOLOGIA O MUERTE. 70 or., 100 pta.

Sutsaduraren alderdi desberdina-aztertzen dira estudio honetan, azkenean sutsaduraren aurkako borroka kapitalismoak nola bereganatu nahi duen salatuz eta borroka hori klase borrokaren alderdietako bat izan behar duela planteatuz. Gasteizko anarkista talde batek argitara eman du lan hau -Parisen egin-dakoa bera- eta gerora ere gehi-go azalduko direla diote.

DEL BOSQUE Y DEL OLVIDO, Javier Aguirre Gandarias. 100 pta.

Liburuxka hau ere bilbotar bate-na da. Poemak biltzen ditu. Heriotzaren hurbiltasuna nabaritzen da zenbaitetan. Hona horietako baten zati bat: "Un pozo/ un trozo de mina que ha de llegar al mar/ una afilada luna/ un metal único, dicen que eres/ y mientras miras pasar los cadáveres/ que deben resucitar un día/ sueñas en las cosas imposibles...".

ALDIZKARIAK

COMBATE, órgano central de la LIGA COMUNISTA. N. 82, 29-XI-77, 15 pta. Zenbaki honen berezitasuna zera da, LIGA COMUNISTAREN azkena dela, aste bukaera honetan batu baita LCRrekin, eta hemendik aurrera aldizkari berdina izango dute, hau ere COMBATE izenekoa, estatu mailan. Zenbaki honen gai nagusiak: "Retroactividad, una razón más contra el pacto", Bizkaiko huelgari buruzko informazioa eta "Elecciones a comités de empresa".

ANAITASUNA, 351-352. zenbakiak, hazilaren 15ekoa eta abenduaren 1ekoa. Zenbaki berezia. 70 or., 50 pta.

Kalitatezkoa benetan ANAITASUNAREN zenbaki berezi hau. Aukera haundia gaietan nahiz eta politika nagusi izan, artikululu onak, itxura atsegina... Euskal euskara hutsezko prentsak maila on bat iritsi dezakeela erakusten du. Lan batzu aipatzez geroztan, Jose Azurmendiren "Euskal ezkerren zenbait gogoeta" -JAKINETik hartua-, Itziar Urtsuneren "Homossexualitatea", kulturako orrialde guztiak -zinea, musika...- eta Paulo Agirrebaltzategiren "Euskal kazetaritzari buruz", euskal prentsan nabarmentzen dituen hiru krisisaldiak aztertzen dituelarik.

DISKOAK

MOSEN BERNAT ETXEPARE, 1545, OSKORRI. CBS. LP. 500 pta.

Etxepareren poemak osatzen dute disko hau, izenak adierazten duen bezala, eta OSKORRIkoek diotenez, "Uste izan dugu herri-mailan gure klasikoaren erreibindikapen eta zabalkundelari oso interesgarri bat genduela...". Poemak "...moztuta eta gaurko erara aldaturik..." daude, Gabriel Arestiren laguntza izan zutelarik lan honetan. Tartean

musika hutsezko zatiak ere -"Lantzeko ihauteria" eta "Bostekoarena"- sartzen dira.

Bestalde, OSKORRI taldea berri-ritu egin da, egungo partaideak hark direlarik: Anton Latxa, Bixente Martinez, Karlos Gimenez, Natxo de Felipe, Santi eta Juan Mari Beltran.

EUSKO GUDARIAK. KAR-DANTXA. LP. 500 pta.

Diskoari izena ematen dionaz gainera, "Jeiki jeiki", "Batasuna", "Gernikako arbola", e.a., hau da, gehienak borroka kantak, eta bestalde, Iñaki Eizmendiren "Gernikari" eta Miren Aranbururen "Gaurko Euskal Herriari" jaso dira. Interpretatzaileak, aipatu bi horiez gain, Erreterriako ANDRA MARI abesbatza, Gasteizko tanborrada, Bilboko Udaletxearen txistulariak eta gazte talde bat, tartean Gorka Knörr dela (azken hauek kantatzen dute "Eusko Gudariak").

LAJA ETA LANDAKANDA. IZ. LP. 475 pta.

Kanta batetan diotenez, "...Soinu txiki ta pandero/eskutan dabilzkigunak/ hoiien bidez gozatu nahi/ inguruan dauzkagunak...". Orain, urruti aurkitzen badira ere gozatu ahal izango dute jendea trikitilari hauek, diskoaren bitartez. Abesti batzuetan ikusten da gainera eguneratu direla trikitilariak: "...Orduan pekatu zan/ pentsamentu hutsa/ hogeit urte hauetan/ hau dek aldakuntza/ orain hor ikusten da/ tira eta bultza...". Diskoaren azala, gutxitan ikusten den horietakoa, Rafa Ruiz Balerdirena da.

ETA BESTE

EGUTEGIA, Zarautzko ikastolako hurrek -OHOKO lehen mailatik 7. artekoek- egin dute. Lazkoak izan zuen arrakasta bera izango duela espero dugu, badu eta horretarako gairik. Neurri haunditakoa da -70x10 gutxi gora behera- eta orrialde bakar batekoa denez, poster moduan jar daiteke. 100 pezetatan saltzen da.

sindikatu baten alde

Zer gara langileok
organiza gabe,
izan gaitzen geure
etikinen jabe?
Sindikatu-libre bat
eta abertzale,
bat aukeratzekotan
neretzako LABe

Bere presupostua
aurkeztu dezadan:
protagonismo dena
asanbladei eman,
demokrazi bidetik
bilerak eraman,
batasuna zertatik
datorren hauteman.

Jakinik gizartean
bi klase daudela,
interes desperdinak
zaintzen dituztela;
beraz definitzen da
klasezkoa bezela,
alternatiba onik
ez dago bestela.

Noski, langilearen
eskubide-lortzen,
bere gisara nola
ez diren etortzen;
eta klase gabeko
gizarte bat sortzen
saiauko zaigula
zinez du aitortzen.

Euskal Herrian lana
dagiten denena,
batasunerako hau
frogarik onena;
Euskal Soberania
onartzen duena,
hemengo laurok
eta hango hiruen.

Presupostu hontako
puntu berezia:
eskuarekin ere
egin justizia,
berriro euskaldunduz
Euskadi guziaz,
hain baita kezagarri
gaur honen krisia.

Bete behar diraden
ordena klaseak,
behetik demokraziz (az)
aukera baseak.
Inor tenta ez dezan
aginte goseak,
kontrolatuko dira
kargura paseak.

Independientea,
ez apolitiko,
garbi gera dedila
nahi dut betiko;
inpartzialtasuna
alderdiekiko,
nolanahi ezer ez
da erabakiko.

Langile mugimendu
denen aurrendari;
marko estruturaltzat
hartzen du Euskadi;
unitarismoaren
buru ta gidari;
burgesiaren aurka
bera da zaindari.

Asanbladar praktika
garantizatzen du;
premiatzko bezala
gainera jartzen du;
beste mugimendukin
koordinatzen du,
langile batasunik
ez dadin atzendu.

Internazionalista
definitzen denak,
errespetatu behar
zinez beste denak,
espainiar, gailego
eta katalanak;
haiek ere berdin gu
euskaldun garenak.

Negoziaketarako
ez du ahalmenik,
hau asanbladen esku
uzten du lehenik,
aginduz gero ez diot
saiaiko ez denik,
ez da beste zentralik
hau hola duenik.

Zenbat eta gehiago
elkartzea hobe,
hontarako beti prest
egongo da LABe,
munduko langileri(a)
osoaren alde,
euskal nortasunari
uko egin gabe.

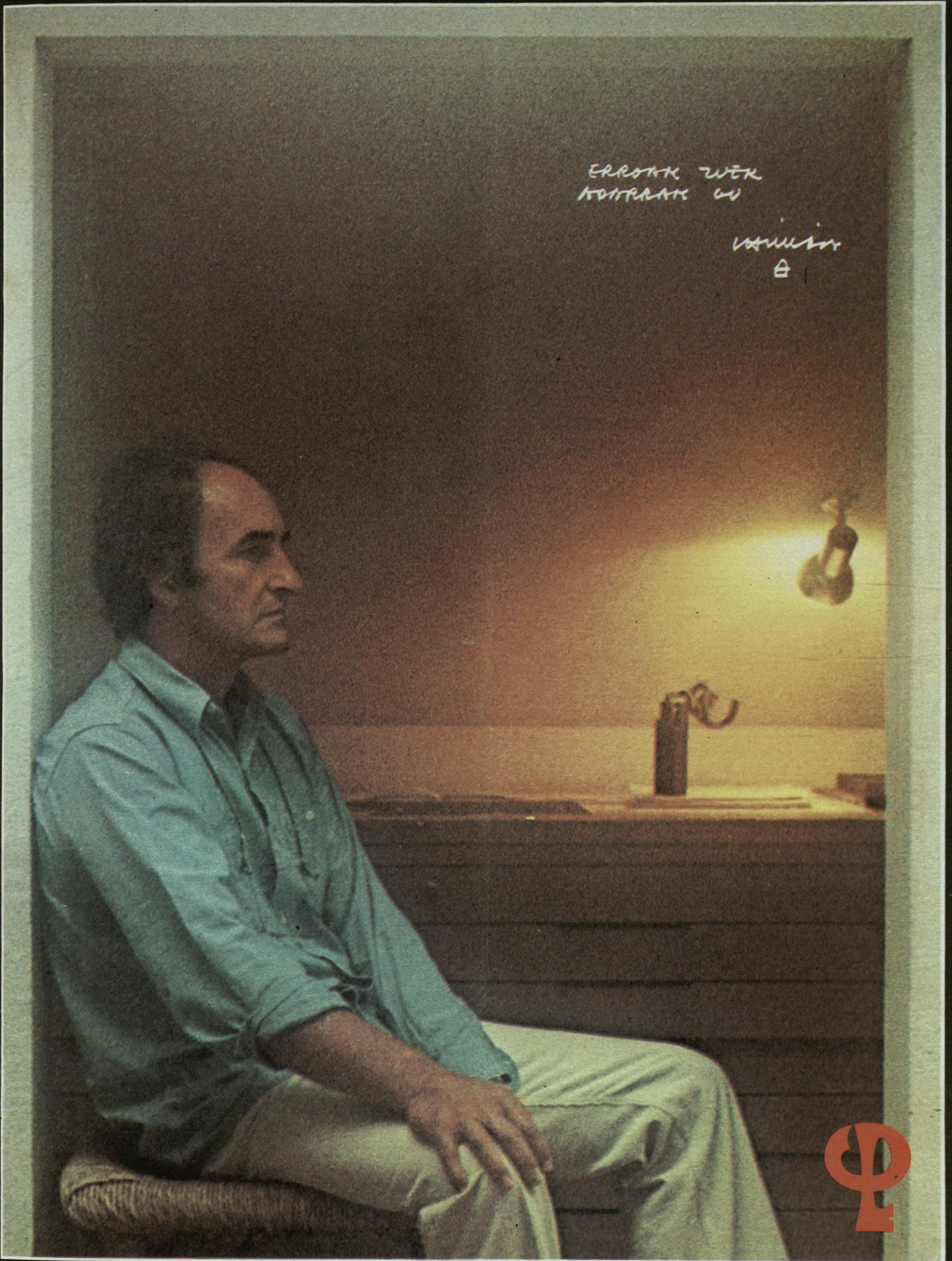
Sindikatu hontako
lagun ta bazkide,
beti izango dira
errespetatuta bide,
partaide aktiboak,
oso eta libre,
elgarren kontseilari
elgarren gerizpe.

Sindikatu hau ez da
betirako jaio,
autodeseustatzea
eskatuko zaio,
langilen esku utziz
bere hain bat saio,
egin ondorenean
milaka entsaio.

RUFINO IRAOLA

Herriarekin - Herriarentzat. CAJA LABORAL

Eduardo Txillida

"Vosotros raíces, nosotros ramas".

ederrak bezain egokiak

Gaurko sukaldea ez da garai batetako gure amonek beren kuzinaketak egiten zituzten, usaitsu eta keez estalitako leku desegoki baten antzekoa.

Gaur garbitze errezeko toki egoki bat da. Gauza bakoitzak bere apala du, eta familiak bere bizitza leku apain eta atseginean dago.

YANY-k, bere era askotako modelo eta koloreen bidez, sukaldea atsegina ezezik, lanerako eroso izaten ere lagundu du; eta bere sukalderako erredizak ederrak ezezik egokiak izan arazten saiatzen da merkatuan diren azken hitzeko lagungailuak erruz erantzirik.

MUEBLES DE COCINA